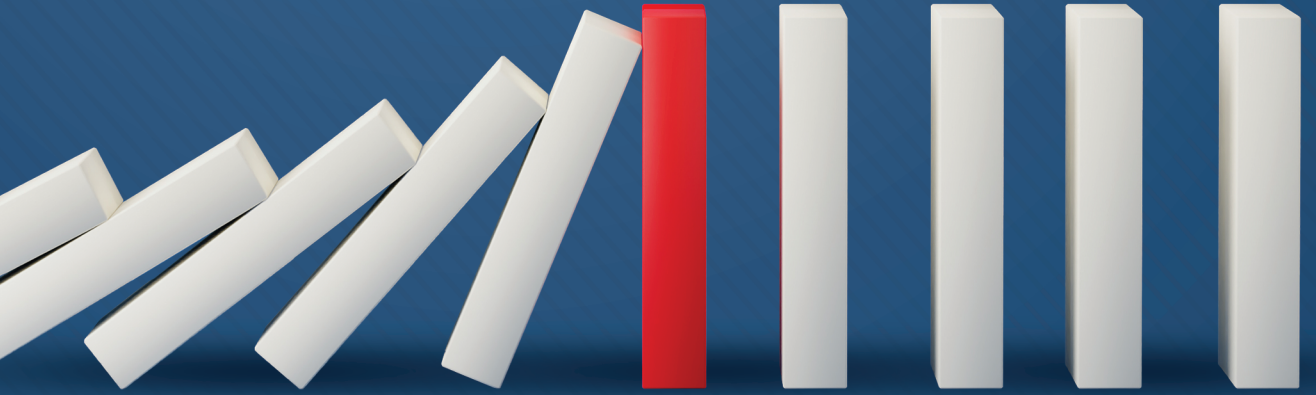

Ekonomik Krize

10 Maddede

İslâmi

Çözümler

“O mallar, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir servet (ve güç) hâline gelmesin...”

[Haşr Suresi 7]

İçindekiler

<i>Giriş</i>	02
<i>Enflasyon ve Hayat Pahalılığı</i>	05
<i>Sanayi Sektörü, Sanayi Politikası ve Yapılması Gerekenler</i>	13
<i>Tarım ve Hayvancılığın Yeniden Canlandırılması</i>	19
<i>İstihdam Sağlanması ve İşsizliğin Düşürülmesi</i>	25
<i>Gelir Dağılımındaki Adaletsizlik</i>	31
<i>Vergisiz Bir Ekonomi</i>	37
<i>Can Yakan Faturalar</i>	41
<i>Ticaretin Canlandırılması</i>	47
<i>Kamu Malının Korunması ve Tasarruf Tedbirleri</i>	55
<i>Uluslararası Kurumlar ve Anlaşmaların İptali</i>	63
<i>Sonuç</i>	71

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

GİRİŞ

Bir toplumda yaşamanın insanlara yüklediği belirli sorumluluklar vardır. Bu sorumlulukları yerine getirmek toplumdaki tüm sorunların çözümüne katkı sunacağı gibi, geleceğimiz ve hepimiz için çok değerli olan çocuklarımızın daha müreffeh bir ülkede yaşamasına da katkı sunacaktır. Şüphesiz ki bu noktada en büyük ve en önemli sorumluluk devlete ve yöneticilere düşmektedir. Çünkü devletin hayata geçireceği doğru veya yanlış tüm uygulamalar, yöneticilerin alacağı tüm kararlar toplumun bugününü ve geleceğini doğrudan ilgilendirmektedir.

Yöneticilerden sonra en önemli görev ise siyasi partilere, sivil toplum kuruluşlarına ve farklı isimler altında bir araya gelen kitlelere düşmektedir. Zira devlet ve yöneticiler bir yanlış yaptıklarında onları uyarmak, muhasebe etmek, yanlış gösterip doğruyu ortaya koymak onların işidir. Oluşturdukları kitleleşmeler ile üzerlerine aldıkları sorumluluk bunu gerektirmektedir. Son olarak belki de en az sorumluluk fertlere düşmektedir. Fertler, var olan nizamaya göre hareket ettikleri, kendilerinden istenen davranış biçimlerine uydukları sürece bu büyük sorumluluğun en masumlarıdır.

Devlet ve yöneticiler bugün maalesef büyük yanlışlar yapmaktadırlar. İçerisinde bulunduğumuz vahim tablo bunun en somut kanıtıdır. Ahlaki çürüme, toplumsal yozlaşma, eğitimin içler acısı durumu, bir kale gibi korunması gereken ailenin dağılıp parçalanması, her türlü sapkınlığın sıradanlaşıp meşrulaşması, popüler kültürün değerlerimizi yok etmesi ve bu kitapçığın ortaya çıkmasına sebep olan ekonomik kriz ve daha başka birçok sorun karşımızda durmaktadır.

2022 yılına ekonomik açıdan çok büyük ve kalıcı sorunlarla girdik. Fakirlik, yoksulluk, ülke olarak büyük bir borç yükünün altında olmamız, tarım ve hayvancılığın bitme noktasına gelmesi, sanayi ve teknolojik ürünlerdeki dışa bağımlılık, cari açık, işsizlik, vergi yükünün her geçen gün artması, ödemeler dengesinin bozulması, hayat pahalılığı, yüksek enflasyon ve ardı arkası kesilmeyen zamlar gibi birçok sorunumuz bulunmaktadır. Esasen bu sorunların kaynağı devletin uyguladığı kapitalist nizamdır. Ancak devleti yönetenler, sorunun kaynağı ve sebepleri ile uğraşmak yerine, her zamanki gibi sorunun tezahürleri ile oylanmaktadırlar.

Her geçen gün derinleşen bu ekonomik krize çözüm üretme konusunda iktidar ve muhalefet aynı durumdadır. Kuşkusuz ki bu durum iktidar ve muhalefet partileriyle de sınırlı değildir. Bir de iktisadi sorunlara karşı çözüm üretemeyen akademisyenler topluluğu var maalesef. Televizyon ekranlarına çıkıp halkın anlamadığı bir dille gidişatı eleştirenlerin çözüm olarak ortaya hiçbir şey koyamadığını görmekteyiz. Zira onların doğru olarak bildikleri, öğrettikleri, davet ettikleri şey kendilerine ait değildir. Onlar da başka bir kapitalist teorisyenin düşüncesini dillendirmekteler. Maalesef ki akademisyenlerimiz kendilerini çevreleyen akademik kuşatmanın dışına çıkamıyor, kendileri için çizilen sınırların dışında düşünemiyor ve fikir üretemiyorlar.

Bir diğerk önemli konu da Türkiye’de yaşanan ahlaki çöküntüdür. Ahlaki çöküntü, ekonomik krizlerin belki tetikleyici unsuru değildir ama derinleşmesinde etkisi olan faktörlerden biridir. Krizi fırsata çevirme girişimi ahlaki yozlaşma ile ilgilidir. Çünkü kapitalist sistemde biri için kayıp olan diğeri için fırsat olmaktadır. Nitekim krizi fırsata çevirmek isteyenlerin eliyle fiyatlar arttıkça artıyor ve enflasyon kontrolden tamamen çıkıyor.

Geldiğimiz noktada ne iktidar, ne muhalefet ne de akademik çevre ekonomik krize ve ahlaki yozlaşmaya çözüm üretmiyor. Öyleyse toplumsal sorumlulukları gereği kitlelerin; genelde toplumda var olan tüm sorunlara, özelde ise ekonomik krize çözüm üretmek adına adımlar atması gerekir. Zira yukarıda da belirttiğimiz gibi devlet ve yöneticiler bir yanlış yaptıklarında onları uyarmak, muhasebe etmek ve yanlış gösterip doğruyu ortaya koymak bu kitlelerin işi ve sorumluluğudur.

Mevcut kitlelerin ve özellikle siyasi partilerin çözüm adına ortaya koydukları söylemlere baktığımızda; bunların, sorunun kaynağı olan sistem içerisinde sadece üslup değişiklikleri önerdiklerini görürüz. Bunlardan bir kısmı sorunun kaynağının mevcut iktidar olduğu, bu iktidarın gidip yerine sosyal demokrat bir iktidar geldiğinde sorunun çözüleceği şeklinde bir söylem geliştirmekte ve sol politikalar üreten bir iktidarı çözüm olarak sunmaktadır. Diğer bir kesim ise liberal politikaların çözüm olacağını ve ekonomi yönetiminin başına liberal bir iktidar geldiğinde sorunun çözüleceğini söylemektedir. İktidar ve iktidar yanlısı kitleler ise çözümün kendi ellerinde olduğu, mevcut iktidara güvenilmesi gerektiği, uygulanan köklü politikalar ile bir müddet sonra her şeyin düzeleceği söylemleriyle hayal ve umut pazarlama yoluna gitmektedir.

Oysaki gerek mevcut iktidar gerekse de iktidara alternatif olarak gösterilen sosyal demokrat ya da liberal iktidarların uygulayacakları ekonomi politikaları birbirinden esas olarak farklı değildir. Aralarındaki fark sadece üsluptur. Zira geçmişte iktidarda bulunan farklı partiler zamanında da aynı krizler ve sorunlar fazlasıyla yaşanmıştı. 1946 krizi, 1958 yılında moratoryumla sonuçlanan kriz, 1980 yılındaki 24 Ocak kararları, 1982 bankerler krizi, 1994 hiper enflasyon krizi, 2001 Şubat krizi ve Kara Çarşamba bunlardan sadece bir kaçıdır. Hatta mevcut iktidar diğerk iktidarların uyguladığı politikaların enkazı üzerine bir umut olarak iktidara gelmişti. Fakat bugün geline nokta da sonuç yine aynı oldu.

Tüm bunlar göstermektedir ki bugün çözüm olarak ortaya konulanlar, kriz ve sorun üreten sistem içerisinde sadece üslup farklılıklarıdır. Bundan dolayı hepsi de çözüm üretmek bir yana dursun, krizi daha da derinleştirmek ve yaygınlaştırmaktan başka bir sonuç ortaya koyamazlar. Bunların hepsi denenmiş ve çözüm olmadığı görülmüştür. Artık kapitalizmin çizdiği sınırlar ve ortaya koyduğu bozuk fikirlerin dışına çıkıp gerçek çözümler üzerine düşünmenin ve kalıcı çözüm önerileri hakkında konuşmanın zamanıdır. Bu durum, tüm siyasilerin, akademisyenlerin, ekonomistlerin, STK’ların ve kitlelerin üzerindeki tarihî bir sorumluluktur.

İşte bizler, bu sorumluluğun bir gereği olarak ülkenin yaşadığı ekonomik kriz karşısında 10 maddelik çözüm önerilerimizi kamuoyuna sunuyoruz. 10 maddeden oluşan “Ekonomik Krize İslâmî Çözüm Önerilerimiz”, hükümetin hiç vakit kaybetmeden acilen uygulaması gereken hususları kapsamaktadır. Şunu da ifade etmekte fayda var ki; yaşanan ekonomik krizde olduğu gibi ülkedeki bütün sorunlara çözüm olabilecek yegâne unsur; sahih, kapsamlı ve esasi bir fikirdir. Yani hayatın her alanını kapsayan fikir ve nizamları içinde barındıran sahih bir ideolojidir. Bu sahih ideoloji ise İslâm’dan başkası değildir.

Zira bir ideolojinin sahihliği; insan, hayat ve kâinatla ilgili külli bir fikre, insanın aklını ikna eden, kalbini mutmain kılan ve fitratına uygun olan bir fikre sahip olmasıyla ölçülür. İşte bu fikir akidedir ki, insanın çözmesi gereken en öncelikli ve esas mesele akide meselesidir. Bu akideden hem fikirler hem de toplum üzerinde uygulanacak kanun ve nizamlar çıkmaktadır.

Bu sebeple ideolojinin dayandığı fikir/akide çok ama çok önemlidir. Zira toplumlar sahip oldukları bu fikir ile isimlendirilir, bu fikre göre hareket eder ve var olurlar.

Bu mühim hususu Hizb-ut Tahrir'in kurucusu kıymetli âlim Takiyyuddîn En-Nebhânî *Rahimehullah* "İslâm'da İktisat Nizamı" isimli kitabında şöyle ifade etmektedir:

"Fikirler; gelişme sürecinde bulunan bir toplum için hayatında elde edebileceği en büyük değerlerdir. Fikirler; köklü geçmişi olan bir toplum için, yaşayan bireylerin atalarından teslim aldığı en büyük mirastır. Maddi servetler, bilimsel buluşlar, teknolojik yenilikler ve benzerlerinin yeri, bu fikirlerden çok daha aşağı seviyededir. Zaten bunlara ulaşmak sahip olunan fikirlere bağlı olduğu gibi bunların korunmaları da yine bu fikirlere bağlıdır.

Fikrî kıymetlerini koruyabilen bir ümmetin maddi servetleri tahrip edilse dahi, bu ümmet onu hemen yeniden üretebilir. Fakat fikrî kıymetleri çökmüş ümmetlerde maddi servet mevcut olsa dahi bu servetlerin azalması ve ümmetin fakirleşmesi çok çabuk olur..."

Dolayısıyla bugün her işçi, her memur, her esnaf, her işveren, evine ekmek götürme telaşında olan her baba, çocuklarının geleceği konusunda endişelenen her anne ve gelecek kaygısı taşıyan her bir gencin, bu endişe ve kaygılarının artmasına, umutlarını ve hayallerini ertelemelerine sebep olan ekonomik sorunların, doğru bir fikir ile çözülmesi gerekmektedir. Bu doğru fikir, İslâm'ın ortaya koyduğu fikirdir. İşte biz; bu İslâmi fikir ışığında İslâm İktisat Nizamı'nı esas alarak ekonomik sorunları çözecek 10 maddelik İslâmi çözüm önerilerimizi bu kitapçık ile kamuoyuna sunuyoruz.

10 Maddelik İslâmi Çözüm Önerilerimiz'i şu başlıklar altında sıraladık:

- 1- Enflasyon ve Hayat Pahalılığı**
- 2- Sanayi Sektörü, Sanayi Politikası ve Yapılması Gerekenler**
- 3- Tarım ve Hayvancılığın Yeniden Canlandırılması**
- 4- İstihdam Sağlanması ve İşsizliğin Düşürülmesi**
- 5- Gelir Dağılımındaki Adaletsizlik**
- 6- Vergisiz Bir Ekonomi**
- 7- Can Yakan Faturalar**
- 8- Ticaretin Canlandırılması**
- 9- Kamu Malının Korunması ve Tasarruf Tedbirleri**
- 10- Kapitalist Ahtapotun Kolları: Uluslararası Kurumlar ve Anlaşmaların İptali**

İnsanı, hayatı ve kâinatı yoktan var eden Allah *Subhanehu ve Teâlâ*, insanlığın karşılaştığı ve karşılaşacağı sorunlara yönelik nasıl tavır takınması gerektiğini Rasulü aracılığıyla bildirmiştir. İslâm'ın iktisatla ilgili hükümleri, bugün karşı karşıya olduğumuz sorunları köklü bir şekilde çözecektir. Buna inanıyoruz! Yeter ki yöneticiler sorunun asıl kaynağının kapitalist iktisadi sistem, çözümün ise İslâm İktisat Nizamı olduğuna inansınlar.

[وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ] **"İyi bilen bir topluluk için Allah'tan daha güzel hüküm veren kim olabilir!"¹**

ENFLASYON VE HAYAT PAHALILIĞI

Enflasyon ve hayat pahalılığı ile alakalı çözüm önerilerimizi üç başlık altında sunacağız:

1- Enflasyona sebep olan dolara endeksli kâğıt para sisteminin terk edilmesi ve altın sistemine geçilmesi

2- Mal ve hizmetlerde maliyetlerin düşürülmesi

3- Stokçuluk cezalarının arttırılması.

Altına Dayalı Para Sistemi Enflasyonu Yok Eder

Her ne kadar ülkemizde enflasyon rakamları hükümetin etkisi ve kontrolüyle Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından çok yüksek değilmiş gibi gösterilse de gerçeğin böyle olmadığı halk tarafından açıkça hissedilmektedir. TÜİK en son Tüketici Fiyat Endeksi'nin (TÜFE) bir önceki aya göre %3,51 arttığını, yıllık bazda ise %21,31'e yükseldiğini açıklamıştır. Lakin bu rakamlar asla inandırıcı değildir.

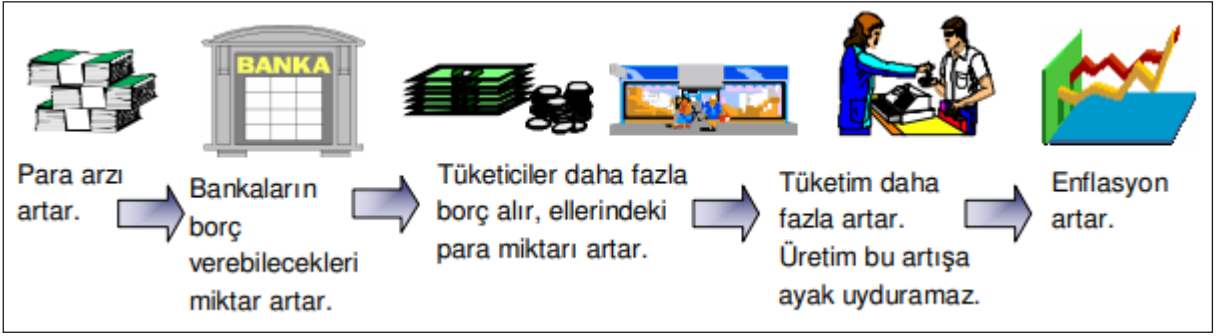
Türkiye'nin enflasyon verileri hakkında bir değerlendirme yapan Johns Hopkins Üniversitesi'nden Prof. Steve Hanke 20 Kasım 2021 tarihinde sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada Türkiye'deki reel enflasyonun %58,75 olduğunu söylemiştir ki piyasa fiyatlarındaki artış, bu görüşü desteklemektedir.

"Enflasyon" deyince akla ilk gelen, günlük hayatta çokça kullandığımız mal ve hizmetlerin fiyatlarının artmasıdır. Ancak mal ve hizmetlerin fiyatları zaman içinde artabilir veya azalabilir. Enflasyon sadece belli bir mal veya hizmetin fiyatının tek başına artması değil, fiyatlar genel düzeyinin sürekli bir artış göstermesidir. Yıllık enflasyonun %58,75 olması, fiyatların bir önceki yıla göre ortalama %58,75 oranında arttığını -örneğin; geçen yıl 100 TL'ye alınan bir mal sepetinin bu yıl ancak 158,75 TL'ye alınabileceğini- ifade eder.¹

Enflasyonun nedenleri konusunda kapitalist iktisat teorisyenleri arasında görüş birliği bulunmamaktadır. Amerikalı iktisatçı Irving Fisher'in miktar teorisini benimseyen Klasik iktisatçılara göre enflasyon olgusu, para arzına bağlıdır. Keynesyen iktisatçılara göre ise para arzındaki her artış daima fiyatlar genel düzeyini artırmaz. Monetarist görüşe göre enflasyon olgusu daha çok parasal kaynaklıdır. Philips eğrisi ile enflasyonu açıklayan Yeni Keynesyen görüşe göre enflasyon olgusu maliyet kaynaklıdır.²

¹ TCMB Enflasyon kitapçığı s. 3

² Türkiye'de Fisher Hipotezinin Geçerliliğinin Sınanması, Doç. Dr. Levent Çinko, Marmara Üniversitesi, Bankacılık Bölümü

Enflasyonun sebepleri iktisadi ve siyasi birçok parametreyi bünyesinde barındırmaktadır. Dünya petrol rezervinde zirvede bulunan Venezüella'daki enflasyonun %1575; ikinci en büyük petrol rezervine sahip Suudi Arabistan'da ise enflasyonun %0,8 olması, yönetsel beceriyle ya da beceriksizlikle açıklanamaz.³

Kapitalist teorisyenlerin belki de tek ortak görüşü, teorilerinde kâğıt para-faiz-enflasyon üçlemesini kullanmalarındır. Fiyat istikrarı, ekonomik istikrarın olmazsa olmaz koşuludur. Bu çerçevede, merkez bankalarının temel hedefi de fiyat istikrarını sağlamak ve sürdürmek olarak belirlenmiştir. Merkez bankası bu hedefe ulaşmak için kısa vadeli faiz oranlarını araç olarak kullanmaktadır.⁴ Bu da gösteriyor ki her şey dönüp dolaşıp mevcut para sisteminde düğümlemektedir. **Zira merkez bankalarının asıl görevi, küresel para sisteminde değerleşen yerel para birimine faiz vasıtasıyla bir değer kazandırmaktan ibarettir.** Çünkü bugün dünyadaki para birimlerinin tamamı itibardır. Altın ve gümüşe dayalı değildir. Öyleyse odaklanmamız gereken nokta, itibari kâğıt para sistemidir.

Goethe, "Faust" isimli kitabında "Hiç emek harcamadan da değer yaratmak mümkündür. Kâğıt para bu amaçla icat edildi."⁵ derken kapitalizmin dayanağının kâğıt para sistemi olduğuna vurgu yapmaktadır.

Mevcut para sistemini kısaca özetleyecek olursak:

I. Dünya Savaşı patlak verdiğinde altın sistemi varlığını devam ettiriyordu. I. Dünya Savaşı'na dâhil olan ülkeler savaş maliyetlerini karşılamak için altın karşılığı olmadığı hâlde para basmaya başladılar. Savaş bittiğinde ise karşılıksız basılmış para yığını ile karşı karşıya kaldılar. I. Dünya Savaşı'nın ekonomik yaraları tam manasıyla sarılmadan 1929 Büyük Buhran ile çöken kapitalist ekonomiyi canlandırmak için II. Dünya Savaşı başlamış ve Avrupa ülkeleri bu savaştan yine iktisadi krizler ile çıkmıştır. Savaş sırasında ellerindeki altın rezervi erimiş ve karşılığı olmayan kâğıt paralar kalmıştır.

Tam da böylesi bir ortamda 1944 yılında ABD'nin Bretton Woods kasabasında, 44 ülkenin katılımı ile uluslararası bir toplantı düzenlenerek savaş sonrası para sisteminin nasıl olacağı tartışılmıştır. İngiltere'nin başını çektiği Avrupa, altın rezervlerinin erimesinden dolayı altın sisteminden çıkarak Keynes'in "Banker" olarak isimlendirdiği altına güdümlü olmayan uluslararası bir para biriminin kabul edilmesini önermiştir. II. Dünya Savaşı'ndan güçlenerek

3 <https://tr.tradingeconomics.com/country-list/inflation-rate?continent=america>

4 <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/b62e1fb7-ebc1-4922-99dc-b3ba23320b9f/enflasyon.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-b62e1fb7-ebc1-4922-99dc-b3ba23320b9f-m5lk-1M>

5 Faust, Cilt 2, Johann Wolfgang Von Goethe

çıkan ve merkez bankalarındaki altın rezervlerinin neredeyse %70'ine sahip olan ABD, elbette bu öneriyi kabul etmemiştir. Olağanüstü bir altın rezervine sahip olan, rakip olarak gördüğü Avrupa'nın altın rezervlerinin erimesini fırsat bilen ABD, "White Plan" da denilen "Altın Kambiyo Sistemini" dikte ettirmiştir. Bu sisteme göre altın tedavülde dolaşmayacak 1 ons altın (yaklaşık 31 gram) 35 ABD dolarına sabitlenecek, diğer para birimleri de ABD dolarına endekslenecekti. ABD merkez bankası çıkardığı dolarlar için toplam aktifinin %25'ini altın rezervi olarak bulunduracaktı.

Kapitalizmin aç gözlülüğü bu sistemin uzun yaşamasına müsaade etmedi. Sürekli genişleyen bir ekonominin finansman ihtiyacını karşılamak için artırılan para arzı, ABD merkez bankasının altın rezervini hızla azalttı. 1966 yılında Avrupa'daki merkez bankalarında 14 milyar dolardan fazla para bulunurken ABD'nin yalnızca 13,2 milyar dolarlık altın rezervi vardı. 1971 yılına gelindiğinde ABD, iki seçenekle karşı karşıya kaldı; ya altınla irtibatlı yavaş gelişen fakat sabit olan reel ekonomiyi ya da herhangi bir madene bağlanmayan itibari kâğıt para sistemini dolayısıyla sanal ekonomiyi tercih edecekti. Sanal ekonomi, eldeki servetin daha önce görülmemiş bir şekilde büyümesini, soğuk savaş hâlindeki Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne (SSCB) karşı ciddi bir üstünlük kurulmasını ve altın rezervlerinin korunmasını sağlayacaktı. Öyle de oldu! ABD, sanal ekonomiye geçişten kısa bir süre sonra bu muazzam gücü kullanarak SSCB'nin dağılmasını sağladı.

1971 yılında, ABD dolarının altına endekslenmesi zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır. Altına çevrilebilen bir paranın bulunmaması nedeniyle, 1944 Bretton Woods Anlaşması'ndan itibaren uygulanan Altın Kambiyo Sistemi fiilen sona ermiştir. Artık ABD dolarının tek başına hükümdarlığını sürdürdüğü yeni bir para sistemi ile dünya karşı karşıya kalırken, altın değer ölçüsü olmaktan çıkıp alınıp satılabilen mal hâline dönüşmüştür. Altınsız bir para sistemini en iyi anlatan, Nixon'un Hazine Bakanı John Connally'nin "Dolar bizim paramız ama artık sizin sorunuz!" sözü olmuştur.

Altın Kambiyo Sistemi'nin ABD tarafından tek taraflı iptal edilmesiyle dolar kapitalistlerin sömürü araçlarından biri hâline geldi ve dünya yeni finansal krizlerle baş başa kaldı. Herhangi bir şeye dayanmayan, altın ve gümüş karşılığı olmayan, kanuni kâğıt paraları ve banka bilgisayar sistemlerinden üretilen mevduatları da "para" kabul ederek parayla istedikleri gibi oynamaya, istedikleri gibi manipüle etmeye başladılar. Parasal krizler ve ekonomik problemler oluşturdular ve şişirilmiş sanal bir dünya ekonomisi icat ettiler.

Kâğıt para sistemi spekülasyonlar ve manipülasyonlar barındıran özelliği ile kapitalizmin dayanağı olmakla birlikte aynı zamanda günümüzde bu ideolojinin kendi sonunu hazırlayan bir araç hâline dönüşmüştür. 2008 küresel finans krizinden sonra dünya artık kapitalist iktisat nizamının istikrarı sağlayamadığını sesli olarak dile getirmektedir.

Dünya Bankası'nın 2007-2012 yılları arasında başkanlığını yapan Robert Zoellick, önde gelen ekonomilerin, döviz hareketlerini kontrol etmek ve yönlendirmek için küresel altın standardını yeniden benimsemeyi dikkate almaları gerektiğini savunuyor ve şöyle diyor: "Sistem ayrıca enflasyon, deflasyon ve gelecekteki para birimi değerleriyle ilgili piyasa beklentilerinin uluslararası bir referans noktası olarak altını kullanmayı dikkate almalıdır."⁶

26 Eylül 2008 yılında Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy şöyle dedi: "1944'te Bretton Woods'ta olduğu gibi finansal sistemi temelden yeniden gözden geçirmeliyiz." 13 Ekim 2008 yılında İngiltere Başbakanı Gordon Brown dünya liderlerinin yeni bir ekonomik düzende anlaşmak için buluşması gerektiğini açıklayarak şöyle dedi: "Gelecek yıllar için küresel bir finansal yapı inşa etmek adına yeni bir Bretton Woods anlaşmasına ihtiyacımız var."

Paranın altın yerine dolara endekslenmesi ABD'yi sömürgeciliğin zirvesine taşıyan en önemli faktörlerden birisi olmuştur. Bu durumdan sadece az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler değil, gelişmiş ülkeler de rahatsızdır. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, uzun zamandır devletlerarası para birimi olarak kullanılan doların artık kullanılmaması gerektiğini birçok kez dile getirmiştir.

Ne yazık ki bu söylemlerin bir kızgınlık ifadesinden ileri gitmeyeceği açıktır. Gerçek anlamda sonuç alabilmenin yolu, ABD ile siyasi bir mücadele başlatmak ve onu bulunduğu konumdan düşürmekten geçmektedir. Aksi hâlde doların hâkimiyetinden ve rezerv para olmasından kurtulmak pek mümkün değildir.

Son zamanlarda doların hâkimiyetine çözüm olması düşüncesiyle bazı devletlerin yerli para kullanma yönünde söylem ve girişimleri söz konusu olmaktadır. Mesela, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Devlet olarak alacağımız tedbirler üzerinde bakanlarımız çalışıyor. Ticaretimizi yerli para üzerinden yapmaya hazırlanıyoruz!" sözleriyle bu yönde sergilenen çabalara atıfta bulunmuştur. Lakin bu söylemler sorunun gereğince tespit edilmediğini göstermektedir. Nitekim dolardan kaynaklanan krizler paranın altına endekli olmamasından kaynaklanmaktadır. Dolardan kurtularak yerel paraları dış ticarete kullanmak sadece dolar sorununu belki kısmen ortadan kaldıracaktır, lakin asıl sorun olan kâğıt para sistemi devam edeceğinden enflasyon ve hayat pahalılığı baki kalacaktır.

Altının dolar karşısındaki dolayısıyla hemen hemen tüm kâğıt paralar karşısındaki üstünlüğü rakamlarla açıkça tespit edilebilmektedir. 1944 yılında 1 ons altın 35 dolar iken 2021 yılında 1 ons altın bin 800 dolar seviyelerindedir. Yani en güçlü para olarak gösterilen dolar bile yaklaşık 70 sene içerisinde %5142 değer kaybetmiştir. Aynı yıl Türkiye'de 1 gram altın 5 TL iken bugün ise 680 TL civarındadır ve değer kaybı %13600'dür.

6 <https://www.ft.com/content/eda8f512-eaae-11df-b28d-00144feab49a>

Dünyanın şu anda karşı karşıya kaldığı parasal sorunları ve şiddetli enflasyonu ortadan kaldıracak, parada istikrar sağlayabilecek, değişim kurlarını sabitleştirecek, devletlerarası ticareti geliştirebilecek tek güç altın para sistemidir.

Altına dayalı para sistemi İslâm'ın emrettiği sistemdir. Nitekim müçtehit âlimlere göre Allah *Subhânehû ve Teâlâ'nın* [وَالَّذِينَ يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ] **“Altın ve gümüşü biriktirerek onu Allah yolunda harcamayanları elem verici bir azapla müjdele.”**⁷ ayetindeki “altın ve gümüş”ten kasıt, paradır. Aynı şekilde Allahu Teâlâ, parada zekâtı farz kılarken bu farziyeti altın ve gümüş üzerine tahakkuk ettirerek zekât için altın ve gümüşü nisab tayin etmiştir. Dolayısıyla paranın zekâtının altın ve gümüş ile ifade edilmesi, paranın altın ve gümüş olduğunu ortaya koyar. İslâm'da diyetler de altın ve gümüş karşılığı olarak belirlenmiştir.

İşte tüm bu deliller, İslâm'da paranın altın ve gümüş olduğunu göstermektedir. Bu sistemi uygulamak hem iktisadi açıdan hem de şer'î açıdan bir zorunluluktur.

Altına dayalı para sistemi, altın veya gümüşün ayrı ayrı para birimi olarak kullanıldığı “tek maden sistemi” veya altının gümüşle birlikte kullanıldığı “çift maden sistemi” şeklinde uygulanabilir. Buna ilave olarak çift maden sistemi, maden kapasitesinin artmasına bağlı olarak paranın toplam arzının daha fazla olmasını sağlar.

Altına ve gümüşe dayalı para sistemlerinde enflasyonun olmadığını geçmiş dönemleri incelediğimizde açıkça görmekteyiz. 1796-1799 yılları arasında İstanbul'da İsveç elçiliği yapmış olan D'ohson, “Osmanlı'da enflasyon var mıydı?” sorusunun cevabını şu anısıyla cevaplamaktadır: “Buralarda enflasyon filan olmaz. Yılın birinde %0,6 oranında bir enflasyon oldu da halk 'ne oluyoruz' diye bir sürü kazan kaldırdı.”⁸

Yine Osmanlı arşivleri üzerinde yapılan kapsamlı bir araştırma sonucuna göre 1469 yılından 1914 yılına kadar tüketici fiyatlarındaki enflasyonun yıllık artış hızı yaklaşık olarak %1,3 gibi bir rakamdır.⁹ Osmanlı gibi tarihi savaşlarla dolu bir devlette %1,3 enflasyon olması, altın ve gümüş sisteminin istikrarını göstermektedir. Uzmanlar, Osmanlı'daki bu %1,3 enflasyonun başlıca sebebinin de altın ve gümüş sikkelerinin deforme olmasından ve devletin çeşitli sebeplerle uyguladığı taşşış politikalarından kaynaklandığını söylemektedir.

Almanya	3.363 ton	ABD	8.133,5 ton	Arjantin	56,8 ton
Avusturya	280,0 ton	Belarus	43,6 ton	Belçika	227,4 ton
Birleşik Krallık	310,3 ton	Bolivya	42,5 ton	Brezilya	67,2 ton
Bulgaristan	40,3 ton	Cezayir	173,6 ton	Çin	1.950,6 ton
Danimarka	66,5 ton	Endonezya	78,1 ton	Filipinler	196,3 ton
Finlandiya	49,1 ton	Fransa	2.435,8 ton	Güney Afrika	125,3 ton
Hindistan	557,8 ton	Hollanda	612,5 ton	Irak	89,8 ton
İspanya	281,6 ton	İsveç	125,7 ton	İsviçre	1.040,0 ton
İtalya	2.451,8 ton	Japonya	765,2 ton	Kazakistan	254,7 ton
Kore	104,4 ton	Kuveyt	79,0 ton	Libya	116,6 ton
Lübnan	286,8 ton	Meksika	120,6 ton	Mısır	75,6 ton
Pakistan	64,5 ton	Polonya	102,9 ton	Portekiz	382,5 ton
Romanya	103,7 ton	Rusya	2.300 ton	Singapur	127,4 ton
Suudi Arabistan	322,9 ton	Tayland	152,4 ton	Türkiye	583 ton
Ürdün	38,3 ton	Venezuela	188,9 ton	Yunanistan	112,8 ton

7 Tevbe Suresi 34

8 Prof. Orhan Çeker'in sosyal medya hesabından alınmıştır.

9 Prof. Dr. Şevket Pamuk; <https://sarkac.org/2019/06/osmanlida-enflasyon/>

10 <https://www.sabah.com.tr/galeri/dunya/dunya-altin-konseyi-acikladi-hangi-ulkede-ne-kadar-altin-var-turkiye-de-listede>

Türkiye Merkez Bankası, 2021 yılı başında 752 ton şu an ise 671 ton altın stokunun bulunduğunu açıklamıştır. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın bizzat yaptığı açıklamayla yastık altında 280 milyar dolar değerinde 5 bin ton altının olduğu bilinmektedir.¹¹

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere hemen hemen her ülkede tedavüle sürülebilecek miktarda altın stoku bulunmaktadır.

17 Aralık 2021 itibarıyla Türkiye'de piyasada dolaşan nakit para miktarı 236 milyar 572 milyon 109 bin liradır. Vadesiz hesaplarda 451 milyar 111 milyon 792 bin lira, vadeli hesaplarda ise 1 trilyon 317 milyar 747 milyon 235 bin lira kaydi para bulunmaktadır. Toplam para arzı¹² 2 trilyon 5 milyar 431 milyon 136 bin liradır. Ancak vadeli hesaplardaki para, piyasada dolaşan para değildir; kaydi para olarak durmaktadır. Para arzında herhangi bir sıkıntı yaşanmaması için lazım olan para miktarı maksimum 687 milyar 683 milyon 901 bin liradır.¹³

Türkiye'de dolaşımda bulunan para miktarına göz attığımızda merkez bankası altın stokunun bu miktarı çok rahat karşıladığı açıkça görülmektedir. Yastık altındaki altınlar ise kaydi paraları bile fazlasıyla karşılamaktadır.

Üretim Maliyetlerinin Düşürülmesi

Bir mal veya hizmeti üretmek veya satmak için, doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak yapılan masrafların tümü o malın maliyetidir. Bu maliyetleri şu şekilde tasnif edebiliriz:

- 1- Direkt ilk madde ve malzeme giderleri
- 2- Direkt işçilik giderleri
- 3- Genel üretim giderleri

Hammadde giderlerinde kısa vadede çözüm üretmek belki zor olabilir. Zira hammadde giderlerini azaltmanın temel prensibi teknolojiye dayalı ağır sanayi hamlesi gerçekleştirmekten geçmektedir.

Ancak iş yeri kira giderleri, telefon, internet, su, doğalgaz ve elektrik giderleri, personele dair giderler, ulaşım giderleri, kazanca ilişkin diğer vergi giderleri, SGK primi ödemeleri gibi direkt işçilik giderleri ve genel üretim giderleri başlığı altında maliyetler ciddi oranda düşecektir. Çünkü -ileride de izah edeceğimiz üzere- hem stopaj, katma değer, gelir vergisi gibi birçok vergi kaleminin kaldırılması hem de faturalarda önemli ölçüde bir düşüş yaşanacağı için maliyetler düşecek, bu da doğal bir seyir olarak fiyatların düşmesini beraberinde getirecektir.

Stokçuluk

Stokçuluk yani ihtikâr, ileride daha fazla fiyatla satabilmek için mal ve eşyayı piyasadan toplayıp depolayarak darlık ve malın kıtlığı zamanlarında pahalılaşmasını beklemektir. Stokçuluğun bir başka şekli de, üretilen sanayi mallarının bir kısmının piyasada az bulunur olma-

¹¹ <https://www.yenisafak.com/ekonomi/dovizden-sonra-bir-hamle-de-altina-geliyor-piyasa-degeri-280-milyar-dolar-3726753>

¹² "Para arzı" veya "para stoku" kısaca, bir ekonomide dolaşan toplam para miktarını belirten terimdir. Kâğıt ve madeni paralara ek olarak bankalardaki mevduatlar da dâhil edilmektedir. Ekonomi literatüründe "Money" anlamında "M (M0, M1, M2, M3)" harfi ile gösterilir. (M0 = Dolaşımdaki Para - Banka Kasalarındaki Para. M1 = M0 + TL ve YP (Yabancı Para) Vadesiz Mevduat. M2 = M1 + TL ve YP Vadeli Mevduat.)

¹³ M1 ve M2 para arzında konu itibarıyla YP'lar dikkate alınmamıştır.

sından faydalanarak yapılanıdır.¹⁴ Yapılan işlemin stokçuluk sayılması için stok edilen mala karşı halkın aşırı ihtiyacının söz konusu olması gerekir. Bu şartlar gerçekleştiğinde stokçuluk fiili meydana gelir. Eğer halk istediği malı istediği miktarlarda zorlanmadan satın alabiliyorsa zaten pahalı satmak için mal toplamanın ve stoklamanın bir anlamı olmayacaktır. Bundan dolayı stokçuluğun şartı sadece piyasadan mal toplamak değil, bilakis daha pahalı satabilmek amacı ile malı piyasadan toplamaktır.

Stokçuluk İslâm'da haram kılınmıştır. Nebî *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurmuştur: [لَا يَحْتَكِرُ إِلَّا خَاطِئٌ] "**Ancak günahkâr kişi ihtikâr (stokçuluk) yapar.**"¹⁵

Haram kılınan her şeyin dünya ve ahirette bir cezası vardır. İslâm hukukuna göre gıda maddesini veya bir başka maddeyi stoklayan kimse, çeşitli cezalarla cezalandırılır ve stokladığı malı satışa sunmaya zorlanır.¹⁶

Stokçuluk, Türk Ceza Kanunu'na göre de suçtur. Bu suç, TCK 240. maddesinde "*Belli bir mal veya hizmeti satmaktan kaçınarak kamu için acil bir ihtiyacın ortaya çıkmasına neden olan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*" şeklinde tarif edilmiştir. 28 Mayıs 2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "*Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu Yönetmeliği Denetim ve Ceza Hükümleri*" bölümünde yer alan maddeye göre; "*olağanüstü hâl, afet ve ekonomik dalgalanma dönemleri ile diğer acil durumlarda üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin fahiş fiyat artışı ve stokçuluk uygulamalarının tespit edilmesi hâlinde bu faaliyetleri yapan kişi ve kurumlara fiyat artışı için on bin Türk Lirası'ndan yüz bin Türk Lirası'na, stokçuluk için elli bin Türk Lirası'ndan beş yüz bin Türk Lirası'na kadar idari para cezası Kurul tarafından verilir.*" denilmektedir. Ancak bu kanun da diğer kanunlar gibi zengin, servet sahipleri için geçerli değildir. Zira onlar, hiçbir kanunla sınırlı değildirler. Kapitalist sistemde kanunlar sadece zayıflar içindir!

Stokçulukla sert bir şekilde mücadele edilmeli, kanunlar uygulanmalı ve hatta ceza-i müeyyideler arttırılmalıdır.

Enflasyon ve hayat pahalılığının ortaya çıkmasına sebep olan faktörler ve çözümleri kısaca şöyledir:

1- Yukarıda da izah ettiğimiz gibi paranın değer kaybetmesi ve enflasyonun en önemli sebebi, doların rezerv para kabul edildiği kâğıt para sistemidir. İtibari kâğıt para sisteminde Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler faizle paralarının değerlerini korumaya çalışmakta bu da doğal olarak bir dizi iktisadi olumsuzluklara ve hayat pahalılığına sebebiyet vermektedir. Öyleyse altın para sistemine dönüş kaçınılmazdır. Zira insanlık tarihi boyunca altının gördüğü itibarı hiçbir maden görmemiştir. Altının zati bir kıymeti vardır ve bu asla değişmez. Altına dayalı para sisteminde, "kur farkı" diye bir şey olmayacak ve para kıymetini korumaya devam edecektir. Paranın değerindeki bu istikrar aynı zamanda fiyat istikrarıdır. Merkez Bankası fiyat istikrarını sağlamak için faizleri indirip yükseltmektedir. Oysa altına dayalı para sisteminde böyle bir ihtiyaç yoktur. Kullanıldığı dönemlerde sebatı ve istikrarı sağlamış, refaha ve kalkınmaya neden olmuştur. Fakat naibe kâğıt paraların¹⁷ dışındaki kâğıt paraların basımındaki genişleme nedeniyle dünya ekonomik ve mali krizlere sahne olmuş, enflasyon

14 Takiyuddin en Nebhani, *İslâm'da İktisat Nizamı, Köklü Değişim Yayıncılık Syf 244*

15 *Sahih-i Müslim, Kitâbu'l Müsâkât, H. No: 1605*

16 *İslâm'da Ukûbât Nizâmı, Abdurrahman el-Malikî, Köklü Değişim Yayıncılık Syf 265*

17 *Altına dayalı kâğıt para*

artışı ve kâğıt paranın alım gücünde sürekli düşüşler yaşanmıştır. Geline nokta itibariyle ABD'den başka mevcut para sisteminden memnun olan bir ülke kalmamıştır. Herkes bu sistemden mustarıptır ve değişmesini beklemektedir. Bu konu hakkında atılacak bir adım birçok ülkenin de katılacağı altına dayalı para sistemine geçişi sağlayacaktır.

2- Devlet, işletme sahiplerinin adeta gizli bir ortağıdır. Kâr elde edip etmediğine bakmaksızın vergi almakta, kâr elde ediyorsa neredeyse yarısına ortak olmaktadır. İşletmelerin giderlerinin büyük bir kısmı, devlete ödediği paralardır. SGK, vergi, harç, stopaj, elektrik, su, doğalgaz derken işletme maliyetleri yükselmekte bu da fiyatlara yansımaktadır. Devlet, işletme sahiplerinden, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerden elini çekmelidir. İleride açıklayacağımız üzere başka gelir kaynaklarıyla ihtiyaçlarını karşılamalıdır.

3- Malların fiyatının yükselmesinin en önemli sebebi ise ekonomimizin ithalata dayalı olması ve döviz kurundaki artıştan maliyetlerin olumsuz yönde etkilenmesidir. Devletin kendi giderlerini karşılayabilmesi adına koyduğu yüksek vergiler de buna dâhil edilince maliyetler daha da yükselmekte, doğal olarak üretim yapmak cazibesini yitirmektedir. Artık günümüz Türkiye'sinde en basit ürünler ve hatta gıda ürünleri bile ithal edilmektedir. Bu durum cari açığı büyütme, ödemeler dengesini bozmakta ve giderleri karşılamak adına faizle borçlanmaya neden olmaktadır. Dolayısıyla ithalata dayalı ekonomiden üretime dayalı ekonomiye geçilmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur.

4- Üretimin maliyetli ve riskli olması, genellikle insanları kolay olanı tercih ederek paradan para kazanma yollarına sevk etmektedir. Bu tercih "finans ekonomisi" adında bir sektör oluşturmuş ve bu yöndeki tercihlerin artmasından dolayı da en fazla kârı finans kurumları elde eder olmuştur. Ülkemizde en çok kâr elde eden şirketlerin tarım, sanayi ve ticaret şirketleri yerine bankalar olması, bu acı ve tehlikeli gerçeği gözler önüne sermektedir. Faiz, borsa, kripto para, üretimi sekteye uğratan, reel ekonominin yanında sanal bir finans ekonomisi oluşturan unsurlardır. Üretimi, istihdamı zaafa uğratan; faiz, borsa ve kripto para kaldırılmalı, yasaklanmalıdır. Zira üretimin az olması, fiyat mekanizmasında dalgalanmalara ve pahalılığa sebebiyet vermektedir.

5- Stokçuluk her ne kadar kanunen yasak olmuş olsa da fiilen varlığını sürdürmektedir. Stokçuluğa karşı savaş açılmalı ve sert tedbirler alınmalıdır.

SANAYİ SEKTÖRÜ, SANAYİ POLİTİKASI VE YAPILMASI GEREKENLER

İnsanlar, tarihin ilk çağlarından itibaren günümüze kadar, -şartlarına göre ilkel sayılsa da- değişik türleriyle imalat yapmışlardır. Zira var olan ihtiyaçların doyurulması isteğine bağlı olarak insan, yeryüzünün tüm maddelerini kullanmaya, hayatını kolaylaştıracak imalatlar gerçekleştirmeye meyillidir ve tarih boyunca da bunu kullanmıştır.

Ancak Avrupa'da 18. ve 19. yüzyılda yaşanan Sanayi Devrimi ve buharın ardından da petrol ürünlerinin kullanılmaya başlanması ile makineleşmede hızlı bir ilerleme sağlanmıştır. Sanayileşme, motorlu aletlerin kullanılmasında, üretim kapasitesinde ve çeşitliliğinde artış sağladığı gibi, dünyaya kimin hükmedeceğini de belirlemiştir.

Sanayi Devrimi ilk önce Avrupa'da ortaya çıkıp gelişme göstermesine rağmen I. ve II. Dünya Savaşları, Avrupa'daki ülkelerin ekonomilerini ve sanayilerini olumsuz yönde etkilemiştir. Monroe Doktrini gereğince "yalnızlık siyasetini" takip eden ABD ise bu süreç içerisinde Avrupa ülkelerini geride bırakarak her alanda gelişmiş bir ülke konumuna yükselmiştir. II. Dünya Savaşı'nın ardından ise yalnızlık siyasetini terk ederek sömürge alanları oluşturmak için bu gücünü kullanmak suretiyle dünyanın birinci devleti olma fırsatını yakalamış, Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından bu yana da bu niteliğini sürdürmüştür.

Günümüz dünyasında gelişmiş ekonomilerin aynı zamanda sanayileşmiş ülkeler olmaları, ekonomik gelişme ile sanayileşme arasında çok yakın bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Nitekim bulunduğumuz zaman dilimi içerisinde ABD'yi birinci devlet konumunda tutan en önemli özelliği, tartışmasız bir şekilde güçlü bir sanayiye sahip olmasıdır. Bu nedendir ki güçlü bir sanayi gücüne özellikle de ağır sanayi kapasitesine sahip olan ülkeler, dünya siyaseti ve ekonomisinde de söz sahibi olan ülkeler grubunda yer almaktadırlar. Çünkü bu ülkeler ihtiyaç duydukları ürünleri doğrudan kendileri üretmekte, ihtiyaç duydukları hammadde ve ara malları ise gerek görmeleri hâlinde diğer ülkelerden temin etmektedirler.

Türkiye ekonomisinde sanayi kavramının neleri ifade ettiğini, sanayileşme ile neyin kastedildiğini anlayabilmemiz için TÜİK verilerine göz atmamız yeterli olacaktır.

TÜİK verilerine göre; 2020 ve 2021 yıllarına ait sadece Temmuz ayına ve Ocak-Temmuz dönemlerine ait İmalat Sanayi Ürünleri ihracat ve ithalat rakamlarını gösteren tablo aşağıdaki gibidir. Bu tabloyu incelediğimiz zaman Ocak-Temmuz 2021 döneminde toplam ihracat ve ithalat rakamlarının hemen hemen aynı olduğu görülmektedir. Ancak aynı dönemde yüksek

teknoloji ürünleri ihracatı 3 milyar 427 milyon dolar iken ithalatı 14 milyar 664 milyon dolardır. Yani yüksek teknoloji ürünlerinde ithalat, ihracatın tam olarak 4,27 katı daha fazladır.

Aynı dönemde Orta Yüksek Teknoloji imalat ürünleri ihracatı 39 milyar 543 milyon dolar iken ithalat 53 milyar 595 milyon dolardır. Burada ise ithalat ihracattan 14 milyar 052 milyon dolar daha fazladır.

Orta Düşük Teknoloji ürünlerine ait ithalat ve ihracat rakamları birbirine eşitken düşük teknoloji ürünlerinde ihracat, ithalattan 25 milyar 183 milyon dolar fazladır.¹

Teknoloji yoğunluğuna göre imalat sanayi ürünleri dış ticareti, Temmuz 2021

(Milyon ABD \$)

Teknoloji yoğunluğu	Temmuz					Ocak- Temmuz				
	2020		2021		Değişim (%)	2020		2021		Değişim (%)
	Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)		Değer	Pay (%)	Değer	Pay (%)	
İhracat (FOB)										
Toplam imalat sanayi	14 159	100,0	15 552	100,0	9,8	84 885	100,0	114 625	100,0	35,0
Yüksek teknolojlili ürünler	403	2,8	450	2,9	11,9	2 885	3,4	3 427	3,0	18,8
Orta yüksek teknolojlili ürünler	5 039	35,6	5 129	33,0	1,8	29 884	35,2	39 543	34,5	32,3
Orta düşük teknolojlili ürünler	3 714	26,2	4 728	30,4	27,3	23 885	28,1	34 321	29,9	43,7
Düşük teknolojlili ürünler	5 004	35,3	5 245	33,7	4,8	28 232	33,3	37 334	32,6	32,2
İthalat (CIF)										
Toplam imalat sanayi	14 575	100,0	15 470	100,0	6,1	93 792	100,0	114 785	100,0	22,4
Yüksek teknolojlili ürünler	1 793	12,3	2 025	13,1	12,9	12 400	13,2	14 664	12,8	18,3
Orta yüksek teknolojlili ürünler	6 172	42,3	6 918	44,7	12,1	38 741	41,3	53 595	46,7	38,3
Orta düşük teknolojlili ürünler	5 038	34,6	4 754	30,7	-5,6	31 228	33,3	34 374	29,9	10,1
Düşük teknolojlili ürünler	1 572	10,8	1 773	11,5	12,8	11 423	12,2	12 151	10,6	6,4

Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyecektir.

Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün Grupları Sınıflaması Eurostat tarafından NACE Rev.2 sınıflaması baz alınarak hazırlanmış, ISIC Rev.4 sınıflamasına uyarlanmıştır.

İmalat sanayisi ile ilgili olarak bu tablodaki veriler bizlere şunu söylemektedir: Yüksek ve Orta Yüksek teknoloji ürünlerinde ithalatımız ihracatımızdan çok fazladır. Yüksek teknolojiyi gerektiren ürünlerin önemli bir kısmını dışarıdan ithal ediyoruz. Düşük teknoloji gerektiren ürünlerde ise ihracat fazlasına sahibiz. Netice olarak imalat sanayisinde yer alan ürün yelpazesinin detaylarına girildiğinde teknolojiyi, ağır sanayiye gerektiren ürünleri dışarıdan aldığımız, içeride ise ağırlıklı olarak düşük teknoloji ürünlerinin imalatlarını yaptığımız görülür. Yani sanayileşmiş ülkelerin sahip oldukları yüksek teknolojilerle üretmiş oldukları ana ürünleri ülkemize ithal edip bunlar aracılığıyla daha düşük teknolojiyi gerektiren ürünler üretilip ihraç ediyoruz.

Yaklaşık yüz yıllık bir süre içerisinde devletin uyguladığı sanayileşme siyasetinin sonucu olarak şunu net bir şekilde söyleyebiliriz ki Türkiye, yüksek teknolojiye ve ağır sanayiye sahip bir ülke konumunda değildir.

Buraya kadar anlattıklarımız sanayinin yapısına ait hususlar hakkında idi. Ancak ağır sanayinin hedeflenmesi dışında sanayi açısından önemli olan daha başka hususlar da vardır. Bir ülke ekonomisinin güçlü olması, makine üreten ağır sanayinin gerçekleştirilmesine bağlı olduğu gibi, sanayi üretimindeki girdilerle özellikle hammadde ile de doğrudan alakalıdır.

1 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dis-Ticaret-Istatistikleri-Temmuz-2021-37419>

Bir başka ifade ile hem makine üreten fabrikaların inşa edilmesinde hem de üretilen ürünlere pazarlar temin edilmesinde etkisi olan daha başka unsurlar bulunmaktadır. Bunlar; **doğru bir sanayi siyaseti, hammadde, enerji, teknik bilgi, yeterli sermaye ve kaliteli işgücüdür.**

Bunların tümünü dikkate alarak Türkiye'nin gerçek anlamda sanayileşmiş, ağır sanayisini gerçekleştirmiş bir ülke olması, imalat sanayisinde yüksek teknoloji ürünlerini ithal eden ülke konumundan ihraç eden ülke konumuna ulaşabilmesi zaruridir.

Sanayi sektörünün zayıf olmasına sebep olan faktörler ve kısaca çözümleri şöyledir:

1- Yanlış Sanayileşme Siyasetinin Değiştirilmesi: Sanayileşme siyaseti ile ilgili olarak Rostow tarafından kaleme alınan "Ekonomik Gelişmenin Aşamaları" isimli kitapta yazılı olanlar tümüyle ABD gibi sanayileşmesini gerçekleştirmiş ülkelerin lehine yazılmış teoriler olup bunların bize hiçbir faydası yoktur. Bu tezler tümüyle yanlış ve hatalıdır. Çünkü bu tezlerin amacı, az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerin ABD gibi sanayileşmiş ülkeler tarafından üretilen sanayi ürünlerinin pazarları olmasını sağlamaktır.

Üstelik sanayileşmenin aşamalar şeklinde olmayıp doğrudan yüksek teknolojiye sahip imalatları, makine üreten, fabrikalar kuran fabrika sanayisinden başlamasının ve böylelikle de ülke ekonomisinin dünyanın sayılı ekonomiler düzeyine çıkartabilmenin en canlı örnekleri Almanya ve Japonya'dır. Her iki ülke de II. Dünya Savaşı'ndan yenilgi ve büyük zararlarla çıkmış olmalarına rağmen uygulamış oldukları ağır sanayi politikaları nedeniyle hızlı bir şekilde sanayileşmelerini tamamlayıp bugün ihracat fazlası veren ülkeler konumuna gelmişlerdir.

İslâm daha ilk yıllarından itibaren sanayileşmenin önemine, dünyanın güçlü devleti olmanın gereğine işaret etmiş ve Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'inde şöyle buyurmuştur:

[وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْحَيْلِ] **"Onlara karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve savaş atları hazırlayın..."**²

Bu ayette yer alan "savaş atları" ve "kuvvet" kavramları, bir ülkeye güç katan her türlü unsuru kapsamına alır. Bu ayetin "cihat" konusunda inmiş olan ayetlerden birisi olduğu dikkate alındığında bir devlet açısından en stratejik sanayinin askerî sanayi ve buna bağlı sektörlerden meydana geldiği anlaşılmaktadır.

Buna göre; Türkiye'nin kendi uçağından, tankına, topuna, iş makinelerine, fabrikalarda kullanılan üretim aletlerine varıncaya kadar her türlü makine imalatını yapabilir hâle gelmesi gerekir. Örneğin, günümüzün en kuvvetli ülkesi sayılan ABD'nin gücü, önce sahip olduğu askerî gücü, makine sanayisi ve bunlara bağlı olarak da ekonomik gücü ile temsil edilir. Bunun gerçekleşebilmesinin ön koşulu, sanayileşme siyasetinin değiştirilmesidir. Zira makine sanayisinin bulunmaması hâlinde ülkemiz sanayisi, ağır makine sanayisine sahip olan ilerlemiş diğer ülkelere muhtaç hâle gelir. Bir araç arıza yaptığı veya herhangi bir yedek parçaya ihtiyaç duyulduğunda, fabrika çalışamaz olur ve bunları yurt dışından temin etme durumu ile karşı karşıya kalırız.

Ancak dünya ölçeğinde sanayileşmiş bir ülke olabilmek için **"teknoloji transferi"** gibi bir yöntemin kullanılmaması, tam tersine bir bütün olarak teknolojinin tabanını yerel olarak kurmayı esas almak gerekir. Çünkü teknoloji transferi, dolaylı olarak dışa bağımlılıkla aynı anlama gelir.

Devletin tüm gücünü doğrudan makineler üreten yüksek teknolojiye sahip imalat alanlarına nasıl hasredeceği hususu, günümüz şartlarında işin uzmanları tarafından tüm detayları ile ortaya konulabilecek bir konudur. Burada asıl önemli olan, siyاسilerin bu siyaseti vazgeçilmez, ölüm-kalım meselesi hâline getirmeleridir. Sanayileşmenin hemen öncesinde zirai üretimi geliştirmek ve ziraatta modern aletlerin kullanılmasını sağlamak için dışarıdan traktör ithal edilmesi önerisinde bulunanlara Lenin'in verdiği cevap dikkat çekicidir: *"Modern ziraat aletlerini, kendimiz üretinceye kadar kullanmayacağız. Ne zaman üretirsek o zaman kullanacağız."* Her ne kadar İslâm, Lenin gibi ithalata yasaklama getirilmesini kabul etmiyorsa da bir bakış açısı olması bakımından dikkate alınabilecek bir husustur. Zira Rusya, Lenin'in bu yaklaşımı sayesinde günümüzün güçlü ve ağır sanayi kapasitesine sahip ülkeleri arasında yer almıştır.

2- Hammadde ve Fabrikaların Mülkiyeti Meselesi: Fabrikaların mülkiyeti konusunda İslâm hukukunda getirilen kurallardan birisi şudur: *"Sanayi/fabrika ürettiği mamulün hükmünü alır."* Yani sanayi imal ettiği, ürettiği ürünün hükmünü almaktadır. Buna göre eğer bir fabrika, kamu mülkiyetine giren bir şeyin üretimine has ise o fabrika, kamu mülkiyetinden sayılır. Eğer fabrika, hem kamu mülkiyetine giren maddelerin imalatında hem de diğer maddelerin imalatında kullanılıyorsa kamu mülkiyetine giren şeylerin üretimi için kullanılmasına mâni olunur.

Demir-çelik fabrikaları, altın, kömür, bakır vs. fabrikaları, petrol rafinerileri, doğalgaz üretim tesisleri vs.nin tümü, kamu mülkiyeti kapsamında yer alır. Yani bu ürünler kamuya aittir ve devlet tarafından işletilmeli, geliri de kamu için kullanılmalıdır.

Günümüz dünya ekonomilerinde yaşanmakta olan krizler ve kamulaştırma çağrılarının yeniden gündeme geldiği dikkate alındığında, İslâm fıkında var olan bu kuralın doğru ve sağlıklı bir çözüm olduğu tartışılmazdır. Nitekim pandemi ile birlikte İngiltere'de demiryolları imtiyazları iptal edilerek kamulaştırıldı. Bunun dışında daha birçok Batı ülkesinde farklı sektörlerde kamulaştırma çalışmaları yapıldı.

3- Sanayileşme Aynı Zamanda Finansman Meselesidir: Yüksek teknolojinin ve makine üreten sanayi tesislerinin kurulması genellikle büyük sermayeyi gerektirir. Madenlerin ve bu madenleri çıkarıp işleyen fabrikaların kamu mülkiyeti niteliğinde olduğunu düşündüğümüzde bunların finansmanının da devlet tarafından karşılanması gerekir. Devletin bu madenleri işletip ürettiğini, mamul veya yarı mamul şeklinde satması hâlinde buralardan önemli ölçüde gelir elde edileceğinde şüphe yoktur. Zira şu anda bu madenleri işleten özel sektör, hiç de küçümsenmeyecek ölçüde para kazanmaktadır. Bunlardan herhangi birinin iflas ettiği duyulmadı. Hatta ve hatta Ankara'da soda külü üreten şirket, dünya ölçeğinde tek ve hiçbir rakibi bulunmadan tüm dünya ülkelerine satış yapan bir şirket konumundadır.

Madenlerin ve işletme tesislerinin kamu mülkiyetinden sayılması, özel sektörün ağır sanayi alanında üretim yapamayacağı anlamına gelmez. Elbette ki gelişmiş sanayi ülkelerin-

de olduğu gibi ülkemizde de özel sektör tarafından, uçak, takım tezgâhları fabrikaları, tank, ağır vasıta, lokomotif gibi yoğun sermaye birikimini gerektiren fabrikalar kurup işletebilirler. Türkiye’de bu sermaye birikimine sahip olup bu türden fabrikaları finanse edebilecek varlıklı kimseler bulunmaktadır.

Ayrıca devlet özellikle ağır sanayinin ve yüksek teknoloji kullanan sektörlerin gelişmesi için yatırımcılara vergi ve sigorta maliyetlerinden muafiyet, iş ortaklığı gibi katkılar yapabilir. Burada önemli olan bu coğrafyada ağır sanayi ve yüksek teknoloji kapasitesine sahip fabrikaların kurulması, faaliyete geçmesidir.

Türkiye’nin 2022 yılı bütçesinde faiz giderleri için ayırmış olduğu ödenek 240,4 milyar TL’dir. Gelir İdaresi Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerinin dolar kuruna dönüştürülmesi suretiyle 2003 yılından 2021 yılının ilk üç ayı dâhil olmak üzere sadece faiz harcamaları için ödenen para 465,1 milyar dolardır. Şu andaki güncel dolar kuru ile hesapladığımızda ise 6 trilyon 361 milyar 637 milyon 800 bin TL’dir (6 sıfır atılmış hâliyle).³

Geçtiğimiz günlerde İstanbul’da açılışı yapılan Atatürk Kültür Merkezi inşaatı için Kültür Bakanının açıklamalarına göre 1 milyar TL harcanmıştır. Dolayısıyla mesele para meselesi değildir. Zira bu ülkede olur olmaz her şeye para bulunmakta ve harcanmaktadır.

Güçlü bir sanayinin tesis edilmesi için yeterli finansman gücüne sahip olmak önemli olduğu gibi bu finansmanın dış borçlanmalar yoluyla gerçekleştirilmeye çalışılması da son derece tehlikelidir. Çünkü borç verme kapasitesine sahip olan ülkeler ya da bu ülkelerin özel bankaları kendileri dışındaki ülkelerin yüksek teknolojiye sahip sanayi gücüne ulaşmasını asla istemezler. Ayrıca alınan bu borçlar daha farklı yollarla ülke ekonomisi aleyhinde kullanılır.

4- Teknik Donanıma ve Fikre Sahip İşgücü Meselesi: Ülkenin gerçek anlamda sanayileşmiş bir ülke olabilmesinin önemli girdilerinden biri ise gerekli teknik donanıma sahip bilim adamlarının bulunmasıdır. Özellikle içerisinde bulunduğumuz dönemi dikkate aldığımızda yurt dışında makine sanayisi ve teknoloji alanında eğitim gören, doktora yapan ve aynı zamanda da dünyaca meşhur şirketlerde çalışan binlerce insanımız bulunduğu gibi içeride de bu niteliklere sahip uzmanlar ve kalifiye elemanlar bulunmaktadır. Yeterli miktarda ara eleman bulunmaması hâlinde ise hızlı bir şekilde eğitim kurumları açmak suretiyle bu ihtiyacın da karşılanması mümkündür. Türkiye’nin nükleer enerji santrali yapmak için eğitim almak üzere Rusya’ya öğrencileri gönderdiğini ve bunların şu anda yapılmakta olan santral inşaatında şimdiden çalışmaya başlamış olduklarını dikkate aldığımızda gerek uzman niteliğinde ve gerekse kalifiye ara eleman niteliğinde işgücü açığının çok hızlı bir şekilde çözülmesi mümkündür. Özellikle belli alanlarda aranan elemanın bulunamayacak olması hâlinde ise çok yüksek ücret vermek suretiyle de olsa bu türden elemanların istihdam edilmesinden kaçınılamaz. Tıpkı Sultan Fatih’in İstanbul surlarını yıkacak topları döktürmek için Urban ustaya çok büyük miktarda para vermesinde olduğu gibi. Zira görünürde bu türden elemanlara ilk etapta yüksek ücretler ödense de daha sonra bu paralar kat kat fazlasıyla geri kazanılabilir olan paralardır.

3 Gelir İdaresi Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı • Faiz harcamaları, o yılların aylık harcamaları ve aylık ortalama dolar kuru üzerinden hesaplanmıştır. 2021’in ilk 3 ayında yapılan faiz harcamaları ise 6,7 milyar dolardır. (https://www.dogrulukpayi.com/bulten/yillara-gore-turkiye-de-faiz-harcamaları?gclid=Cj0KCQiAqbyNBhC2ARIsALDwAsDiuVm3pG4pWTG_wKQnh3B-JaUR0ZNjIFan1B3DX0Y9tGPSSM_E71aAjItEALw_wcB) Ayrıca Gelir İdaresi Başkanlığı’nın ilgili sayfasına bakmak için (https://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_14.xls.htm)

5- Enerji Kaynağı Olmadan Sanayi Düşünülemez: Teknolojinin ve ağır sanayinin önemli girdilerinden bir başkasını ise enerji oluşturmaktadır. Zira herhangi bir fabrikada üretim yapabilmek, üretim bandını çalıştırabilmek için elektrik, doğalgaz veya petrol ürünlerinin kullanılmasına ihtiyaç vardır. Her şeyden önce devlet, enerji kapsamında olan tüm girdileri bu türden işletmelere ya tümüyle vergisiz ya da hibe yoluyla verebilir. Yüksek teknoloji seviyesinin gerçekleştirilmesine kadar geçen süre içerisinde devletin bu türden destekleri sürdürmesi ağır sanayi bandının daha hızlı bir şekilde ilerlemesine katkı sağlar. Devletin bu türden fabrikalara her türlü desteği; belli niteliğe ulaşana ve üretmiş oldukları ürünlerin ihracat yoluyla pazarlamasını gerçekleştirinceye kadar devam ettirilir. Daha sonra bu destek kaldırılarak sanayi tesisleri için “kendi kendine yeterli olma” siyaseti uygulanır.

6- İmalat Sektörü Desteklenmelidir: “Sanayileşme” başlığı altında buraya kadar ağırlıklı olarak ağır sanayi, yüksek teknolojiye sahip imalat sanayisi üzerinde durduk. Elbette ki bu, diğer imalat alanlarının ihmal edileceği anlamına gelmez. Devlet, diğer imalat sektörleri için de benzeri destekleri sağlayabilir. Her türlü yeraltı ve yerüstü madenleri kamu mülkiyeti kapsamında yer aldığına göre devlet, mamul veya yarı mamul hâle getirmiş olduğu madenleri, işletmelere çok düşük kârlarla veya maliyetleri ile hatta ve hatta gerek görmesi hâlinde bedelsiz verebilir.

Ağır sanayi imalat alanlarında olduğu gibi orta ve düşük seviyede teknoloji kullanan imalat sanayisi alanlarında da vergi muafiyetine gidilmelidir. Yani devletin sanayinin her yönüyle ilerlemesi için elindeki tüm imkânları kullanması gerekir.

7- Sanayi ve İmalat Ürünlerinin Pazarlanması Elzemdır: İmalat sanayisinin tüm sektörleri için üretici açısından önemli olan ürettiğini iç piyasada ya da dış piyasalarda satabilmesidir. Herhangi bir ürünün özellikle dış piyasalarda satışı ise üretilen ürünün maliyeti yani satış fiyatı ve kalitesi ile alakalıdır. Bu nedenle herhangi bir ürünün üretim aşamasında kullanılan girdi maliyetlerinin mümkün olduğu kadarı ile en alt seviyeye indirilmesini sağlayacak siyasetlerin uygulamaya konulmasıyla üretilen ürünlere dış pazarların da yolu açılmış olur. Mademki herhangi bir sektördeki sanayi ürününe ait temel girdiler, hammadde, enerji ve işgücünden meydana gelmektedir, sanayi siyasetimiz de bu girdilerin üreticiye daha ucuz fiyatlarla temin edilmesini sağlayacak kararların alınması ve uygulanmasını gerektirir.

Teknolojinin, özellikle de dünya ölçeğinde yüksek ve kendine özgü teknolojilere sahip olmanın bir ülkeyi ve toplumu güçlü kılan unsurlardan olduğunda şüphe yoktur. Ancak devletlerin ileri düzeyde sanayileşmelerini gerçekleştirmeleri her şeyden önce uygulanacak olan sanayi siyasetleri ile doğrudan ilişkilidir. Devletler tarafından uygulanan siyasetler ise kabul edip inandıkları ideolojilerine, hayata bakış açılarına göre belirlenir. Dünyanın geri kalmış ya da gelişmekte olan ülkeleri olarak isimlendirilen ve yoğun bir şekilde de ileri seviyede sanayileşmelerini gerçekleştirmiş ülkeler için pazarlar konumunda olan ülkelerin temel sorunları tam da budur. Büyük miktarda sermaye birikimi, gerekli olan teknik donanıma sahip uzman kadroların bulunması tek başına sanayileşme için yeterli değildir. Şayet böyle olsaydı para içerisinde yüzen Suudi Arabistan ve Körfez ülkelerinin, sanayileşmiş ülkelerin zirvesinde yer almaları gerekirdi. Burada asıl temel sorun; sanayileşmeyi tetikleyecek bir ideoloji ve buna uygun sanayileşme siyasetinin uygulanmamasıdır. İslâm ise ayet ve hadislerle bunu emretmiş ve yöneticilerin buna göre siyaset çizmelerinin yolunu göstermiştir.

TARIM VE HAYVANCILIĞIN YENİDEN CANLANDIRILMASI

Tarım, insan hayatının vazgeçilmezlerindedir. İnsanlık tarihi boyunca da hiçbir zaman önemini kaybetmemiştir. Sanayi Devrimi'ne kadar devletlerin ve toplumların birincil üretim kaynağı olmuştur. Her ne kadar Sanayi Devrimi ile birlikte sanayileşme ve hizmetler sektörü tarımın önüne geçmiş olsa da tarımın vazgeçilmezliği tartışılmazdır.

Tarım, hayati bir öneme sahip olmasına rağmen Türkiye'nin tarım politikaları başarısızlıklarla doludur. İzmir İktisat Kongresi'nde "Milli ekonominin temeli ziraattır." denilerek çıkılan bu yolda net bir başarı elde edilememiştir. Üç tarafı denizlerle çevrili, dört mevsimin yaşandığı, bereketli topraklara, geniş meralara sahip bu coğrafyada, insanımız gıda sıkıntısı çekiyorsa, gıda ve hayvancılıkta dışa bağımlılık hızla yükselmekteyse ortada büyük bir yanlış ya da büyük bir ihanet var, demektir.

Tarımda ve dahi her şeyde başarılı olabilmek için öncelikle bağımsız, sadece halkı düşünen siyasi bir otoritenin olması kaçınılmazdır. Önceki ve bugünkü iktidarların, tüm siyasi partilerin tarım politikalarına baktığımızda, birbirinden çok da farkı olmayan popülist politikalar uygulandığını görürsünüz.

Her yıl bütçe açığı veren bir ülkede iktidar, "GSMH'nin %1'ini tarıma teşvik için ayıracağım" diyor, muhalefet ise "iktidara gelsem GSMH'nin %2'sini tarım teşvikine ayıracağım" diyor. Bu vaatler ne kadar inandırıcı olabilir?

İşte böyle kuru vaatlerle, dışa bağımlı yanlış politikalarla, düzensiz planlamalarla tarım, bitme noktasına gelmiştir. Tarımdaki sorunlar ancak köklü değişikliklerle çözülebilir. Bu minvalde tarım ve hayvancılıkla ilgili çözüm önerilerimizi şöyle özetleyebiliriz:

- Kapsamlı Bir Toprak Reformu: Tarım Bakanı Pakdemirli: "24 milyon hektar tarım alanının %8,3'ü yani 2 milyon hektarı atıl durumdadır." diyerek tarım arazilerindeki durumu beyan etmiştir. Bakanlığın resmî sayfasında ise ülkedeki tarımsal arazi büyüklüğünün 23 milyon hektar iken atıl arazi miktarının 3 milyon hektar olduğu ve buradan elde edilebilecek gelir miktarının da 15 milyar TL düzeyinde olduğu belirtilmektedir.

Atıl durumdaki tarım arazilerinin yanı sıra bir de var olan tarım arazileri her yıl azalmaktadır. Zira tarım arazileri sağladığı ranttan dolayı yıllardır betonlaşmaya kurban edilmektedir.

Tarım arazileri ile ilgili Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar, yaptığı bir açıklamada: "Ne yazık ki tarım arazilerimiz 27 milyon 856 bin hektar iken son 30 yılda 4 milyon 720 bin hektar azalarak 23 milyon 136 bin hektara gerilemiştir." dedi. Bu, toplamda %17'lik bir azalma demektir.

Yine, Tarım Reformu Gn. Md. Yrd. Dr. Metin Türker bu durumu şöyle belirtmektedir: “2002’de 26 milyon 579 bin hektar olan tarım arazisi 2019’da 23 milyon 94 bin hektara kadar düştü. Buna göre tarım alanları 18 senede %12,3 azaldı.”¹

Tarım konusu ele alınırken elde edilmek istenen sonuç, tarıma elverişli arazilerin verimli bir şekilde işletilmesini sağlamak ve tarıma elverişli yeni araziler temin etmek olduğuna göre, burada asıl sorun toprak mülkiyetinin büyüklüğü ya da küçüklüğü değil, var olan toprakların işletilmesi, atıl bırakılmamasıdır. Bu nedendir ki şu anda Tarım Bakanlığı tarafından uygulanmaya konulan “*Toplulaştırma Siyaseti*” yanlış bir siyasettir. Zira 50 hektar ya da daha büyük arazi sahibi olduğu hâlde arazilerini işletmeyen ya da kiraya vermeyi tercih eden birçok toprak sahibi bulunmaktadır.

Bugün tarımsal üretimde verimliliğin artırılması konusunda yapılan çalışmaların neredeyse tümünde, mülkiyet yapısı ve işletme büyüklüğünün en önemli sorun olduğu dile getirilmektedir. Bu konuda yapılan çalışmaların tümünde de ilk sırada mülkiyet meselesine yer verilmektedir. Ayrıca Tarım Bakanlığı tarafından yapılan çalışmalar içerisinde de işletme büyüklüğü ve mülkiyet meselesi temel sorun olarak değerlendirilmekte ve arazi toplulaştırması çalışmaları yürütülmektedir. Ancak görünen o ki Tarım Bakanlığı tarafından yapıldığı söylenen birtakım faaliyetlere rağmen işletilebilir tarım alanlarının miktarı artmamakta, tam tersine azalmaktadır.

Diğer taraftan “*Toplulaştırma Siyaseti*” mülkiyetin devri konusunda mahkemelerde uzun süren davalara sebep olmakta, miras ya da daha farklı sorunlar nedeniyle uzun yıllar çözüme kavuşturulamamaktadır.

Toprak reformunda temel ilke, üretimdir. **Her kim toprakta üretim yaparsa mülkiyeti ona ait olur.** Her kim de toprağını atıl bırakırsa, üretim yapmazsa mülkiyeti elinden alınır. Üretimin mülkiyetten ayrılması, tarımda yaşanan sıkıntıların başlıca sebebidir. Mesele sadece atıl arazilerin bulunması ve bu atıl arazilerin canlandırılması meselesi değildir. Mesele, toprakta üretim yapmak isteyenlerle topraktan para kazanmak isteyenlerin ayrıştırılması meselesidir. Topraklarını işletmeyenlerin elinden alınmasını zulüm ya da zorbalık olarak görmek yanlış bir bakış açısidir. Zira mülkün sahibi Allah’tır ve Allah *Subhanehu ve Teâlâ* toprakla ilgili mülkiyeti Rasulü vasıtasıyla bu şekilde beyan etmiştir. Rasul *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurmuştur:

[مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَيْتَةً فَهِيَ لَهُ] “*Kim ölü bir araziyi ihya ederse orası onun olur.*”²

Said bin Müseyyeb’den Ömer bin Hattab’ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

[وَأَلَيْسَ لِمُحْتَجِرٍ حَقٌّ بَعْدَ ثَلَاثِ سِنِينَ] “*Ölü bir araziyi taşla çeviren kimsenin üç seneden sonra (işletmezse) hakkı yoktur.*”³

Dolayısıyla arazisini işletmeyip “doğrudan gelir desteği” adı altında devletten yardım alanların arazilerinin ellerinden alınıp üretim yapacak kişilere verilmesi adaletin kendisidir.

1 5 Kasım 2019, Türk Tarım Dergisi internet sitesi

2 Sahih-i Buhâri Kitâbu’l Muzaraa, “Kim ölü bir araziyi ihya ederse” babı

3 Ebu Yusuf, Kitabu’l-Harac

Görüldüğü gibi İslâm iktisat nizamında üretim ile mülkiyet birbirine bağlanmıştır. Üretim varsa mülkiyet vardır, üretim yoksa mülkiyet de yoktur. Bu esas üzerine yapılmış bir toprak reformunda atıl arazi kalmayacağı gibi gerçekten çiftçilik yapmak isteyenlere büyük imkânlar da sağlayan itici bir kuvvet olacaktır.

- **Üretim Maliyetlerinin Pahalı Olması:** Günümüzde insanlar kolay ve daha çok para kazanmak istemektedirler. Bu nedenle bir şey üretmek yerine paradan para kazanmanın yollarını aramaktadırlar. Borsa, faiz, dijital para alım satımı vb. alanlara olan aşırı talebin sebebi de budur. Zira bir şey üretmek, özellikle tarım ve hayvancılık sektörü gibi meşakkatli sektörlerde üretim yapmak riskli ve zahmetli gelmektedir. Ayrıca riskli ve zahmetli olmasının yanı sıra bir de emeğin karşılığı olan kazancı elde edemiyorsanız, kimse böyle bir sektöre yatırım yapmak istemez. Çünkü insanlar kazanç sağlamak adına üretim yaparlar.

Ülkede son yıllarda tarım ve hayvancılığa yönelik ilginin azalmasının ana sebeplerinden birisi de üretim maliyetlerinin çok yüksek olmasıdır. Özellikle tohum, sulama, gübreleme ve zararlıya karşı mücadelede kullanılan ilaç, mazot ve işçilik giderlerinden oluşan üretim maliyetleri, fahiş bir şekilde yükselmiştir. Üretim maliyetlerinin bu denli yükselmesi yani tarımsal üretimde kullanılan girdilerin pahalı olması, toprak sahiplerinin arazilerini ekmekten kaçınmasına sebep olmaktadır. Çünkü bu durumda yapacakları tarımsal faaliyetten dolayı kazançlı değil zararlı çıkacaklardır. Örneğin; yem fiyatları, Ocak 2021'de süt yeminde ton bazlı 2 bin 240 TL iken, Aralık 2021'de ton bazlı 4 bin TL'yi aşan bir seviyeye gelmiştir. 11 aylık bu sürede %80'e yakın bir artış olmuştur. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGEM) verilerine göre; 2020 yılında ekmeklik buğday tohumunun fiyatı -KDV hariç- ton bazlı 2 bin 300 TL iken, 2021 yılında 3 bin 300 TL'ye çıkmış; artış %43,5 olmuştur. Gübredeki artış ise artık hesap edilemiyor bile! 2020 yılında ÜRE gübresinin tonu 4 bin TL iken şu an 15 bin TL'ye, DAP gübresi 5 bin 500 TL iken 15 bin TL'ye yükselmiştir. Yani gübre türlerinde %200 ila %500 arasında bir artış söz konusudur. Her ne kadar TÜİK, gübredeki artışı %71 olarak açıklasa da piyasanın öyle olmadığı yaşayan herkes tarafından görülmektedir.

Çiftçi için en büyük maliyetlerden biri olan akaryakıtta da durum farklı değil. Ocak 2020'de motorinin litre fiyatı 6,5 TL iken şu an 11 TL'nin üstündedir. Aynı durum zirai ilaçlar için de söz konusudur. Yani çiftçi için bu şartlarda üretim imkânsız hâle gelmeye başlamıştır.

Toprak reformunu yaptıktan ve üretim ile mülkiyeti kopmaz bir şekilde birbirine bağladıktan sonra tarım yapmak isteyenlere elbette gerekli destek verilmelidir. Ancak bu destek, mevcut siyasi partilerin yaptığı gibi düşük krediler sağlamak, vergi indirimi yapmak, doğrudan gelir desteği sağlamak şeklinde değil çiftçinin ihtiyacına göre olmalıdır. Zira çiftçilerin ihtiyaçları farklı farklıdır. Kimi için tarlasını sürececek bir traktör temel ihtiyaç iken bir başkası için başka bir şey temel ihtiyaç olabilir. Bu nedenle çiftçilere toplu destek paketi hazırlamak doğru değildir. Türkiye'de tarım ve hayvancılıkla ilgili çok sayıda kurum ve kuruluş vardır. Bu kurum ve kuruluşlar, çiftçilerin ihtiyaçlarını tespit etme ve giderme noktasında birebir görevlendirilmelidir.

Çiftçilere verilecek destek aynı ve nakdi olmalı, her çiftçinin durumuna uygun şekilde ve karşılıksız verilmelidir.

- **Üretim Planlaması ve Teşviklerin Yetersizliği:** Tarım, hayati öneme sahip bir sektördür. Zira gıda ürünlerinde dışa bağımlı olmak, stratejik açıdan tehlikeli bir durumdur. Dolayısıyla tarım ve hayvancılık sektöründe mademki bir yetersizlik ve geriye gidiş söz konusu, o hâlde devlet bu alandaki cazibeyi ve üretimi artırmak adına teşvikler yapmalıdır.

Gübrenin %200 ila 500, zirai ilaçların %100, tohumun %43, motorinin%90 arttığı bir durumda -Resmi Gazete'deki ilana göre;- 2022 yılı çiftçi destekleme rakamları dekar başına buğday, arpa, yulaf için (22 TL'si gübre, 20 TL'si de mazot olmak üzere) toplam 42 TL olarak açıklandı. Çiftçinin 5 litre mazot parasını dahi karşılamayan bu desteklerin hiçbir anlamı yoktur.

Ayrıca etkin bir üretim planlaması yapılamamaktadır. Örneğin; 2020 yılında üretimi az olan sarımsağın kg fiyatı, 100 TL'lere dayanarak fahiş bir şekilde artmıştı. 2021 yılında aynı ürünün kg fiyatı, oldukça fazla üretim yapıldığı için bugün 10 TL'lere kadar indi. Magazinsel hâle gelen Ayçiçek yağında da durum benzer şekildedir. Daha önce de hatırlanacağı gibi patates ve soğanda benzer aksaklıklar yaşanmış ve fiyatları yüksek seviyelere çıkmıştı. Üretim planlaması doğru yapılmadığında böyle problemlerle karşılaşmak kaçınılmazdır.

Gerçekte problem, sadece planı yapılmayan ürünlerde değil, sözde devlet kontrolünde olan ürünler için de geçerlidir. Örneğin; tütün, keten, şekerpancarı devlet kontrolünde olmasına rağmen, şeker ülkede karaborsaya düşmüş vaziyettedir. Dolayısıyla planlamayla birlikte kontrol ve denetim de şarttır.

Üretim planlaması teknik bir detaydır ve aslında çok da zor olmayan bir meseledir. Yapılması gereken tek şey, hedefleri doğru belirlemektir.

Üretim planlamasındaki temel hedef öncelikle kendi kendine yeterlilik olmalıdır. Hedef önceliğinin ihracata verilmesi, halkı hem pahalı hem de kalitesiz gıdaya mahkûm etmektedir. Zira kaliteli ürünler “ihracat” adı altında dış pazara gönderilirken, kalitesi düşük ürünler iç pazarda yüksek fiyatlarla satılmaktadır.

- Ürün Satışı ve Tedarik Zincirlerinden Kaynaklanan Sorunlar: Günümüz çiftçilerinin önemli sorunlarından biri de üretmiş oldukları ürünlerin pazarlamasından kaynaklanmaktadır. Özellikle soğan, karpuz, domates gibi bazı üretim gruplarında üreticiler üretmiş oldukları ürünleri satamadıkları için tarlada çürümeye bırakırken şehirlerde insanlar o ürünleri yüksek fiyatlara satın almaya devam etmektedir. Bunun sebebi hem doğru bir üretim planlamasının yapılamaması hem de üreticiden tüketiciye ulaşana kadar ki tedarik zincirinin fiyatı artırmasıdır. Bu nasıl bir sistemdir ki ürünü üreten çiftçi ucuzluğundan ve toplama maliyetinden dolayı ürün hasadı dahi yapmazken, son tüketici fiyatların pahalı olmasından ötürü yeteri kadar gıda ürünü alamıyor, tüketemiyor. Örneğin; Türkiye önemli narenciye üreticilerinden biri olup yaklaşık 5 milyon ton turunçgiller üretimi gerçekleştirmektedir. Fakat üretici-tüketici dengesine bakıldığında üretici, dalında 1,5 ya da 2 TL'ye sattığı ürünü halk, manav ve pazarlardan 8 TL'ye kadar almak zorunda kalabiliyor. İşçilik, nakliye vs. giderler, kg başına en fazla 1 TL'dir. Üreticilerden kat ve kat daha fazla kazanan aracılar, üretici ve tüketici zincirinin bozukluğunu sonuna kadar kullanıyorlar.

Tedarik zincirinde yaşananlar, ahlaki bir krizin varlığını açık bir şekilde göstermektedir. Komisyonculuk, caiz olan bir sektördür. Ancak mesele komisyonculuk yapılması

değil, zulümlere yol açan bu tedarik zincirinin dayatılmasıdır. Bu tedarik zincirinde yaşanan zorbalığa derhal son verilmelidir. Çiftçinin ürettiği malı, istediği gibi rahatça satabileceği yeni bir tedarik zinciri oluşturulmalıdır. Fakat her şeyden önce aç gözlülüğün yani ahlaki krizin önüne geçilmelidir.

Yukarıda saydığımız başlıca sebeplerin dışında da tarım ve hayvancılık sektörünün sorunları elbette vardır. Tohumda dışa bağımlılık, bu sorunların en önemlilerindendir. Zira hibrit tohumların kullanımı her geçen gün artmakta ve bu, ciddi bir bağımlılık sorunu oluşturmaktadır. Aynı şekilde, Dünya Tarım Örgütü (FOA) ile yapılan anlaşmalar, plansız su kullanımı, erozyon gibi sorunlarımız da mevcuttur. Biz bu çalışmada temel sorunları ele aldığımız için bu konuların detaylarına girmedik.

Tarım ve Hayvancılığın zayıflamasına sebep olan faktörler ve kısaca çözümleri şöyledir:

1- Tarım arazilerinin atıl bırakılması asla kabul edilemez. İslâm bu meselede sağlıklı bir çözüm ortaya koyarak şu kuralı getirmiştir: *"Üç yıl üst üste arazisini işletmeyen kimsenin elinden arazisi alınarak işletecek olan kimseye verilir."* İşte bu kural, hem uygulama kolaylığı, hem arazi sahiplerinin arazilerini kaybetmemek için işletmek zorunda kalmaları hem de arazilerin işletilmeden atıl bir şekilde bırakılmasını engellemek bakımından sağlıklı bir çözümdür. Burada yapılması gereken bunun hızlıca uygulamaya konulmasıdır.

2- Devlet, zirai faaliyette bulunamayan çiftçilere, gerekli ziraat aletlerini, tohumu ve kimyevi maddeleri satın alabilmesi ve böylece de üretim artışının sağlanabilmesi için top-tan bir destek değil her çiftçi için karşılıksız özel destek paketleri vermelidir. Böylelikle tarımsal faaliyette bulunma arzusunda olduğu hâlde maddi imkânları yeterli olmaması nedeniyle bundan kaçınan çiftçilere arazisini işletme imkânı sağlanmış ve tarım arazileri atıl bırakılmamış olur. Buna rağmen arazisini işletmeyecek olması hâlinde ise arazinin elinden alınması kaçınılmaz olur.

3- Tarımsal girdilerdeki vergiler tümüyle kaldırılmalıdır. Tarımsal üretimde kullanılan tüm girdilerde bulunan her türlü verginin kaldırılması hâlinde üretim faaliyeti yapan çiftçinin kullanacağı gübreden mazota, zararlılarla mücadelede kullanılan ilaçlara varıncaya kadar tüm girdilerin maliyetleri de düşürülmüş olur. Böylelikle hem devlet tarafından çiftçilere yapılması gereken maddi yardım miktarları daha az seviyeye iner hem de araziler işletilmek suretiyle üretime ve istihdama katkı sağlanmış olur.

4- Günümüzde tarımsal üretimde en önemli, kimi zaman ise en büyük maliyeti, elektrik kullanımından kaynaklanan kalemler oluşturmaktadır. Özellikle yeraltı sularını kullanmak suretiyle üretim yapmakta olan üreticiler açısından elektrik, önemli maliyet unsurudur. Bu nedenle tarım sektöründe kullanılmakta olan elektrik ücretleri en az %80 indirimine tabi tutulmalıdır.

5- Sulamadan kaynaklı sorunlar için, içerisinde yaşadığımız bu günlerde yeraltı sularında sürekli olarak çekilmelerin ve azalmaların olması da dikkate alınarak- sulama barajlarının tüm çiftçilere ücretsiz olarak hizmet sunmasına yönelik çözümler hızlandırılmalıdır. Böylelikle bir taraftan yeraltı su kullanımını azaltılırken diğer taraftan da önemli bir maliyet unsuru olan elektrik kullanım oranları da düşürülmüş olacaktır.

6- Devlet mülkiyeti altında ve atıl durumda bulunan her türlü arazinin tarımsal faaliyete elverişli hâle getirilmesi için insanlar teşvik edilmelidir. Şu anda Milli Emlak'ın resmî sayfasında yer alan verilere göre hazineye ait arazi, tarla, orta malları ve bağ-bahçe niteliğinde 57 milyon 200 bin metrekare taşınmaz bulunmaktadır. Bunlar içerisinde tarımsal üretime elverişli olan yerlerin, özellikle tarımsal üretim yapma arzusunda olduğu hâlde arazisi olmayan çiftçiler tarafından işletilmesi teşvik edilmelidir.

7- Hayvancılık sektörü ile ilgili olarak yapılması gerekenlerin önemli bir kısmı aynı zamanda tarım sektörü hakkında yapılması gerekenlerle iç içe olan konulardır. Zira balıkçılık dışında her türlü hayvancılığın ana maddesi değişik türleri ile bitkisel üretimlerdir. Dolayısıyla tarım sektörü hakkında söylediklerimizin tümü aynı zamanda hayvancılık için de geçerlidir. Fakat bunlara ilave olarak yapılması gereken daha başka işler de bulunmaktadır.

8- Hayvan ıslahından, et ve süt verimliliğini artırıcı yöntemlerin kullanılmasına varıncaya kadar konu ile ilgili uzmanlar tarafından önerilen tüm çözümler etkin bir şekilde uygulanabilir. Ancak bunların hepsinden önemlisi hükümet tarafından uygulanan tarım politikaları hayvancılık üzerindeki en önemli etkilerden biridir.

Bu çerçeveden olmak üzere hangi sebeple olursa olsun hiçbir zaman hayvan ithalatı yurtiçi üretimin önüne geçirilmemelidir. Daima yurtiçi üretimin artırılması önemsenmeli bunun için de üreticilere her türlü maddi desteğin sağlanmasından vazgeçilmemelidir. İthalat yolları olabildiğince en az seviyeye indirilerek yerli üretici desteklenmelidir. Böylelikle bir taraftan yurtdışına döviz çıkışı, cari açık azaltılırken diğer taraftan ise istihdam ve üretim kapasitesi artırılmış ve zaman içerisinde de yerli üretici kendine yeterli hâle getirilmiş olur.

9- Hem tarım hem de hayvancılık sektörü ile ilgili olarak hangi şekli ile olursa olsun devletin düşük ya da yüksek faizli banka kredilerine dayanan her türü teşvikinden uzak durmalıdır. Zira kısa ya da uzun vadeli, düşük ya da yüksek faizli krediler üretim maliyetlerine yansımakta; üreticileri, borçlarını ödeyememe ve hacizli durumuna düşürmekte, üretimden uzaklaştırmaktadır. Bu nedenledir ki hangi şekliyle olursa olsun krediler “çözüm” olmaktan çıkartılmalıdır.

10- Balıkçılık sektöründeki en önemli girdi maliyetlerini; işçilik, kullanılan aletlerin maliyetleri ve mazot fiyatları oluşturmaktadır. Bunlar dışında denizlerdeki balık verimliliği ile ilgili olarak ise teknik açıdan alınması gereken tedbirlerin uygulamaya konulması ve bunlarda ciddiyet gösterilmesi gerekir.

Netice olarak; tarımsal alandaki en önemli sorun arazinin büyüklüğü ya da küçüklüğü değil arazide üretimin yapılıp yapılamamasıdır. Öyleyse çözümü, üretimi ve üretim artışını sağlayacak hususlar üzerinde yoğunlaşmak gerekir. Batı’da olduğu gibi arazi toplulaştırması ancak zengin ve varlıklı kimseler lehine bir çözümdür. Zira belli büyüklüğün üstündeki arazileri işletebilecek çiftçi sayısı azdır. Üstelik TÜİK verilerine göre de “*Tarımsal işletmelerin %80,7’si 100 dekarın küçük işletme büyüklük gruplarında yer almaktadır. Bu işletmelerin tasarrufunda bulundurduğu arazi ise toplam arazinin %29,1’ini oluşturmaktadır.*”

Unutulmamalıdır ki insan, yapısı itibarıyla kazanmaya ve mülk edinmeye meyillidir. Üretim yapması için sahip olduğu işletmenin büyük ya da küçük olması önemli değildir. İnsanlar para kazanabileceklerini hissettikleri zaman hiç tereddüt etmeden üretim faaliyetine girerler.

Dolayısıyla hem tarım hem de hayvancılık sektörü ile ilgili olarak bütün öneriler iki temel noktada yoğunlaşmaktadır. Bunlar; mülkiyet yapısı, işletilebilir arazi miktarının artırılması ve maliyetlerdir. Bunların dışında verimliliğin artırılması hakkındaki teknik konular (tohum ve tür ıslahı, gübreleme teknikleri, aşılama vs.) maliyetlere bağlı olarak daha kolay ve hızlı bir şekilde uygulanabilecek hususlardır. Bu nedenle devlet, tarımda ve hayvancılık sektöründe verimliliğin artırılması için maliyetleri azaltıcı çözümler üzerinde önemle durmalıdır.

İSTİHDAM SAĞLANMASI VE İŞSİZLİĞİN DÜŞÜRÜLMESİ

İşsizlik, dereceleri farklı olmakla birlikte neredeyse tüm ülkelerin ortak sorunudur. Fakat az gelişmiş toplumlar ile ekonomisi kötü olan ülkelerde, ekonomik problemlerin en başında gelmektedir. Kapitalist iktisat nizamında her şeye kâr-zarar odaklı bakan işverenler, daha fazla kâr elde edebilmek için maliyetleri en düşük seviyede tutmak isterler. Onlara göre en büyük maliyet kalemini ise işçilik maliyetleri oluşturmaktadır. Dolayısıyla çalıştırdığı işçilerin ücretlerini ve sosyal haklarını olabildiğince aşağıda tutmak isterler. İşçileri, asgari ücret şartlarını kabul etmeye mecbur bıraktıkları en önemli unsur işsizlik rakamlarıdır. Eğer ki ülkede alternatif olacak bir işsiz ordusu varsa işverenler işçileri ile istedikleri şekilde konuşma cesareti bulurlar. Daha öz bir ifade ile işsiz kesim, çalışanlar için hep bir tehdit unsuru olarak gösterilmiştir.

Ülkemizde işsizliğin oluşması ya da artmasının bazı temel sebepleri vardır. Demokratik yönetimlerde iktidar olmak isteyen partilerin seçim vaatlerinden biri de işsizliğin sona ermesi, yeni istihdam alanlarının açılmasıdır. Fakat bu hiçbir zaman gerçekleşmez. Çünkü işsizlik, tek başına oluşan ve tek başına çözülebilen bir sorun değildir. Ekonomik sistemin bütünüyle alakalı bir sorundur. Dolayısıyla bu söylemler çoğunlukla seçim vaatlerinden öteye geçemez.

Türkiye özelinde konuyu değerlendirecek olduğumuzda, işsizlik rakamları 2021 Eylül itibarıyla %12'dir. Özellikle 15-25 yaş aralığında olan genç işsiz oranı %23'tür. Türkiye'nin yaş ortalamasının genç olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda, bu durum hem bugün için hem de gelecek yıllar için ciddi manada sorun demektir.

TÜİK İşsizlik Oranı Nasıl Hesaplanır?

TÜİK'in kullanmış olduğu standartta; istihdam edilmemiş olan son üç ayda iş arayan ve 15 gün içerisinde istihdamı sağlanacak olan kişiler "işsiz" grubuna girmektedir. Bu sayılar dikkate alınarak oran belirlenmesi yapılmaktadır.

Bu hesaplamalar yapılırken iş bulma ümidi olmayan ve 3 aydır iş aramayı bırakan, iş bulursa çalışacak kişiler, mevsimlik işçiler, hâlihazırda işi olduğu için iş aramayanlar, ev kadını olanlar, öğrenci olanlar, engelli oldukları için çalışamayanlar, emekli vatandaşlar dâhil edilmemektedir.

Bu hesaplamadaki hata ise sadece son 3 aydır iş arayanların baz alınmasıdır. Bu nedenle yapılan hesaplamalarda işsizlik oranları olduğundan daha az görünebilmektedir. Ölçüm işlemi, bu hesaplamaya göre doğru çıksa da veriler asla gerçek rakamlar değildir. TÜİK, iş-

sizlik rakamlarını hesaplarırken tıpkı enflasyon hesaplamalarında olduğu gibi meseleye siyasi yaklaşır. Veri alırken ve değerlendirirken siyasilerin işine yarayan bir sonuç çıkacak şekilde olmasına özellikle dikkat eder. Dolayısıyla “gerçek işsizlik sayıları açıklanandan daha fazladır” demek yanlış bir söylem değildir.

İşsizliğin oluşmasındaki temel etkenler olarak aşağıdaki hususları sıralamak mümkündür:

- 1- Faiz, borsa vb. gibi sistemler ile paradan para kazanılması
- 2- Yerli üretimin yetersiz olması ve dışa bağımlılık
- 3- Tarım ve hayvancılığın zayıflaması
- 4- Tüm bunların oluşmasına sebep olan hatalı devlet politikaları

İstihdam sağlanmasına ve işsizliğin önlenmesine sebep olan bu faktörler ve çözümleri kısaca şöyledir:

1- Faiz ve Borsa Gibi Sadece Paradan Para Kazanılmasına Son Verilmelidir

Günümüzde işsizlik sorununun ortaya çıkması ve istihdamın oluşmamasının en büyük sebeplerinin başında, faiz ve borsa sistemini zikredebiliriz. Merkez Bankası'nın haftalık yayınlanan para arzı raporuna göre, banka mevduatlarında bulunan yerli para miktarı, 1 trilyon 768 milyar 859 milyon 27 bin liradır. Dolaşımda olan para miktarı ise 236 milyar 572 milyon 109 bin liradır.¹ Görüldüğü gibi piyasada dolaşımda olması, üretimde kullanılması, yeni istihdam ve ticaret alanlarının açılmasına olanak sağlaması gereken paralar, bankaların kasalarında bekletilmektedir.

Ekonomik krizlerin oluşmasının en önemli sebebi faizdir. Faizli bankacılık sistemi, arkası boş bir duvara benzer. Önden baktığınızda sağlam bir yapı varmış gibi görünür fakat duvarın arkası boştur. Faizin sebep olduğu ekonomik kriz, başta enflasyon olmak üzere birçok ekonomik sıkıntının ana sebebidir.

Faiz olduğu müddetçe müteşebbis bir kişi ticaret yapmak yerine parasını banka kasalarında bekletmekte, ticarete dönmesi gereken sermaye bankaların kontrolüne geçmektedir. Ayrıca bankalar, mevduatta gösterdikleri paranın 10 katına kadar kredi verirler. Yaşamlarını devam ettirmek için yatırımcıların elindeki paraya ihtiyaçları vardır. Bunun için elinde sermaye olan kişilere çok cazip ve yüksek kârlı faiz teklif ederler. Ticaret yaparak zarar etme riskini göze alamayan kişiler, bankaların bu teklifini kabul ederler. Geldiğimiz noktada faizlerin indirilmesi neticesinde dövizdeki yükselişi önlemek amacıyla başlatılan “Kur korumalı TL vadeli mevduat uygulaması” ile ticaret yerine paraların bankada tutulması sağlanmış, kazanan yine bankalar olmuştur. Bu durum, sermayenin reel ekonomide dönmesine, yeni istihdam alanlarının oluşmasına ve yerli üretimin gelişmesine engel teşkil eden en önemli faktördür.

1 17 Aralık 2021, Merkez Bankası verileri.

Özellikle son yıllarda en çok kâr eden 10 firmaya baktığımızda bunların 6 tanesinin banka olduğunu görmekteyiz. Halkın her geçen gün fakirleştiği, birçok işverenin battığı, işsizlik ve enflasyonun arttığı bir dönemde en çok kâr eden firmaların bankalar olması zaten sorunun en büyük sebebinin faiz olduğunu gözler önüne sermektedir. Aynı şekilde bankaların sunduğu cazip teklifler dolayısıyla birçok kişi parasını üretim ve istihdamda kullanmak yerine daha risksiz olan bankalara aktararak, finans üzerinden para kazanma yoluna gitmektedir.

Yine aynı şekilde borsa da faiz gibi üretim ve ticareti engelleyen bir faktördür. Parası olan kişiler borsada işlem gören şirketlerin hisse senetlerini alıp-satmak yoluyla paralarını değerlendirmektedir. Bu durum faizde olduğu gibi parayı belirli bir gücün kontrolüne veren, paranın piyasada dönmesini engelleyen bir sistemdir. Sonuç olarak faiz ve borsacılık işsizliğin artmasına, istihdam alanlarının azalmasına sebep olan bir durumdur. Bunların yok edilmesi ile parasının değerini korumak ve sermayesini çoğaltmak isteyen kişiler bunu ticaret yaparak sağlayacaklardır.

2- İthal Edilen Ürünlerin Yerli Üretimini Teşviki Hem Dış Ticaret Açığını Kapatacak Hem de Yeni İstihdam Alanlarının Açılmasına İmkân Sağlayacaktır

Yerli üretimin artırılması sadece yeni istihdam alanları açmakla da kalmaz aynı şekilde dış ticaret açığını da kapatır. Dış ticaret açığını oluşturan şey, ithalat giderlerinin ihracat gelirlerinden fazla olmasıdır. Aynı şekilde ülke sınırları içinde bulunan yeraltı ve yerüstü kaynaklarının yeterince kullanılmaması, değerlendirilmemesi de dış ticaret açığını artırır. Eğer ki ülke içinde yerli üretim artarsa ithalata olan bu bağımlılık ortadan kalkar. Bugün Türkiye, kendi topraklarında üretilmesi mümkün olan birçok malzemede dışa bağımlı hâledir.

Dış ticaret açığı verileri şu şekildedir:

YILLAR	İHRACAT (USD)	İTHALAT (USD)	DIŞ TİCARET AÇIĞI (USD)
2010	113.883.219.000	185.544.332.000	-71.661.113.000
2011	134.906.869.000	240.841.676.000	-105.934.807.000
2012	152.461.737.000	236.545.141.000	-84.083.404.000
2013	151.802.637.000	251.661.250.000	-99.858.613.000
2014	157.610.158.000	242.177.117.000	-84.566.959.000
2015	143.838.871.000	207.234.359.000	-63.395.488.000
2016	142.529.584.000	198.618.235.000	-56.088.651.000
2017	156.992.940.000	233.799.651.000	-76.806.711.000
2018	167.923.862.000	223.046.879.000	-55.123.017.000
2019	170.531.000.000	202.705.000.000	-32.174.000.000
2020	169.500.000.000	219.000.000.000	-49.500.000.000

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, dışa bağımlılık her yıl açık vermektedir. Ekonominin çok kırılgan bir yapıda olması, kâr marjlarını çok çok aşağılara çekmektedir. Buna ilave olarak devletin işverenlere yüklediği vergi ve sigorta yükleri de birçok işvereni ticaretten uzak tutmaktadır. Böyle olunca yerli üretimden karşılanması gereken en küçük malzemeler bile ithal edilir hâle gelmiştir. Bu durum dışa bağımlılığı sürekli artırmaktadır. Ayrıca döviz kurlarındaki sert dalgalanmalar ve artış eğilimi de düşünüldüğünde bu açığın kapanması şu anki sistemde çok çok zordur. Bunun kapanmasını sağlayacak tek şey ise yerli üretimin artırılması, yeraltı ve yerüstü kaynaklarının verimli şekilde kullanılmasıdır.

Ülke sınırları içerisinde olan kaynakların doğru bir şekilde kullanılması için ilk yapılması gereken şey, ilgili kaynağın hangi mülkiyet çeşidine girdiğini belirlemektir. İslâm, mülkiyet çeşitlerini; “ferdî mülkiyet”, “kamu mülkiyeti” ve “devlet mülkiyeti” olarak ayırır. Bu ayırım, kaynaklar üzerindeki hakları belirlemekle birlikte, onların hangi şekilde işletileceği gibi ayrıntıları da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla tarım arazilerinden sahillere, maden ocaklarından meralara, yollardan enerji hatlarına kadar sahip olunan yeraltı ve yerüstü kaynakları, kıymetli madenler, tarıma elverişli alanlar, denizyolu ticareti, hammadde kaynakları İslâm iktisat sisteminde hiçbir suretle atıl vaziyette bekletilmez. İslâm tüm bunların üretime kazandırılmasını ve geliştirilmesini, şer’î hükümler ile kayıt altına almıştır. İslâm’da mülkiyet tanımlaması da dakik bir şekilde yapıldığından; bir kişi ve kuruluşun buralar üzerinden haksız şekilde zenginleşmesine de asla izin verilmez. İşte bu durum, hem toplam ülke servetinin artması hem yerli üretimin artırılarak dışa bağımlılığın azalması hem de bu alanlarda oluşan istihdam ile işsizliğin giderilmesi gibi konuları aslına uygun şekilde çözüme kavuşturmaktadır.

3- Özellikle Tarım ve Hayvancılık Teşvik Edilerek Köylerin Yeniden Canlanması ve Adeta Bir Üretim Merkezi Olması Sağlanacaktır

Türkiye, gerek coğrafi konumu gerekse iklim şartları nedeniyle tarım ve hayvancılık için en elverişli topraklara sahiptir. Tarih boyunca Anadolu insanı geçimini tarım ve hayvancılık üzerinden sağlamıştır. Fakat son 50 yıl içinde artan kapitalist şirketleşmeler, tohum ve genetikleri ile oynanan mahsuller, üretime kotalar koyulması ve devletin yanlış politikaları ile çiftçilerin sürekli mağdur edilmesi, tarım ve hayvancılığı bu topraklarda bitirme noktasına getirmiştir. Öyle ki en temel sebze-meyve bile ithal edilmektedir.

Türkiye’de nüfusun artması, buna karşılık toplam tarım alanları miktarının azalması sonucu kişi başına düşen tarım alanı azalmıştır. 1990-2018 döneminde, Türkiye nüfusunda yaklaşık %45,2 artış olmuş, aynı dönem içerisinde kişi başına düşen tarım alanlarındaki daralma %39,3 olarak gerçekleşmiştir. Her yıl düzenli olarak ekilebilen toprak miktarı da azalmaya devam etmektedir.

Cumhuriyet tarihi boyunca yürütülen tarım siyaseti köyden kente göçü zorunlu kılmıştır. Elindeki imkânlarla geçinemeyen çiftçiler, kente göç ederek çalışmak zorunda kalmıştır. Nitekim 1927 yılında kırsal nüfus 10 milyon 342 bin 391 iken kent nüfusu 3 milyon 305 bin 879’dur. Türkiye nüfusunun %75,8’i kırsalda yani köylerde yaşıyordu. Her geçen yıl kente göç edenlerin sayısı artmış ve nihayetinde 2020 yılında kırsal nüfus; 5 milyon 878 bin 321’e gerilirken kent nüfusu 77 milyon 736 bin 041 olmuştur. Artık nüfusun ancak %7’si köylerde yaşamaktadır.

Köyden kente yaşanan bu zorunlu göç, elbette işsizliği tetiklemiştir. Köydeki zorluklardan kaçan halk kentte başka zorluklarla karşılaşmış, hayatın akışına kendisini adapte etmek için değerlerinden yavaş yavaş vazgeçmiştir.

Bu noktada, psikolojik bir savaşın varlığına da dikkat çekmek gerekmektedir. Cumhuriyetle birlikte modern geri kalmışlığın simgeleri kentler ve köyler olmuştur. Kentte yaşayanlar kılık kıyafetleri ve Türkçeyi kullanmalarıyla modern hayatın simgesi kabul edilirken köylülerin kıyafetleri, lehçeleri, dünyadaki gelişmelerden habersiz olmaları, okuma-yazma oranının düşüklüğü ve tabii ki temel davranışlarında dini referans almaları, “gericilik” olarak kabul edilmiştir.

“Köylü” lafzı, aşağılamak ve hakaret etmek için kullanılmıştır. Cumhuriyet tarihi boyunca yerleştirilen bu anlayış ortadan kalkmamıştır varlığını devam ettirmektedir. “Benim oyumla köydeki çobanın oyu bir mi olacak?” diyen şahsın bu söyleminin ardında zihinlere kazınmış bir algı operasyonu olduğu açıktır.

Oysaki doğru bir tarım politikası, çiftçilerin desteklenmesi, arazilerin verimli kullanılması ile tarım ve hayvancılıkta dünyanın en büyük üreticileri arasına girmek, fazlasıyla mümkündür. Bu, aynı zamanda ciddi bir işgücü, ciddi bir istihdam alanı oluşturmaktır. Bir yerde tarım güçlü ise orada fabrikalar, üretim tesisleri, o konu ile alakalı üretim makineleri, yardımcı ekipmanlar, üretime yardımcı olacak diğer mal ve hizmetler, taşımacılık vb. gibi topyekûn bir kalkınma gerçekleşir. İşte bu şekilde bir tarım politikası, bölgede istihdam alanları oluşmasına kapı açacağı gibi büyük şehirlere olan göçün de önüne geçer. Dolayısıyla ülkenin her bir köşesinde iş alanları oluşacak, günümüzde olduğu gibi sadece birkaç şehirde değil bütünüyle tüm ülkede bir kalkınma gerçekleşecektir. Doğru bir tarım politikası ile sadece tarım ve hayvancılık, Türkiye’yi şu anki konumundan çok daha iyi seviyelere çıkarmaya fazlasıyla yeterlidir.

Tüm bunlar için zihinsel bir dönüşüm kaçınılmazdır. Bu zihinsel dönüşümün başında, köylüyü cahillikle eşleştiren anlayışın ortadan kalkması gerekir. Köylü olmak, köyde çiftçilik yapmak, kendi imkânlarıyla geçinmekle yetinmeyip üretime katkı sağlamak teşvik edilmeli, özendirilmelidir.

4- Hatalı Devlet Politikaları

İşsizlik, kapitalizme dayalı demokratik nizamların bir sonucudur. Ayrıca işsizlik sadece ekonomik etkileri olan bir sorun da değildir. İnsan gerek kişisel olarak gerekse bakmakla yü-

kümlü olduğu kişilerin geçimlerini sağlamak için ihtiyaçlarını karşılayacak bir gelire ihtiyaç duyar. Eğer ki kişinin bu ihtiyaçlarını karşılamak için düzenli bir geliri olmazsa zamanla bazı sıkıntılar baş gösterir. Bugün günümüz dünyasında gerek suç oranlarının artması gerekse toplumsal yapının bozulmasının etkenlerinden biri de işsizliktir. Buna ilave olarak işsizlik, devletin katma değer üretiminde bir eksiklik oluşturduğu gibi devlete sosyal anlamda da ekstra yük demektir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü'nün 2020 yılı faaliyet raporuna göre; 2020'de Türkiye'de 6 milyon 630 bin hane sosyal yardım aldı. 2019'da bu rakam, 3 milyon 282 bin 975 oldu. Sosyal yardıma muhtaç hane sayısı bir yılda %102 artmıştır. Buna ayrılan kaynak ise 69 milyon TL'dir. Bu durum her ne kadar tamamen işsizlik ile alakalı olmasa da ana etken maddelerinden birisi, işsizliktir.

Türkiye'nin nüfus yaş ortalaması, birçok ülkeye göre daha gençtir. Ancak hangi meslek koluna bakarsanız bakın, hemen hemen hepsinde kalifiye iş gücü sorunu vardır. Gerek devletin 8 yıllık kesintisiz eğitim politikası nedeniyle, gerek ailelerin gelecek kaygısı yüzünden çocuklarını yanlış yönlendirmesi nedeniyle gerekse iş hayatının birçoğunda gayri insani ve gayri ahlaki ortamların olması nedeniyle tüm iş kollarında çıraklık ve ara elaman sorunu vardır. Birçok zanaat yok olup gitmiştir. 15-25 yaş arasında eğitim hayatında olan öğrencilerin geleceğe dair en ufak bir planı olmadığı gibi pozitif anlamda bir beklentisi dahi yoktur. Gençler şans oyunlarında zengin olma ya da torpille devlet kademesine girerek "hayatını kurtarma" hayalleri kurmaktadır.

GELİR DAĞILIMINDAKİ ADALETSİZLİK

İnsanlar arasında gelir ve servet açısından mutlak ve matematiksel bir eşitliğin olması, insan vakıasına aykırı ve imkânsız bir husustur. Zira insanlar fıtratları gereği bedensel ve zihinsel kabiliyetler açısından birbirlerinden farklı olduğu gibi, üretim araçlarına sahip olma ve onları kullanıp değerlendirme imkânları açısından da farklıdır. Hatta içinde yaşadıkları coğrafya ve iklim dahi insanların birbirinden farklı ölçüde servet ve gelire sahip olmalarına etki eder. Bu açıdan gelir dağılımında mutlak anlamda ve matematiksel bir eşitlik söz konusu değildir. Ancak kapitalist ekonomi çarkının oluşturduğu gelir dağılımındaki uçurum da hiçbir şekilde kabul edilebilir değildir. İnsanlar arasındaki gelir dağılımında meydana gelen adaletsizlikler bu sistemin en bariz ve en somut göstergesi hâline gelmiştir.

Kapitalist ekonomik sistemin meydana getirdiği gelir dağılımı uçurumunu görmek için birkaç ekonomik veriye bakmak yeterli olacaktır. Örneğin; Oxfam raporuna göre, dünyanın en zengin %1'i, 6,9 milyar insanın toplam varlığının iki katından daha fazla servete sahiptir. Yine sayıları sadece 2 bin 153 kişi olan dünya milyarderleri, 4,6 milyar insanın toplam varlığından daha fazla servete sahiptir. Küresel kapanmaların yaşandığı pandemi sürecinde dünyada milyarlarca insan evine götüreceği temel ihtiyaçlara ulaşmakta zorlanırken, dünyanın en zengin 20 milyarderi, 1 yıllık pandemi sürecinde servetini %68 artırmıştır. Küresel servet eşitsizliği noktasında araştırmalar yapan Oxfam'ın raporunda yer alan şu örnek ise gerçekten ibretlidir: *"Mısır'daki piramitlerin inşa edildiği zamandan bu yana, günde 10.000 dolar biriktirseydiniz, bugün en zengin beş milyarderin ortalama servetinin sadece beşte birine sahip olabilirdiniz."*¹

Sadece bu rapor bile, kapitalist ekonomilerin dünya halklarını ve kaynaklarını sömürüp bir avuç zengine servet olarak nasıl akıttığını göstermek için yeterlidir.

Gelelim gelir adaletsizliğinin Türkiye ayağına... Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2020 yılına ilişkin "Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması" sonuçlarını açıkladı. Buna göre hane halkı kullanılabilir gelirinin, hane halkı büyüklüğü ve kompozisyonu dikkate alınarak hesaplanması neticesinde, en yüksek gelire sahip %20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay, 2020'de bir önceki seneye kıyasla 1,2 puan artarak %47,5'e çıktı.

En düşük gelire sahip %20'lik grubun aldığı pay 0,3 puan azalarak %5,9'a düştü. Toplumun en zengin %20'sinin gelirinin en yoksul %20'sinin gelirine oranı 7,4'den 8'e yükseldi.

¹ <https://www.kedv.org.tr/oxfam-2020-esitsizlik-raporu>

Bu rakamlar şunu gösteriyor: kapitalist ekonominin uygulandığı Türkiye’de de her geçen gün fakirler daha fakirleşirken, zenginler servetlerine servet katıyor.

TÜİK aynı raporda Gini katsayısı hesaplamalarını da açıkladı. Gelir dağılımı eşitsizliği ölçütlerinden olan ve sıfıra (0) yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, 1’e yaklaştıkça gelir dağılımında bozulmayı ifade eden Gini katsayısı, 2020’de bir önceki yıla göre 0,015 puan artışla 0,410 olarak tespit edildi. Aynı raporda temel ihtiyaçlarını dahi karşılamakta zorlanan ciddi maddi yoksunluk oranı ise 2019’da %26,3 iken 2020’de 1,1 puan artarak %27,4 oldu.

Gelir Dağılımdaki Adaletsizliğin Sebepleri

- Dağıtımı Değil Üretimi Esas Almak: Gerek istatistikî verilerle görülen gerekse de gerçek hayatta kapitalist ekonomik sistemin ortaya çıkardığı gelir dağılımındaki adaletsizlik, sistemin kendisinden kaynaklanan ve bu sistem devam ettiği müddetçe asla çözülemeyecek olan bir sorundur. İngiliz iktisatçı Malthus’a göre; dünya nüfusu 25 yılda bir, iki katına çıkarken yani geometrik bir şekilde (2, 4, 8, 16, ...) artarken; besin maddelerinin üretimi ancak aritmetik bir biçimde (2, 3, 4, ...) artmaktadır. İşte bu artışlar arasındaki fark nedeniyle yüz-yıl sonunda besin maddeleri üretimi beş kat artarken, dünya nüfusu tam 16 kat artacaktır. Arada oluşacak olan bu fark, bazı bireylerin ölümüne neden olacak bir denge yaratacaktır. Malthus’un bu hesaplaması neticesinde “ürünlerin görelî azlığı” teorisi, kapitalist iktisadın temelini oluşturmuştur. Buna göre; insan ihtiyaçları sınırsız iken mal ve hizmetler sınırlıdır. Bu sınırsız ihtiyaçları karşılamak için de üretimin artırılması gerekmektedir. Ancak üretim ne kadar artırılırsa artırılсын mevcut mal ve hizmetler insanın ihtiyaçlarını karşılayamayacaktır. Malthus’un dediği gibi; *“illaki birileri aç kalacaktır!”* Bu aç kalacakları, açlıktan ölecekleri ise üretime katkı oranı belirler. Üretime katkısı olanlar yaşar, üretime katkısı olmayanlar ölür.

Görüldüğü gibi, sorunun kaynağı; kapitalist ekonominin, var olan mal ve hizmetlerin insanlara adil bir şekilde dağılımını değil de sadece üretimin artırılmasını esas almasıdır. Bu sebeple de servetin kimin elinde bulunduğu bakılmaksızın gelişmişlik (kalkınma), genel olarak milli gelir miktarıyla ölçülmektedir. Buna göre; toplumun onda biri bu servetin sahibi olsa ve onda dokuzu yiyecek, giyecek ve sığınabilecek bir mesken bulamasa dahi toplam servet toplam nüfus sayısına bölünerek *“kişi başına düşen gelir şu kadardır”* denilir. Yani üretim hacmini total hesaplayıp nüfusa bölerler. Fakat kimin ne kadar gelir elde ettiği ile ilgilenmezler; muhtaçları, evsizleri, fakirleri düşünmezler.

Örneğin; ülkemizde 2020 yılı kişi başına düşen milli gelir 8 bin 597 dolar olarak hesaplandı. 2020 yılı sonunda dolar kurunun 7,5 lira olduğunu göz önünde bulundurursak kişi başı gelir 64 bin 477 TL olmaktadır. Devletin açıkladığı bu verilere göre; dört kişilik bir ailenin geliri, 257 bin 908 TL’dir. Peki, kişi başına düşen milli gelir hesabına göre bu rakamları kaç kişi görmüştür? İşte bu şekilde insanların sömürülmesini ve fakirliğini örtbas etmek için uydurulan milli gelir hesaplamaları, illüzyondan başka bir şey değildir.

İslâm iktisat siyasetine göre; her insanın zorunlu, temel ihtiyaçları devlet tarafından karşılanmalıdır. Bu temel ihtiyaçlar ise barınma, giyinme ve yeme-içmedir. İslâm, kapitalizm gibi Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) formülü ile toplumun tamamına bütüncül olarak değil, her birine fert olarak bakar. Ferde önce, temel ihtiyaçlarının tamamının kâmilan doyurulması gereken bir insan olarak bakar. İkinci olarak da kuvveti yettiği kadar lüks ihtiyaçlarını temin etme imkânı sağlanması gereken belli bir şahıs olarak bakar. Öyleyse bugün devletin yapması gereken, bu temel ihtiyaçları karşılayamayan herkesin ihtiyaçlarını gidermesidir.

- **Tekelleşme ve Rakibi Olamayan Dev Şirketler:** Sömürgeci kapitalist ekonomi, bütün araştırma ve çözümlerini sadece üretimin ve servetin artırılması yönünde kullanır. Ülkelerin milli gelir seviyelerini yükseltmeyi temel gaye edinir. Üretimi ve serveti artırma noktasında sermaye sahibi büyük şirketler her hâlükârda desteklenir. Bütün iktisadi yasalar büyük şirketlerin ve sermaye sahiplerinin lehine çıkarılır. Neticede büyük servetlere sahip dev sermaye şirketleri ortaya çıkar. Bu şirketler ülkeler bazında hatta küresel ölçekte tekeller hâline gelirler. Artık hiçbir şekilde küçük ve orta boyutta işletme ve şirketlerin kendisi ile rekabet edemeyeceği bu dev tekel şirketler her yönden sermayeye hükmetmeye başlarlar. Öyle ki neredeyse devletlerden daha güçlü hâle gelirler.

Küresel ölçekte bu dev şirketlerin sadece reklam için ayırdıkları bedeller, on binlerce küçük ve orta ölçekte işletmenin toplam sermayesinden fazladır. Bundan dolayı ekonomik sistemin bir gerçeği hâline gelen tekelleşme ve dev şirketler, var olan milli gelir ve sermayenin büyük bir bölümüne sahip olurken, küçük işletmeler ise yüksek vergi ve giderler karşısında varlık-yokluk mücadelesi vermektedirler. Diğer taraftan geniş halk kesimleri, sadece asgari ücretle açlık sınırında geçinmeye çalışmakta, artan işsizlik oranları karşısında asgari bir maaş dahi alamayan işsizler ordusu ise yeme, içme ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamakta aciz bir durumda kalmaktadırlar.

İslâm mal ve servetlerin tebaanın tüm fertleri arasında dağılımını vacip kılmıştır. Bu dağılımda yalnızca belli bir kesim arasında cereyan eden tekelleşmeyi de yasaklamıştır.

Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

[كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ] “O mallar, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir servet (ve güç) hâline gelmesin...”²

O hâlde devlet, asli bir görev olarak bu duruma müdahale etmelidir. Devletin hazinesi ve yapacağı mali destekler sadece sermaye sahibi şirketlerin hizmetine değil, aksine ihtiyaç sahiplerinin hizmetine sunulmalıdır.

- **Kamu Mülkiyetinin Özelleştirilmesi:** Kapitalist ekonomik sistemde gelir dağılımındaki adaletsizliğin en büyük sebeplerinden birisi de kamuya ait olan her türlü malın, “özelleştirme” adı altında şahıslara/şirketlere peşkeş çekilmesidir. Aslı itibarıyla kamuya ait olması gereken her türlü madenin, petrol, doğalgaz gibi kaynakların, hatta orman ve suların dahi üzerine çöreklenen şirketler, bu kamu mallarının üzerinden büyük servetlere sahip olmaktadır. Bu alandaki vurgunun büyüklüğünü anlayabilmek için sadece küresel petrol şirketlerinin sermayelerine bakmak yeterlidir.

Ülkemizde de yerli veya yabancı şirketler, hem enerji alanında hem de başta altın olmak üzere madenler alanında kamuya ait servetlerin üzerine oturarak milyarlarca dolar servete sahip olabilmektedirler. Örneğin; enerji alanında; ENKA, EnerjiSA, Cengiz Enerji gibi şirket-

ler, altın madenciliğinde; Tüpraş, Anagold, Koza Altın gibi şirketler, petrol ve doğal gaz alanında; Petkim, Tüpraş, Petrol Ofisi, Opet ve Botaş gibi şirketler kamu mülkiyetleri üzerinden miyarlarca dolar kâr elde etmektedirler.

Bilindiği gibi kapitalizm, ferdî mülkiyet anlayışı üzerine kurulu bir ideolojidir. Kapitalistlere göre tüm üretim araç ve unsurları, bireysel ve kurumsal şirketlerin kullanımına açılmalı ve kamu ve devlet mülkiyeti anlayışı hiçbir şekilde olmamalıdır. “Mülkiyet hürriyeti” kapsamında sermaye sahibi girişimcilerin önünde hiçbir engel olmamalıdır. Onlara göre devlet, mülk sahibi olmaz. Devlet sadece kanunları tatbik eder ve hiçbir şekilde ekonomiye müdahale etmez. Tüm ekonomiyi bireysel ya da kurumsal şirketler yürütür. Sosyalizm ise buna karşı çıkarak; her şeyin kamu mülkiyeti hâline gelmesini ve ferdî mülkiyetin bütünüyle yasaklanmasını savunur.

İşte İslâm'ın eşsiz iktisat nizamının mükemmelliği burada da ortaya çıkmaktadır. Zira mülkiyeti en teferruatlı ve vakiyaya mutabık şekilde ortaya koyan tek nizam İslâm nizamıdır. Mülkiyeti ferdî, kamu ve devlet mülkiyeti olarak tasnif edip açıklamış, hepsine ilişkin mükemmel hükümler getirmiştir.

Kamu Mülkiyeti: Ferdin tek başına sahip olmasının yasaklandığı ve toplumun ortak kullanımına sunulan mallar, kamu mülkiyeti kapsamındadır. Kamu mülkiyeti en genel şekliyle şu üç şeyde karşılığını bulur:

1- Toplumun temel dayanağı sayılan şeyler... Bunlar, genel olarak insanların temel ihtiyaçları kapsamına giren her tür maldır. Rasulullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* bir hadiste bunları sayı olarak değil nitelik olarak beyan etmiştir. Nitekim Nebi *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurmuştur: [المُسْلِمُونَ شُرَكَاءُ فِي ثَلَاثٍ فِي الْكَلَاءِ وَالْمَاءِ وَالنَّارِ] “Müslümanlar üç şeyde ortaktır: su, mera ve ateş.”³ Bu konuda hadisler bu üç hususu toplumun temel dayanağı olmaları açısından ele almış ve toplumun temel ihtiyaçlarından olması bakımından bu üç şey illetlendirilmiştir. Buna göre toplumun kendisine muhtaç olduğu şeyler -ister su, mera ve ateş gibi hadiste zikredilen şeyler olsun isterse zikredilmeyenlerden olsun-, kamu mülkiyeti sayılır.

2- Tükenmez vasıflı madenler... Bunlar, miktarı sınırsız olan madenlerdir ve tamamıyla kamu mülkiyetidir. Hiçbir ferdin bu tür bir malı mülk edinmesi caiz değildir. Ebyâd b. Hamal'dan şu hadis nakledilmektedir: [أَنَّهُ وَقَدَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَقَطَّعَهُ الْمَلْحَ فَقَطَّعَ لَهُ فَلَمَّا أَنْ وُلِيَ] “O Rasul *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*'e gelip bir tuz bölgesinin kendisine verilmesini istemiş, Rasul de bu teklifi kabul etmişti. Ebyâd kalkıp gidince (Resul *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*'in) yanında bulunan şahıslardan biri: ‘Ey Allah'ın Rasulü) ona ne verdiğinizi biliyor musunuz? Ona kaynağı kesilmeyen bir su verdiniz’, dedi. Bunun üzerine (Resul *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) tuzlayı ondan geri aldı.”⁴

Bu hüküm, tükenmeyecek bolluktaki tüm madenleri kamu mülkiyeti olarak kabul eder ve bu türden tüm madenleri kapsar. Söz konusu madenler ister çıkarıldıktan sonra herhangi bir işleme tabi tutulmadan kullanıma sunulan tuz, sürme, yakut gibi madenler olsun isterse birtakım işlemler sonucu kullanılabilen altın, demir, bakır, kurşun vb. gibi madenler olsun bu madenlerin hepsinin mülkiyeti kamu mülkiyeti kapsamında değerlendirilir. Ayrıca madenlerin billur gibi katı veya petrol gibi sıvı olması da fark etmez. Bu türden tüm madenler kamu mülkiyetidir.

3 Sünen-i Ebû Dâvud

4 Sünen-i Tirmizî

3- Doğası gereği ferdin mülkiyeti altına girmesinde engel olan mallar... Bunlar, toplumun genelinin menfaatlerini karşılayan mallardır. Mesela; yollar vb. hiçbir şartla ferdi mülkiyet olamaz. Devlet, insanların güvenli bir şekilde seyahat etmelerini sağlamak için yollar açar. Günümüzde olduğu gibi bu yolları birtakım şirketlere rant kapısı olarak verip yüksek geçiş maliyetleri ile bu yollardan geçen tebaadan para alınmasına asla izin vermez.

Evet, gözümüzü dünyanın neresine çevirirsek çevirelim, hemen her yerinde servetin fertler arasında dağılımındaki uçurum ve adaletsizlik bariz bir şekilde görülmektedir. İhtiyaçların karşılanmasında insanlığın yaşadığı bu korkunç dengesizlik, açıklama getirmeye gerek kalmayacak şekilde ortadadır.

Bu acımasız durum, kapitalist ekonomik sistemin ortaya çıkardığı bir sorun olmakla birlikte, bu konuyu çözüme kavuşturmak amacıyla birtakım çalışmalar yapılmış olmasına rağmen hiçbir başarı sağlanamamış, aksine uçurum her geçen gün artmıştır. Bu konuda bir çözüm üretmek yerine ortaya istatistikî bilgiler vermekle yetinmişlerdir.

Sosyalistler ise miktarı itibarıyla mülkiyeti sınırlandırmak dışında gelir dağılımındaki dengesizliğe çözüm getirmek için hiçbir yol bulamadılar. Careyi, insan fitratına aykırı bir şekilde ferdi mülkiyeti yasaklamakta aradılar.

Sonuç olarak; bu sorunun çözümü noktasında ne kapitalist/liberalist ekonomistlerin ne de sosyalist/komünist ekonomistlerin elinde hiçbir çözüm yoktur.

Şüphesiz ki bu sorunu ortadan kaldıracak ve servetlerin adil bir şekilde dağılımını sağlayabilecek bir çözüm siyasetine sahip tek ekonomik nizam, İslâm iktisat nizamıdır. Bu bir temenni ya da faraziye değil hakikatin ta kendisidir. Çünkü İslâm, çözülmesi gereken iktisadi sorun olarak en başta servetlerin dağılımını esas alır. İslâm'a göre ekonomik sorun; var olan mal ve hizmetlerin adil bir şekilde insanlara ulaştırılmasıdır. Soruna bu temelden yaklaştığından dolayı, İslâm iktisadında gelir dağılımında adaletsizlik ve uçurum olması mümkün değildir.

Gelir dağılımındaki adaletsizliğin başlıca sebepleri ve kısaca çözümleri şöyledir:

1- Her Ferdin Temel İhtiyaçları Garanti Altına Alınmalıdır: Mal ve hizmetlerin görece kıtlığı teorisi, mal ve hizmetlerden faydalanmak için dinî ve ahlaki sınırları kaldırmıştır. Yaşamak için, mal ve hizmetlerden daha fazla faydalanmak için her türlü zulmü ve ahlaksızlığı yapabilen açgözlü bir insan tipi ortaya çıkarmıştır. Devletin, tebaasından her bir ferdin temel ihtiyaçlarını karşılamayı garanti etmesi, gelir dağılımındaki en kritik eşğin aşılmasını da garanti altına alması demektir. Öyleyse devlet, üzerine düşeni yapmalı ve ırkına, diline, dinine bakmaksızın her bir ferdin barınma, yiyecek, giyecek, eğitim ve sağlık ihtiyaçlarını karşılamalıdır.

2- Toplumdaki Ekonomik Dengeyi Sağlamak Adına Tekelleşme Önlenmelidir: Kapitalist sistemin bir neticesi olarak ortaya çıkan dev şirketler belirli alanlarda tekelleşmiş ve ürettiklerini istediği fiyata satma ayrıcalığı kazanmıştır. Bu durum elbette gelir dağılımında adaletsizliği beraberinde getirmiştir. İslâm'ın haram kıldığı tekelleşme yasaklanmalı ve devlet, tekelleşmeye kendi imkânlarıyla müdahale etmelidir. Tekel olabilecek ürünleri kendisi üreterek halkın ihtiyaçlarını karşılamalıdır.

3- Anonim (Sermaye) Şirketlerinin ve Borsanın Yasaklanması:

Anonim şirketler ister borsada işlem görsün isterse görmesin hissedarlardan ciddi miktarda paralar toplayarak servetin akışını ve dolaşımını etkilemektedirler. Mesela; borsada işlem görmeye başlayan Europap Tezol Kâğıt, 8-9-10 Eylül 2021 tarihlerinde "halka arz" adı altında hisselerinin %24'ünü satışa çıkardı ve 333 milyon TL topladı. Borsada bu şekilde halka

arzlarla anonim şirketlerin son 2 yılda topladığı para, tam 16 milyar 300 milyon TL'dir. Peki, bu paralar nerelere aktarılmıştır? Yeni üretim tesislerine mi? Teknolojinin yenilenmesine mi? İstihdama mı? Elbette ki hayır! Halktan toplanan paralar borsaya, faize, dövize, kripto paralara, off-shore hesaplara aktarılmakta ve halkın parasından para kazanılmaktadır. Anonim şirketlerin piyasadaki paraya el koyması, gelir dağılımında dengesizliğe ve bozulmalara yol açmaktadır. Bu nedenle anonim şirket yapılıması yasaklanmalıdır.

Anonim şirketler şer'î açıdan da yok hükmünde olan ve İslâm'ın ortaya koyduğu şirketleşme modellerine uymayan bir şirketleşme türüdür. Özellikle kapitalist ideoloji ile birlikte ortaya çıkan anonim şirketler, emek yani şahıs unsurunun varlığının olmadığı bir şirketleşme türüdür. Kapitalizm, tekelleşen ve serveti elinde bulunduran büyük şirketlere ihtiyaç duyunca, bu şirketlerin oluşmasına imkân verecek şekilde sermayenin bir arada toplanmasını sağlayan bir şirket türü ortaya çıkardı. İsminin "anonim" olması da buradan kaynaklanır.

Anonim şirketler, karşılıklı iki ya da daha fazla şahsın bir mecliste karşılıklı icap ve kabul ile şirket akdi icra ettikleri meşru bir şirket değildir. Oysaki İslâm'daki şirketleşme hükümleri mutlaka beden yani şahıs üzerine yapılan bir akde bina edilir. Şer'î hükme göre; şirket, kâr elde etmek kastıyla mali bir işi yerine getirmek üzere iki veya daha fazla kişinin üzerinde ittifak ettikleri şartlara göre aralarında akit yapmaları ve bu akdin aynı mecliste "icap" ve "kabul" ile gerçekleşmesidir.

Akdin beden unsuru üzerine olmaması, aynı mecliste icap ve kabulün gerçekleşmemesi, sadece münferit bir irade olması bakımından kapitalist sistemin getirdiği anonim şirketler, İslâm'a göre batıl bir şirketleşmedir ve haramdır. Dolayısıyla anonim şirketlere ait hisse senetlerinin alınıp satıldığı borsa sistemi de caiz değildir.

4- Ferdî Mülkiyet, Kamu Mülkiyeti ve Devlet Mülkiyeti Ayrımının Yapılması
Zaruridir: İslâm'da üç çeşit mülkiyet vardır. Bunlar; ferdî mülkiyet, kamu mülkiyeti ve devlet mülkiyetidir. Günümüz dünyasındaki gelir dağılımında oluşan makasın bu derece büyük olmasının başlıca sebebi; birtakım kişilere, kamu mülkiyeti ve devlet mülkiyetinde olan maddenlerin, yeraltı ve yerüstü zenginliklerinin, buralardan çıkartılan hammaddelerin işletme hakkının verilmesidir. Kamu mülkiyeti fertlere geçtiği zaman tükenmez bir gelir kaynağı oluşturur ve bu da gelir dağılımındaki adaletsizliği ortaya çıkartır. Bu nedenle kamu mülkiyeti kapsamında olanlar fertlerden alınmalı ve kamu adına devlet tarafından işletilmelidir.

Kapitalizm, tüketim ve dağılımın fiyat mekanizması ile gerçekleşeceğini söyler. Yani üretime katkıda bulunan herkes emeğinin karşılığını alacak ve katkıda bulunduğu kadar kazanarak harcayacaktır. Toprak sahibi rant, sermaye sahibi faiz, emek sahibi yani işçi ücret, müteşebbis ise kâr elde edecektir. Hangi sebeple olursa olsun üretime katkıda bulunmayan kişiler, bu sistemde dağılımdan pay alamaz.

İslâm ise insanlar arasında servetin ve gelirin dağılımı noktasında en adil ve fıtrata uygun bir şekilde çözümler ortaya koymuştur. Servetin belirli kesimlerin elinde toplanıp bir zulüm ve baskı aracı hâline dönüşmesine mani olan, her insanın zorunlu ve temel ihtiyaçlarının tümünü tamolarak karşılayıp garantileyen, lüks ihtiyaçlarını dayasacağı toplumdaki şartlara göre kuvveti yettiğince temin eden mükemmel bir nizamdır. Tüm bunları yaparken, toplumu yüce hedefler ve idealler ekseninde koruyup muhafaza eder. Servet uğruna toplumun çürüyüp kokuşmasına ve zarar görmesine de asla müsaade etmez. Zira o, doğru ve mütekâmil bir şekilde tatbik edildiğinde inananlar için hem dünya hem de ahiret saadetini gerçekleştirmeyi vadeden bir nizamdır.

VERGİSİZ BİR EKONOMİ

Vergi, kamu hizmetlerine harcanmak üzere devletin, yerel yönetimlerin yasalara göre doğrudan doğruya veya mal ve hizmetlerin fiyatları üzerine eklenerek halktan toplanan para olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma uygun şekilde sürekli icat edilen vergiler yolu ile her yıl halktan alınan vergilerin miktarı ve oranı yükseltilmektedir. Resmî enflasyon oranının %21,3 olarak açıklandığı bir zaman diliminde bile 2022 yılı için vergi, harç ve cezalardaki yeniden değerlendirme oranının %36,6 olarak belirlenmesi, vergi miktar ve oranlarının nasıl artırıldığının açık örneğidir.

Bugün devletin en büyük gelir kaynağı halktan aldığı vergilerdir. 2021 bütçesinde tahminî vergi, 909 milyar 994 milyon TL iken 2022 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'ne göre %50 artışla 1 trilyon 430 milyar lira toplanacağı öngörülmektedir. Bu vergilerin 275 milyarı KDV, 221 milyarı ÖTV, 24 milyarı motorlu taşıtlar vergisi, 262 milyarı gelir vergisi, 183 milyarı kurumlar vergisi, 6 milyarı özel iletişim vergisi, 37 milyarı gümrük vergisi, 44 milyarı harçlardan, geri kalan kısmı da çeşitli vergilerden oluşmaktadır.

Bu rakamlara göre vergiler bütçe gelirlerinin %97,1'ini oluşturuyor. Yani yapılan her hastanenin, yolun, köprünün, ödenen her memur maaşının, faiz harcaması ve diğer tüm giderlerin %97,1'i halktan alınan vergiler ile ödeniyor. Buna rağmen halka yapılan küçük bir hizmet bile lütf gibi gösteriliyor, sürekli anlatılıyor ancak bu bedeli ödeyen halka gereken değer verilmiyor.

Gelir İdaresi Başkanlığının güncel verilerine göre 450 çeşit vergi bulunuyor. Su faturasında katı atık bedeli, başka bir faturada kültür varlıklarını koruma bedeli, gelir vergisi ödemek için damga vergisi, araç ve beyaz eşyada ÖTV ödüyoruz. Bu vergilerin her birinin ismini ve nasıl alındığını bilmiyoruz belki ama bunların hepsini halk olarak biz ödüyoruz.

Bu vergiler genel olarak gelirden, harcamalardan veya servet üzerinden alınıyor ancak bazen verginin de vergisini ödüyoruz.

Kısmen izah ettiğimiz bu vergiler ile dünyanın en yüksek vergilerinin toplandığı bir ülkede yaşıyoruz. Bu şekilde günlük hayatımızda hemen hemen her şey için bazen doğrudan bazen de dolaylı olarak vergi ödüyoruz. Sabah uyandığında elini yüzünü yıkamak isteyen bir kişi musluğu açtığında katı atık bedeli, bertaraf bedeli, atık su bedeli, çevre temizlik vergisi ve KDV adı altında beş adet vergi ödemek zorunda kalıyor.

Asgari ücret ile çalışan her kişinin maaşından SGK primi ve işsizlik payı gibi kesintiler yapılarak maaşı veriliyor. Asgari ücretten daha yüksek maaş alan diğer çalışanlardan ise 2022 yılında yürürlüğe girecek olan yeni uygulama ile maaşlarının asgari ücreti aşan üst kısımlarından bir de gelir vergisi kesilecek. Yani işçi hem kazanırken hem de yaptığı her harcamadan devlete yaklaşık %50 oranında vergi ödüyor. Ayrıca bu işçi bir mal için tek bir defa değil, o mal her el değiştirildiğinde vergi ödemek zorunda kalıyor. Yani bu işçinin aldığı bir meyve veya sebze için en az 3-4 defa maliyet + vergi ve kâr hesaplanıyor. Bu ücreti en son tüketici ödemek zorunda kalıyor.

Vergi Adaletsizliği

“Vergide adalet” dendiğinde akla ilk gelen az kazananın az, çok kazananın çok vergi alınmasıdır. Kanunda, “*vergi yükünün adaletli ve dengeli dağıtılması, maliye politikasının sosyal amacı*” şeklinde tanımlanmıştır. Ancak dünyanın en adaletsiz vergi sisteminin uygulandığı Türkiye’de yıllardır bütün vergi yükü ücret geliri ile geçimini sağlayan işçilerin, emeklilerin, dar ve orta gelirli olanların omuzlarına yıkılmıştır. Vergi adaletsizliğinin kısmen düzenlendiği ülkelerde vergilerin %75’i kazançtan/gelirden, %25’i ise tüketimden alınan dolaylı vergilerden oluşur. Ülkemizde ise durum tam tersinedir. Gelirden alınan vergiler %30-35 civarında iken tüketimden alınan malların fiyatına eklenen vergiler %65-70 civarındadır. Tüketimden alınan dolaylı vergiler, dar gelirli halkın vergilendirilmesi demektir.

İşsizlik aylığı veya sosyal yardımlar ile geçinen biri bile elindekini tüketirken harcadığı her kuruş ile vergilendirilmiş olur. Buna karşılık gelirlerinin hepsini tüketmeyen yüksek gelir sahipleri tüketmedikleri ölçüde vergiden muaf tutulur ve adaletsizlik vergide ortaya çıkar. Bu da dar gelir sahibi; emekli, işçi, asgari ücretli ve memurların, vergi yükünü üstlenen kesimler olduğunu gösterir. Ayrıca dar gelirli olanların maaşlarından yapılan kesinti, kayıt dışılığın yüksek olması, vergi oranlarının tutarsızlığı (parfüme ÖTV konulurken, yat için ÖTV alınmaması gibi), şirketler için çıkarılan vergi afları ve benzeri uygulamalar, vergilendirmede adaletsizliğin diğer bazı nedenleridir.

İşte bugün uygulanan vergi politikası ile az kazananın çok, çok kazananın ise daha az vergi alınmaktadır. TÜİK verilerine göre; 2020 yılında Türkiye’de üretilen tüm mal ve hizmetlerden el edilen gelirin %47,5’ine nüfusun %20’si sahiptir. Bu sermaye sahibi kesimin, holdinglerin, anonim şirketlerin ödediği kurumlar vergisi ise toplanan tüm vergilerin sadece %13’üne denk gelmektedir. Gelirin %47,5’ine sahip olanlar verginin %13’ünü ödemektedir.

Yine her maldan alınan KDV, dar ve orta gelirli ailelerin kullandığı mazot, tütün ürünleri, araba ve beyaz eşyadan alınan ÖTV gibi vergilerin, toplam verginin 1/3’i oranında olması, ancak lüks mallarda ÖTV uygulamasının olmaması vergide gelir adaletsizliğinin başka bir nedenidir. Kazancının %50’sini vergi olarak veren ücretlilere verilmeyen vergi ödülleri, kazancının %5-10’unu veren şirketlere verilerek farklı bir algı oluşturulmaktadır.

Bu yüzden devletin zorunlu ihtiyaçlar için koyduğu vergiler sadece zenginlerden alınmalıdır. Dar gelirli ailelerden vergi alınmamalıdır. “*Dolaylı vergi*” dediğimiz mal ve hizmetlerin ücretlerine eklenen vergilerin tamamı kaldırılmalıdır. Yine vergi affı, maaşlardan kesinti gibi uygulamalara son verilmelidir.

Şer'î Bir Dayanağı Olmayan Tüm Vergiler Kaldırılmalıdır

Daimî, direk ve dolaylı yollardan vergi alınması bir zulümdür ve İslâm bütün zulümleri ortadan kaldırmak için gelmiştir. İslâm'ın ekonomik nizamında herkesten tüm mal ve hizmetler için daimî vergilerin alınması haramdır. İslâm'a göre devlet ancak, yapılması zaruri olan birtakım harcamaları karşılamak için hazinede yeterli miktarda para bulunmadığı zaman, yaşadıkları ortamdaki hayat standardına göre temel ihtiyaçları ve lüks ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri miktardan fazla mala sahip olan kimselerden yani zenginlerden vergi alabilir. Geçici olarak alınacak olan bu vergiler de devletin yapması zorunlu olan harcamaları karşılamaya yetecek kadar olmalıdır. Bu miktardan fazla vergi konulamaz. Bunun için şer'î dayanağı olmayan vergiler tamamen kaldırılmalıdır. İslâm'a göre devletin vergi koymasını gerektirebilecek hususlar ise şunlardır:

- 1- Savaşa hazırlık durumunda, fakirler, miskinler ve yolda kalmışlara yardım amacıyla ve beytülmal üzerine farz olan harcamaları yapabilmek amacıyla,
- 2- Memur maaşlarının ödenmesi gibi beytülmal üzerine farz olan harcamaların karşılanması amacıyla,
- 3- Herhangi bir karşılık gözetmeksizin Müslümanların faydalanacağı hususlara harcama yapmak amacıyla... Örneğin; yol yapımı, su çıkarılması, mescit, okul, hastane gibi yerlerin inşası için,
- 4- Açlık, sel, deprem, düşman saldırısı gibi durumlarda, Müslümanların karşılaştığı olağanüstü hâllerde beytülmal üzerine farz olan harcamaların karşılanması amacıyla,
- 5- Yukarıda anlatılan dört durum ve bunlara bağlı durumlarda ve benzerlerinde bütün Müslümanlara farz olan bir görevi yapmak için devlet borçlanmış ise bu borcu ödemek amacıyla...

“

Bunların dışında zaruri olmayan harcamalar için devlet vergi koyamaz. Yukarıda saydığımız gerekçelerle konulabilecek bu vergiler hem geçici olur, hem ihtiyaç nispetinde toplanabilir hem de sadece gelir durumu iyi olanlardan, zenginlerden alınabilir.

”

Günümüz kapitalist sistemlerinin esasi bir gelir kaynağı hâline gelen vergiler; mülkiyet sınırlarının iptal edilmesi, sanal ekonomi, sömürü, gasp, gelir adaletsizliği, yolsuzluklar ve sair nedenlerden dolayı devletlerin olmazsa olmazı hâline gelmiştir. Nihayetinde halkına hizmet etmesi gereken devlet, halkını gelir kapısı olarak görmekte ve vergiler ile sömürmektedir.

“Vergi kutsaldır” mantığı ile gayri ahlaki ve gayri insani olan fuhuş, içki, kumar ve faiz meşrulaştırılmaktadır. Oysa hem bunların kendileri haramdır hem de bunlardan alınan vergiler haramdır.

Rasulullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurmuştur: [لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ صَاحِبُ مَكْسٍ] “*Gümrük vergisi alan cennete giremez.*”¹

Asgari ücretin 4 bin 250 TL olduğu, insanların şiddetli geçim sıkıntısı çektiği şu zaman diliminde devlet, mal ve hizmetlerden vergi almaktan vazgeçmeli, sağlık, eğitim, ulaşım gibi hizmetleri ya ücretsiz ya da en düşük ücretle halkın hizmetine sunmalıdır. Dolaylı tüm vergiler iptal edilmeli, zenginlerden, gelirleri üzerinden, ihtiyaç olursa vergi alınmalı, kamu gelirleri olan yeraltı ve üstündeki madenler, kaynaklar devletin kamu hizmetleri için kullandığı kaynaklar olmalıdır. Bu konuda acil yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

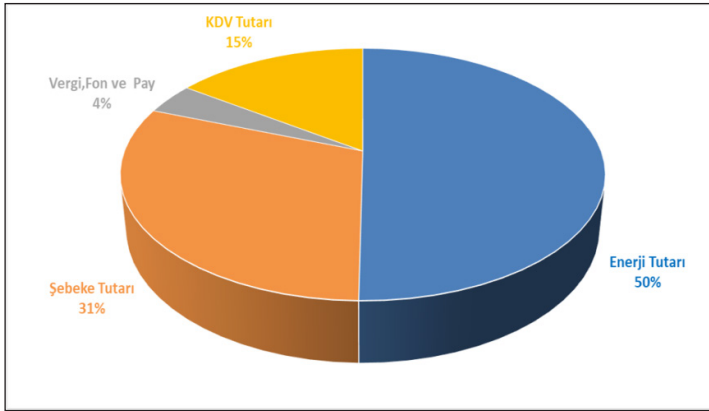
Sonuç olarak; vergilerin olmaması, malların fiyatlarını düşürecek ve piyasada canlılığı da sağlayacaktır. Yine gelir adaleti sağlandığında dar gelirli insanlar rahatlayacak ihtiyaç olan kaynak sadece zenginlerden karşılanacaktır.

CAN YAKAN FATURALAR

Faturalar, halkın büyük çoğunluğu için sabit giderlerin başında gelmektedir. Zira doğalgaz, elektrik, su, telefon ve internet zaruri giderler mesabesindedir. Vakıası itibarıyla telefon ve internet her ne kadar diğerlerinden ayrılrsa da günümüz koşullarında iletişim de önemli bir ihtiyaç olmuştur.

Temel ihtiyaçlarını karşıladığı bu mal ve hizmetleri satın alan halk, devlet tarafından “vatandaş” olarak değil de bir “müşteri” gibi kabul edilmektedir. Böyle olunca da faturalar üzerindeki vergi, kayıp-kaçak bedeli, dağıtım-hizmet bedeli gibi kalemler aracılığıyla halkımız adeta soyulmaktadır.

Bugün tamamı özelleştirilen enerji dağıtım şirketlerinin kâr hırsı ile devletin vergi yükü arasına sıkışan halk, ciddi bir çıkmazdadır. Örneğin, bir elektrik faturasının %50’si tüketim bedeli, %31’i dağıtım bedeli, %15’i KDV, %4’ü çeşitli fon, vergi ve paylardan oluşmaktadır. Ortalama 1 KWH elektrik tüketim bedeli 0,47 kuruş iken belirttiğimiz ekstra bedeller de eklince bu miktar, 0,92 kuruşa çıkmaktadır.

Şekil: 2020 Yılı Mesken Elektrik Faturasında Yer Alan Bedellerin Payı (%)¹

Elektrik Mühendisleri Odası’nın (EMO) verilerine göre; 4 kişilik bir ailenin aylık ortalama elektrik tüketimi 230 KWH olduğu göz önüne alındığında, her ev aylık en az 210 TL’lik bir fatura ödemek zorunda kalıyor. Yine TÜİK verilerine göre; 2020 yılında ortalama yıllık doğalgaz tüketimi, abone başına 927 m³tür. Bu da yaklaşık 2 bin 400 TL’nin üzerinde bir rakama

¹ Kaynak: <https://www.epdk.gov.tr>

tekbül etmektedir. Aynı durum su, telefon, internet faturalarında da karşımıza çıkmaktadır. Böylece her bir meskenin ortalama fatura gideri aylık en az 700-800 TL arasındadır. Bu rakam kimileri için az görülebilir ama asgari ücretle çalışan 7 milyon işçiyi düşündüğümüzde bu rakam, gelirlerinin %15 ila %20'sine denk gelmektedir.

Faturalardaki bu bedellerin yüksek olması, devletin temel görevlerinden olan bu zarru hizmetleri halkını bir müşteri kabul ederek satmasından, kamuya ait olan kaynakları özelleştirmesinden ve hizmetin halka dağıtım şirketleri aracılığı ile ulaştırılmasından kaynaklanmaktadır.

Özelleştirme: Bugün "özelleştirme" adı altında birtakım şirketlerin yağması hâline gelen baraj, santral ve madenler aslı itibarıyla kamuya ait kaynaklardır. Bunlar, hiçbir şekilde kişi veya şirketlere hibe edilemez, satılamaz. O hâlde yapılması gereken; özelleştirmeyle şirketlerin insafına terk edilen tüm elektrik santralleri, kömür madenleri, petrol, doğalgaz kaynak ve tesislerinin aslı olan kamu mülkiyetine döndürülmesi ve buraların imkânlarının devlet tarafından kâr ve vergi amacı güdülmeksizin halka gerçek hizmet şuuruyla ulaştırılmasıdır.

Rasulullah *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurdu: [الْمُسْلِمُونَ شُرَكَاءُ فِي ثَلَاثٍ فِي الْكَلَاءِ وَالْمَاءِ وَالنَّارِ] "Müslümanlar üç şeyde ortaktır; su, mera ve ateş."¹²

Dolayısıyla akarsular, göller, barajlar, denizler, yollar, ormanlar, madenler, enerji elde edilen tüm kaynaklar, meralar, otlaklar kamu mülkiyetine aittir. Bunlar kamuya ait olduğu için devlet bunları halkına satamaz, bunlar üzerinden vergilendirme yapamaz. Sadece bu kamu kaynaklarının hanelere ulaştırılmasındaki giderleri alabilir. Yani sadece halka ulaştırmada yapılan masrafların bedeli istenebilir ki bu da çok cüzi bir rakama tekabül edecektir.

Dağıtım Şirketleri: Özellikle 2009-2013 yılları arasında ülkenin tamamında yer alan elektrik dağıtım şirketleri, uzun yılları kapsayacak şekilde özel sektör tarafından oldukça düşük meblağlar karşılığında işletilmeye başlanmıştır. 2013 yılında Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in yaptığı bir açıklamada elektrik dağıtım sektörünün tamamının özelleştirildiğini ve özelleştirme yapılan 18 şirketten 12,7 milyar dolar gelir elde ettiklerini söyledi. Aşağıdaki tablo bu durumu özetlemektedir:

Kapsadığı İller	Abone Sayısı (Bin Adet)	İhale Bedeli (Milyon Dolar)	İhaleyi Alan Firma
İstanbul Avrupa Yakası	4.202	\$1.960	Limak-Kolin-Cengiz
Adana, Gaziantep, Hatay, Mersin, Kilis, Osmaniye	2.879	\$1.725	EnerjiSA
İzmir, Manisa	2.488	\$1.231	Elsan-Tümaş-Karaçay
İstanbul Anadolu Yakası	2.389	\$1.227	EnerjiSA
Ankara, Çankırı, Kastamonu, Zonguldak, Kırıkkale, Bartın, Karabük	2.951	\$1.225	EnerjiSA
Balikesir, Bursa, Çanakkale, Yalova	2.265	\$940	Limak-Kolin-Cengiz
Bolu, Kocaeli, Sakarya, Düzce	1.275	\$600	AK Enerji
Edirne, Kırklareli, Tekirdağ	790	\$575	İC Holding
Antalya, Burdur, Isparta	1.677	\$546	Limak-Kolin-Cengiz
Afyonkarahisar, Bilecik, Eskişehir, Kütahya, Uşak	1.232	\$485	Yıldızlar SSS
Amasya, Çorum, Ordu, Samsun, Sinop	1.429	\$441,5	Çalık Holding
Kırşehir, Konya Nevşehir, Niğde, Aksaray, Karaman	1.483	\$440	Alarko-Cengiz
Diyarbakır, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Batman, Şırnak	1.221	\$387	İşkaya doğu OGG
Sivas, Tokat, Yozgat	735	\$258,5	Limak-Kolin-Cengiz
Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli	657	\$230,25	Aksa Enerji
Artvin, Giresun, Gümüşhane, Rize, Trabzon	959	\$227	Aksa Enerji
Ağrı, Erzincan, Erzurum, Kars, Bayburt, Ardahan, Iğdır	725	\$128,5	Kiler Holding
Bitlis, Hakkari, Muş, Van	459	\$118	Türkerler İnşaat

Çıkarılan yasalar, yapılan düzenlemelerin hiçbiri, örnek alınan Batılı ülkelerdeki hiçbir model, maalesef halkın sıkıntılarını gidermeye yönelik değildir. Bu düzenlemelerin tamamı sıcak para, hükümetlerin çevresindeki kişi ve şirketlerin zenginleştirilmesine yönelik girişimlerden başka bir anlam ifade etmemektedir.

Elektrik dağıtımının özelleştirilmesiyle devlet geçici bir süreyle sıcak para elde etmiştir. Fakat uzun yıllar göz önüne alındığında, büyük zararların kapısını aralamıştır. Bu dağıtım şirketleri kâr hırsıyla hareket etmekte ve ödeme gücü bulunmayan muhtaç insanları bu temel hizmetlerden mahrum bırakmaktadır. Buna karşın belli çevrelere verilen bu özelleştirme ihaleleri ile kamu kaynakları adeta yağmalanmaktadır.

Enerji Stratejik Bir Kaynaktır: Enerji, tüm dünya için olmazsa olmaz, tüm sektörlerin kendisiyle harekete geçtiği ilk kıvılcım, hayatın her alanında ihtiyaç duyulan, vazgeçmemizin mümkün olmadığı muazzam bir kaynaktır. Sanayi, tarım, hizmet, güvenlik gibi hususların gelişmesi, çeşitli ve de güçlü enerji kaynaklarına sahip olmayı gerektirmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin yumuşak karnı olan bu sektör, büyük devletler tarafından iktisadi, siyasi, askerî anlamda baskı aparatına dönüşmektedir. Yine bu kaynaklar üzerinde hâkimiyet kuran devletler, bunlardan muazzam gelirler elde etmektedirler.

Türkiye'nin karnesine bakıldığında ise cari açığın en büyük kalemini enerjinin oluşturduğu görülür. Yıllar içerisinde farklılık gösterse de Enerji Bakanı Fatih Dönmez'in yaptığı açıklamaya göre; ortalama her yıl 45 milyar doların üzerinde enerji ithalatı gerçekleştirilmektedir. Yukarıda ifade ettiğimiz özelleştirmelerden elde edilen gelir ise bir yıllık enerji ithalatının 1/3'ünü dahi karşılamamaktadır.

Bugün enerji boru ve nakil hatları güzergâhının merkezinde olan ülkemiz, bu zenginliği kullanmaktan uzak bir siyasetle yönetilmektedir. Dolayısıyla üretici ve tüketici ülkelerin merkezinde yer almanın coğrafi avantajları, sömürgeci devletlerin ve açgözlü şirketlerin menfaatinden uzaklaştırılmalıdır.

Ülke olarak 2017 yılında 54, 2018'de 43, 2019'da ise 41 milyar dolar enerji ithal ettik. TCMB ve TÜİK verilerinden elde edilen bilgilere göre; 2013-2017 yılları arasındaki 5 yıllık dönemde cari açık 220 milyar dolar iken enerji ithalatı ise 213 milyar dolardır. Yine son 20 yılda ithalatta enerjiye harcanan toplam faturanın 665 milyar dolar olduğu göz önüne alındığında durumun vahameti ortaya çıkmaktadır. Bu durum enerji verimliliğinin ve planlamasının sağlanamadığının en açık göstergesidir.

%99'u ithal edilen ve de yıllık 12-15 milyar dolar para ödenen doğalgazın önemli bir kısmı Rusya, Azerbaycan, İran, Cezayir, Nijerya ve diğer ülkelere sağlanmaktadır.

Yıl	Rusya	Azerbaycan	İran	Cezayir	Nijerya	Diğer	Toplam
2020	16.178	11.548	5.321	5.573	1.881	7.624	48.126

Ülkelere Göre Doğalgaz İthalat Miktarları³ (milyon sm³):

İthal edilen doğalgaz yıllar itibarıyla değişiklik gösterse de %30-35'lik kısmı elektrik üretiminde kullanılmaktadır. Elektrik üretiminde doğalgazdan vazgeçilmesi elzem olmuştur. Buradan oluşan açık, çok rahat bir şekilde var olan diğer kaynaklardan temin edilebilir. Yine ithal doğalgazın %30'a yakını meskenlerde kullanılmaktadır. Özellikle mesken ısıtmalarında bölgesel alternatif kaynaklar devreye konulursa sadece bu iki kalemden yapılacak doğru bir planlama ciddi bir tasarruf sağlayacaktır.

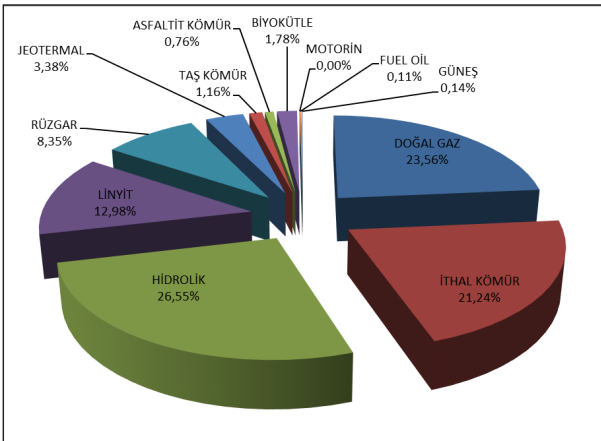
Yine petrol, taşkömürü ve diğer madenler için ödenen 25-30 milyar dolarlık fatura özellikle petrole duyulan ihtiyaçtan dolayı belki tamamen ortadan kaldırılamaz fakat kömür ve diğer madenler için alternatifler arasında en iyi çözüm, linyitin enerjide verimli ve yoğun bir şekilde kullanımı olacaktır. Zira var olan linyit kaynağı açısından Türkiye, hatırı sayılır bir rezerve sahiptir. Maden Tetkik Arama (MTA) verilerine göre ülkede 19,32 milyar ton linyit rezervi bulunmaktadır. Sadece bu kaynağın parasal değeri 600 ila 700 milyar dolara denk gelmektedir. Yine taşkömürü gibi kaynakların tamamını en verimli bir şekilde kamunun ihtiyacına uygun bir anlayışla üretime kazandırılmalıdır. Tabii ki son dönemde yöneticilerin imzaladığı Paris İklim Anlaşması bundan sonra bu kaynakların kullanımını çok daha zorlaştıracaktır.

Ülkede enerjiye dönüşebilecek her bir kaynakla alakalı çalışmalar yapılarak, eylem planları hazırlanarak alternatif kaynaklar sonuna kadar değerlendirilmelidir. Ayrıca petrol ve doğalgaz gibi enerji kaynaklarına yönelik Ar-Ge çalışmaları için kamunun faydası gözetilerek her türlü imkân seferber edilmelidir. Popülist yaklaşım ve anlayışlardan uzak yapılan araştırmaların neticeleri halka doğru bir şekilde anlatılmalıdır.

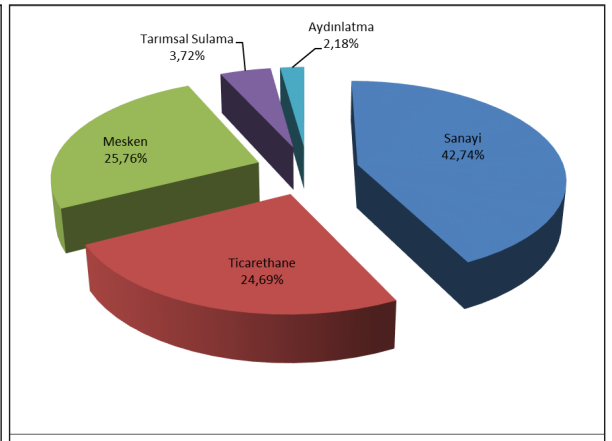
Yenilenebilir Kaynaklara Ağırlık Verilmeli

Türkiye alternatif enerji kaynaklarının adeta merkez üssü konumundadır. Özellikle güneş, rüzgâr, akarsular, jeotermal kaynaklar ülkenin ihtiyaç duyduğu tüm elektrik enerjisini fazlasıyla karşılayabilecek kapasitededir. Bu kaynakların doğru bir plan ve strateji doğrultusunda geliştirilmesi kaçınılmazdır. Aşağıdaki tablolara bakıldığında yenilenebilir kaynakların değerlendirilmesinde alınması gereken yolun hâlâ çok uzak olduğu görülebilir:

2020 Elektrik Üretiminin Kaynaklara Göre Dağılımı

2020 Yılı Faturalanan Tüketimin Tüketici Türüne Göre Dağılımı (%):

Kaynak: <https://www.epdk.gov.tr>

Elektrikli Araçlar Halkın Alım Gücü Göz Önüne Alarak Üretilmeli

Son yıllarda, özellikle teknolojiadaki değişim, araç sanayisinde de kendisini hissettirmeye başladı. Uzun yıllardır yanmalı ve patlamalı motorların yakıtı olan benzin, dizel, LPG yerine son yıllarda araçlar, elektrikle çalışan teknolojiye dönmeye başladı. Türkiye’de üretilecek yerli arabanın elektrikli olacağını vurgulayan yöneticiler, hangi fiyatla halka satacakları meselesini sır gibi saklamaktalar. Elbette üretilen her aracın bir bedeli vardır. Fakat eğer faturalar ve diğer alanlarda olduğu gibi devlet ÖTV, KDV ve de daha başka türden vergiler yükleyerek bu araçları piyasaya sürerse en başından yanlış yapmış olacaktır. Halkın alım gücü dikkate alınarak devlet, zulüm vergilerinden vazgeçip halkın en makul fiyatlarla bu araçlara ulaşmasını sağlamalıdır. Aksi takdirde her gün daha bir yoksullaşan halkın alım gücünden uzak bir üretim, sadece belirli bir zümreye hitap edecektir ki mal da, para da zaten onların arasında dönüp dolaşmaktadır.

Enerjide dışa bağımlı olmak, ticari ve siyasi olarak da devletin elini kolunu bağlamaktadır. Bu durumdan kurtulmak ve halkın enerjiye daha ucuz bir şekilde ulaşımını sağlamak için yapılması gerekenler ise şunlardır:

1- Kamu mülkiyetinden olan malları kamu kullanmalıdır. Bu nedenle doğalgaz, elektrik ve su faturalarında, sarf edilen hizmet bedeli haricinde herhangi bir ücret olmamalı, bunlar halka parayla satılmamalıdır.

2- Elektrik santralleri, petrol rafinerileri kamu mülkiyetindedir. Özelleştirmeler durdurulmalı ve “özelleştirme” adı altında özel şirketlere verilen santraller, rafineriler, barajlar şirketin yaptığı masraflar verilerek geri alınmalı ve bunlar devlet tarafından işletilmelidir.

3- Doğalgazdan elektrik üretimine son verilmelidir. İthal edilen fazla doğalgazı kullanmak için kurulan doğalgaz termik santralleri kapatılmalıdır.

4- Petrol ve doğalgaz arama çalışmalarına hız verilmelidir. Akdeniz’de rezervi kanıtlanan yüksek miktardaki petrol ve doğalgaza sahip olmak, bizim tarihten gelen bir hakkımızdır. Bölge ülkeleriyle siyasi gerginlik yaşamamak için durdurulan arama çalışmaları yeniden başlatılmalı ve hem Türkiye’nin hem de Kıbrıs’ın kıta sahanlığında, uluslararası sularda petrol ve doğalgaz arama çalışmaları yapılmalıdır. Bu noktada gözetilmesi gereken tek şey, ABD ya da Avrupa’nın değil Müslüman halkın menfaatidir.

5- Enerji, stratejik bir kaynaktır. Dışa bağımlılığı en aza indirmek için yerel kaynaklar sonuna kadar değerlendirilmelidir. Nehirlerden, güneşten ve rüzgârdan ülkenin elektrik ihtiyacı rahatlıkla karşılanabilir. Karşılanmadığı noktada linyit kaynakları kullanılabilir, nükleer santraller kurulabilir.

6- Türkiye petrol fakiri bir ülkedir. Bu gerçek göz önünde bulundurularak ulaşım araçlarında elektrik kullanımı yaygınlaştırılmalıdır. Şu anda üretilmekte olan elektrikli araba zenginlere değil halka hitap etmeli, halkın rahatça alabileceği makul bir şekilde satışa sunulmalıdır.

Nasıl ki yönetim emanet ise kamunun malı olan bu enerji kaynakları da yöneticilere sadece ve sadece emanettir. Bu kaynakları fert ve şirketlere satarak kamuya ihanet edilmemesi temel yükümlülüktür. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "faizle alakalı nas var" sözüne karşılık, hatırlatalım ki yönetimin her kademesi ve her işi ile ilgili de nas vardır. Bugün halkın sırtında kambur olan faturaların yüksekliği nas dikkate alınmadan kamu malının fertlere, şirketlere özelleştirme-ler yoluyla devredilmesinden kaynaklanmaktadır.

Yapılan bu yanlışlardan derhal dönülmeli ve vakit kaybetmeksizin kamunun kaynakları, gerçek sahibi olan halka iade edilerek, kârdan ve vergiden uzak bir şekilde sadece hizmet olarak sunulmalıdır. Yoksa bu şekilde kalması şer'an haram, aklen sefihlik, vicdanen rahatsızlık, vakıa açısından ise zarar, zi-yandır.

TİCARETİN CANLANDIRILMASI

Canlı bir ekonomik hayat, iktisadi ve sosyal birçok sıkıntının giderilmesi için önemli bir etkidir. Bu bağlamda ticari hayatın canlandırılması hakkındaki önerilerimizi dört başlık altında paylaşacağız:

- 1- Borsa sisteminin kaldırılması
- 2- Faiz sisteminin kaldırılması
- 3- Kripto para işlemlerinin durdurulması
- 4- Meşru bir sebep olmaksızın para/altın biriktirmenin yasaklanması

1- Borsa Sisteminin Reel Ekonomiye Hiçbir Katkısı Yoktur: Kapitalizmin başarısızlık öyküsünün en bariz göstergesi reel ekonominin yanında sanal bir ekonominin oluşmasıdır. Sanal ekonomi aynı zamanda kapitalizmin kriz üretme mekanizması hâline dönüşmüştür. 1929 yılından itibaren yaşanan küresel krizlerin kaynağı, reel ekonomiden bağımsız bir şekilde manipülasyonlarla büyüyen sanal ekonomidir. Reel ekonomi, üretilen somut mal ve hizmetleri ifade ederken finans ekonomisi, sanal ekonomiyi ifade etmektedir. Reel ekonomi %5 büyürken borsa %45 büyüyorsa ortada sanal bir ekonomi var, demektir. İşte bu sanal ekonomide üretilen değerler gerçek değerlerden oldukça uzaktır. Manipülasyonlarla şişirilen değerlerin gerçek değerlere dönüşü sistemsel bir hataya ve dolayısıyla krize yol açmaktadır.¹

Kapitalizmin sanal ekonomi geçmişine baktığımızda yeni bir çöküşle karşılaşmamızın fazla uzak olmadığı görülmektedir. Pandemi şartları reel ekonomiyi felce uğrattı milyonlarca kişiyi işsiz bırakırken -sadece ABD’de 17 milyon kişi işten çıkartılmıştır-, sanal ekonomi rekor üzerine rekor kırmaya devam ediyor. ABD S&P 500 borsa endeksi, 2021 yılında 45 kez rekor kırdı ve piyasa değeri 39,2 trilyon dolara ulaştı. Bu yükseliş sadece ABD ile sınırlı değildir. Türkiye’de de benzer bir yükseliş söz konusudur. 2021 yılının ilk çeyreğinde GSYH 1,4 trilyon TL olarak açıklanırken aynı dönemde Borsa İstanbul 5,2 trilyon TL ile tüm zamanların rekorunu kırmıştır.²

Sanal ekonominin birinci ayağı borsadır. Borsada işlem gören şirketlerin reel piyasadaki durumu çok da önemli değildir. Borsa İstanbul’da 23 borsa şirketi özvarlıklarının yani defter

¹ Prof. Dr. Muhammed Malkâvi, *Kapitalizmin Çöküşü ve İslam’ın Yükselişi*

² <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/hisse-senedi-islem-hacmi-yilin-ilk-ceyreginde-5-trilyon-lirayi-asarak-rekor-kirdi/2312686>

değerinin 20 katı fazlasına işlem görmektedir. Borsa şirketlerinin açıkladığı yılın ilk yarısındaki bilançolara bakıldığında, toplam 16 milyar TL zarar eden 129 borsa şirketinin hisse değerlerinin pandeminin başladığı mart ayından bu yana ortalama %218 yükseldiği görülmektedir. Zarar eden bu şirketlerden, 7 ayda %6500 değer kazanan Taze Kuru, %2000'in üstünde yükseliş yakalayan Eminiş Ambalaj ve Uzertaş, %1000'in üzerinde değer kazanan Artı Yatırım hisseleri reel ekonomideki sonuçlara rağmen şaşkınlık uyandıracak seviyede yükselmiştir.³ Reel ekonomide zarar eden bu şirketlerin borsada korkunç seviyede değer artışı yaşamayı sevindirici değil, endişe vericidir.

Tüm dünya borsaları spekülasyonlarla, ayak oyunları, küçük yatırımcıların cebindeki paralarla büyümekte ve gelişmektedir.

Her ne kadar Ekonomi eski Bakanı Zafer Çağlayan, Hürriyet Gazetesi için yazdığı bir makalede, "İşleyen bir menkul kıymet borsası olmayan ülke, modern ve gelişmiş bir ekonomi olarak kabul edilmiyor."⁴ diyerek borsanın modernliğin ve kalkınmışlığın bir göstergesi olduğunu belirtmiş olsa da gerçekler hiç de öyle değildir.

Borsa sisteminin reel ekonomiye katkıları teorik söylemlerden öteye geçmemektedir. Teorik olarak borsanın reel sektöre en önemli etkisi finansman sağlamasıdır. Bu teoriye göre; bir finansman yöntemi olarak sağlanan fonların geri ödenmesini gerektiren herhangi bir vade bulunmadığı ve şirket, borç finansmanının aksine, belli dönemlerde sabit bir ödeme yapmak zorunda olmadığı için halka arz oldukça cazip bir finansman yöntemidir. Kâr payı ancak şirket kâr ettiğinde ödeniyor. Halka arz ile şirket, kendi yarattığı nakdin ve sağlayabileceği borcun yanı sıra uzun vadeli diğer bir kaynağa da erişim sağlamış oluyor. Bu kaynak ile yeni bina ya da arazi yatırımı, satın almalar, üretim tesislerinin inşası, uzun vadeli araştırma geliştirme projelerinin desteklenmesi gibi faaliyetler gerçekleştirilebiliyor. Ayrıca şirket, borsada işlem gören hisse senetlerini teminat olarak gösterip kredi kullanabiliyor.⁵

Dediğimiz gibi, bu söylemler teorik bir yaklaşımdan öte bir şey değildir. Bilinen bir gerçektir ki halka arz öncesi borsada işlem görecektir şirket bilançosu şişirilmekte ve hisse senedi fiyatları olması gerekenden yüksek tutulmaktadır. Halka arz ile milyonlarca TL toplanmakta; toplanan bu paralar ise yeni yatırımlara, teknoloji gelişimine, istihdama, AR-GE'ye değil, döviz, borsa, altın gibi yatırım kaynaklarına aktarılmaktadır.

Türkiye'de 2020 yılında 8 şirket halka arz oldu. Yatırımcılar bütün halka arzlara oldukça yoğun talep gösterdi. Söz konusu 8 halka arzın değeri 450 milyon TL'yi aşarken, bu halka arzlara toplamda 6,8 milyar TL'den fazla talep toplandı.⁶ Tüm dünyada bu durum böyledir. Covid-19 ABD ekonomisini altüst ettiğinde FED 4 trilyon dolar sıfır faizle destek kredisi dağıttı. Bu dağıtımdan sonra reel ekonomide değil ama borsada yükseliş başladı ve ABD borsası %75 değer kazandı. Dağıtılan desteklerin borsaya gittiği herkes tarafından bilinen bir gerçektir.

3 <https://www.haberturk.com/zarar-edenlerin-hisseleri-uctu-haberler-2834622-ekonomi>

4 Hürriyet internet sitesi, 11 Kasım 2029

5 Funda Güngör Akpınar - Yatırımcı İlişkileri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

6 <https://www.indyturk.com/node/349061/ekonomi%CC%87/ne-kripto-para-ne-dolar-y%C3%BCKselen-y%C4%B1ld%C4%B1z-halka-arz%E2%80%A6-halka-arz-edilen-%C5%9Firketler>

Reel ekonomi ile borsayı kıyasladığımızda karşımıza korkunç bir tablo çıkmaktadır:

Ekim 2021 itibarıyla Türkiye'deki aktif şirket sayısı 2 milyon 65 bin 47'dir. Bu şirketlerin bir yıl boyunca 2020 yılında ürettiği mal ve hizmetin karşılığı 5 trilyon 47 milyar 909 milyon TL'dir. Borsada işlem gören şirket sayısı ise 538'dir.⁷ Borsa İstanbul'un 2020 yılındaki işlem hacmi ise 20 trilyon TL'nin üzerindedir. Reel ekonomideki işlem hacmiyle sanal ekonomideki işlem hacmi arasında korkunç bir fark vardır.

Borsa, mutlu bir azınlığın servetlerine servet katma aracından başka bir şey değildir. Borsada işlem gören şirketlerin %51,3'ü 6 grubun elindedir. 2021 Haziran ayı itibarıyla 2 milyon 445 bin 566 yatırımcı sayısına ulaşan Borsa İstanbul'un toplam değerinin %86,9'u 27 bin 610 kişinin elindedir. Yatırımcı sayısının %1,2'si hisse senetlerinin %86,9'una sahiptir.

Tüm bu veriler göstermektedir ki borsa, reel ekonomiyi sekteye uğratan sanal bir ekonomidir. Mal ve hizmet üretimine hiçbir katkısı yoktur. Bununla birlikte yabancı yatırımcı tabi olduğu devletin dış siyasetiyle uyumlu hareket etmek zorundadır. Ünlü spekülör George Soros için "ABD dış politikasının aracı" tanımlaması yapılması bu gerçeğin bir tezahürüdür. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler için borsa, yabancı güçlerin siyasi üstünlük sağlama silahıdır. Rahip Brunson olayında ABD'nin, Türkiye ekonomisini bitirmekle tehdit etmesi ve ardından Rahip Brunson'un alelacele serbest bırakılması, borsanın yabancı güçler için çalıştığının göstergesidir.

*Hakikaten söylenildiği gibi; "borsa kalktığında geri kalmış, güvensiz bir ülke konumuna mı düşeceğiz?"
Elbette hayır! Bilakis küresel sermayenin pençelerinden,
manipülatif saldırılarından, siyasi tehditlerinden
ekonomimizi ve halkımızı korumuş olacağız.*

Borsanın Kaldırılması Ekonomiyi Nasıl Etkiler?

Borsanın kaldırılmasının reel sektöre olumsuz hiçbir etkisi olmayacaktır. Reel sektördeki 2 milyondan fazla şirket, zaten borsanın "nimetlerinden" faydalanmadan işletilmektedir. Borsada işlem gören 538 şirket için elbette likidite akışı kesilecek ve diğer şirketler gibi kendi imkânlarıyla ticaret yapmaya başlayacaklardır ki bu kayıp olarak bile değerlendirilemez.

Borsada işlem yapan küçük-büyük 2 milyon 445 bin 566 yatırımcı vardır. Bu yatırımcılar yılda 20 trilyon TL'lik işlem hacmi oluşturmaktadır. Borsa kaldırıldığında, sanal ekonomi terk edildiğinde bu 20 trilyonluk işlem hacmi reel sektöre kayacaktır. Şirketler, paradan para kazanmayı bırakacak, dolayısıyla üretim ve istihdam artacaktır.

⁷ <https://www.kap.org.tr/tr/bist-sirketler>

2- Faiz, Bir Dünya Gerçeği Değil, Borç Köleliğidir!

Sanal ekonominin ikinci ayağı ise faiz sistemidir. Faiz, tüm semavi dinler tarafından yasaklanmış olmasına rağmen zamanla insanlar tarafından esnetilmiş ve serbest hâle getirilmiştir. Günümüzde faizi kesin olarak yasaklayan tek din İslâm'dır. Faiz, kapitalizm ile birlikte başka bir boyut kazanmış ve sanal ekonominin temel dinamiklerinden biri hâlini almıştır. Her ne kadar Cumhurbaşkanı Erdoğan "Faiz bir dünya gerçeğidir!" diyerek vazgeçilmez olduğunu açık bir şekilde dile getirmiş olsa da faiz, insanlık kriterlerini yok eden, reel ekonomiyi, üretimi, istihdamı sekteye uğratan en önemli unsurlardan biridir.

Faiz, insanlık kriterlerini yok eder. Çünkü faiz, insanların çaresizliklerinden acımasızca faydalanmaktadır. Nitekim "tefecilik" insanlık tarihinin en nefret edilen sektörüdür. Bâbil ve Asur uygarlıkları gibi kadim uygarlıklarda faizli işlemler borç köleliğine sebep olmuştur. Tefeciler, borç verdiği kişilerden alacaklarını tahsil edemediklerinde onu köle pazarında satar ve elde ettiği parayla alacağını alırdı. Borçlu kimse ise bundan sonraki hayatını köle olarak devam ettirirdi. Aynı durum, Atina ve Sparta gibi eski Yunan şehirlerinde de vardı.⁸ Bugün faiz, -fiilî kölelik olarak olmasa bile- köle gibi çalışmayı beraberinde getirmektedir.

Haram olduğu için halkı Müslüman olan bir ülkede rağbet görmemesi gerekirken faiz hakkında oluşturulan kamuoyu neticesinde; bankalarca kullanılan konut kredileri 9 ayda yaklaşık 80 milyar TL artarak 280 milyar TL'ye yaklaştı.⁹ Aralık 2020 itibarıyla bireysel kredi ve kredi kartı borcunu ödeyemediği için 3 milyon 471 bin kişi hakkında yasal takip başlatılmıştır. Yani yaklaşık 3,5 milyon kişi borç kölesi yapılmıştır.

Borsa, kripto para, döviz, faiz işlemleriyle kolay para kazanmaya çalışan insanlar, kuruluğu olmayan bir bataklığa saplanmış ve yaşadıkları yoğun stresten dolayı ağır depresyonlar geçirmektedirler. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, 2018'den 2020 yılı sonuna kadar geçen 3 yıllık dönemde 12 milyon 272 bin kişiye antidepresan ilaç, 60 milyon 911 bin kişiye de sinir sistemi ilacı reçete edildiğini belirtti. Bakan Koca, 2017 ile 2020 yılları arasında 15 milyon 405 bin kişinin psikiyatri kliniklerine başvurduğunu, sadece Covid-19 salgınının ilk yılından bu yana kliniklere başvuran kişi sayısının 5 milyon 100 bini bulunduğunu açıkladı.¹⁰ Bu depresyonların bir sonucu olarak İçişleri Bakanlığı verilerine göre; 2015-2020 yılları arasında, 10 bin 94'ü erkek, 3 bin 281'i kadın, bin 155'i 18 yaş altı olmak üzere toplam 14 bin 530 kişi intihar etti.¹¹

Vatandaş borç batağında psikolojik bunalım hâlinde yaşarken devletin içinde olduğu borç batağı daha da korkunç boyuttadır. Bilindiği üzere bütçe açıkları ya dış yatırımla ya da faizle borçlanma şeklinde kapatılmaya çalışılmaktadır. Türkiye gibi az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkeler bütçe açıklarını kapatabilmek için iç ve dış borçlanmaya gitmekte, bütçe açıklarını kapatmak için aldığı borçları kapatmak için de yeniden borçlanmak zorunda kalmaktadır. En nihayetinde ağır bir borç yükü, bu devletlerin iktisadi ve siyasi seyrini olumsuz yönde etkilemektedir.

⁸ Kapitalizmin Çöküşü ve İslâm'ın Yükselişi, Prof. Dr. Muhammed Malkavi, Syf. 257

⁹ <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/konut-kredilerinin-yaridan-fazlasi-4-ilde-/2034224>

¹⁰ <https://tr.sputniknews.com/20210813/bakan-koca-son-3-yilda-61-milyon-kisi-sinir-ilaci-123-milyon-kisi-de-antidepresan-kullandi-1047990250.html>

¹¹ <https://www.gazeteduvar.com.tr/icisleri-bakanligi-turkiyede-son-5-yilda-14-bin-530-kisi-intihar-etti-haber-1533960>

Türkiye'nin 2005-2020 döneminde iç borç faiz ödemesi 743 milyar TL iken dış borç faiz ödemesi 68 milyar dolardır. Bu tutarlara belediyelerin ve özel sektörün borçları dâhil değildir. Yapılan bu ödemelerin dolar olarak karşılığı ortalama 408 milyar dolar seviyesindedir. Yani 2005-2020 yılları arasında saniyede 821 dolar, güncel kur ile **saniyede 9 bin 852 TL** faiz ödemesi gerçekleşmiştir.¹²

Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre 2021 yılının ikinci çeyreği itibarıyla Türkiye'nin iç borcu 1 trilyon 82 milyar TL'dir. 2021 yılında 327 milyar anapara, 121 milyar 900 milyon TL'si faiz olmak üzere toplam 449 milyar TL, iç borç ödemesi gerçekleşmiştir.¹³ 2021 yılında **saniyede 7 bin 730 TL** iç borç faiz ödemesi yapılmıştır. Yine 2021 yılında Merkezi Yönetim'in dış borç faiz ödemesi 4 milyar 828 milyon dolardır. Sadece Merkezi Yönetim borç faiz ödemesi saniyede 153 dolar olup güncel kur karşılığı **bin 836 TL**'dir. İç ve dış borç faizlerine saniyede toplam **9 bin 566 TL** ödenmektedir. Bu, Merkez Bankası'nın, belediyelerin, özel sektörün dâhil olmadığı kamu yönetim borcudur. Türkiye'nin toplam dış borcu ise 2021 Eylül ayı itibarıyla **446 milyar 400 milyon dolar** civarındadır. Bu borcun %22,3'ü kamuya, %15,2'si Merkez Bankası'na, %62,5'i ise özel sektöre aittir. Son 18 yılda Türkiye faize **510 milyar dolar** para aktarmıştır.

Gördüğünüz gibi faiz, reel ekonominin başlıca düşmanıdır. Alın teri dökmeksizin, emek harcamaksızın paradan para kazanmak isteyenler yatırım yapmak, istihdam oluşturmak yerine paralarını bankalarda saklamakta ve karşılığında faiz almaktadır. 30.11.2021 tarihli BDDK verilerine göre; Türkiye'de vadeli hesaplarda 1 trilyon 439 milyar 955 milyon TL bulunmaktadır. Aynı tarihteki yabancı para cinsinden olan vadeli hesaplarda ise 1 trilyon 875 milyar 635 milyon TL karşılığı yabancı para bulunmaktadır.¹⁴ Bankalara yatırılan bu paralar şayet reel ekonomiye kaydırılmış olsa doğal olarak üretim artacak, üretim teknolojisi gelişecek, istihdam oluşacak ve halkın refah seviyesi mevcut hâlden katbekat artacaktır.

Faiz, Allah *Subhanehu ve Teâlâ* tarafından şüpheye yer bırakmaksızın haram kılınmıştır:

[قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا] **“(Müşrikler) alışveriş de faiz gibidir, dediler. Oysa Allah alışverişini helal, faizi haram kılmıştır.”**¹⁵

Faiz, sermaye sahiplerinin servetlerine servet katarken fakir halkı daha da fakirleştiren sistemin bir parçasıdır. Dolayısıyla derhal terk edilmeli ve faizsiz sisteme geçilmelidir.

3- Kapitalizmin Yeni Tuzağı Kripto Paralar

Kripto paralar, sanal para birimi olarak kullanılan ve herhangi bir fiziksel biçimde mevcut olmayan dijital varlıklardır. İlk defa 2008 yılında “Bitcoin” adıyla piyasaya çıkan kripto paraların sayısı yüzleri bulmuştur. Kapitalizmin yeni yüzü olması itibarıyla kripto para borsası kurulmuş ve yeni bir kolay para kazanma mekanizması icat edilmiştir. 2009 yılında piyasaya sürüldüğünde 1 dolar tam olarak 1,3 Bitcoin'e (BTC) tekabül ederken, fiyatlar kuruşlu seviye-

¹² <https://www.dunya.com/kose-yazisi/faiz-odemesinde-1862-liranin-bugunku-karsiligi-6075-lira/608584>

¹³ <https://www.mahfiegilmez.com/2021/04/hazinenin-ic-borclar.html>

¹⁴ <https://www.bddk.org.tr/BultenGunluk>

¹⁵ Bakara Suresi 275

lerinden yükselişe geçerek 2011 yılında 6 dolara kadar ulaşmıştı. Her geçen yıl talebin artış kaydetmesiyle birlikte piyasada bilinirliğini katlayan Bitcoin, 66 bin doları görse de 8 Aralık 2021 tarihi itibarıyla 1 BTC, 50 bin 477 dolardır.

Kripto paraların açık kaynaklı olduğu, kimsenin kontrolü altında olmadığı ve otoritelerden bağımsız olduğu söylene de bunun vakıası yoktur. Kapitalist ekonomiyi kontrol edenlerin, devasa boyutlara ulaşan 2,5 trilyon dolarlık işlem hacminin olduğu böylesi bir sistemi kendi hâline bırakması düşünülemez. Çıkışından geldiği noktaya kadar kripto paralar, hakimiyeti kapitalistlerin elinde olan küçük yatırımcılara kurulmuş bir tuzaktır. Kripto para sisteminin en öne çıkan yönü ise kara para aklama mekanizması hâline dönüşmüş olmasıdır.

Türkiye'deki Kripto Para Borsası

Dünya Ekonomik Forumu tarafından geçtiğimiz 2021 Şubat ayında yayımlanan rapora göre; kripto paraları en çok kullanan ülkeler belirlenmiş, dünyanın en büyük 74 ekonomisini kapsayan bu araştırmada Türkiye dünyada 4'üncü, Avrupa'da ise ilk sırada yer almıştı. Türkiye'deki piyasanın büyüklüğü tahminen 900 milyon dolar. Yatırımcı sayısı ise 4 milyonu aşıyor. Hukuki düzenlemelerin olmadığı bu borsada mağduriyetler de hiç eksik olmuyor. "Thodex" gibi aracı kuruluşlarda parasını kaybeden binlerce vatandaşın yaşadığı mağduriyet hâlen çözülebilmemiş değildir. Aşırı dalgalanmaların yaşandığı bu borsada küçük yatırımcılar er ya da geç kaybetmeye mahkûmdur. Bu hakikate rağmen kripto paralar umut kapısı olmaya devam etmektedir. Kripto para borsasına evini, arabasını satarak ya da kredi çekerek girenler, ellerindeki varlıkları da kaybetmekte ama umutlarını kaybetmemektedir.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bizim kripto paraya açılma diye bir derdimiz kesinlikle yok. Tam aksine onlara karşı, ayrı bir savaşımız, ayrı bir mücadelemiz var. Onlara da böyle bir prim zaten asla vermeyiz, vermeyeceğiz de!"¹⁶ demiş olsa da kripto para alım-satım platformu BtcTürk'ün kadın ve erkek milli takımlar ana sponsoru olması, her maç yayınında isminin ve reklamlarının geçmesi, ortada açılmış bir savaş olmadığını, aksine destek olduğunu göstermektedir.¹⁷

Hemen belirtelim ki kripto paralar, mutlak anlamda mal ve hizmetlerin ölçüsü niteliğinde değildir. Sadece belirli mal ve hizmetler için bir değişim aracıdır. Belirli bir otorite tarafından çıkarılmamaktadır, bilakis kaynağı meçhuldür. Buna göre kripto paralar, "para" değildir. Olsa olsa kaynağı belli olmayan ve garantisi bulunmayan bir mal kabul edilebilir. Dolayısıyla bunu satın almak, satmak, üretmek ve bununla ilgili işler yapmak şer'î açıdan caiz değildir.¹⁸

Kripto paralar menkul kıymetler borsası gibi, faiz gibi reel ekonomi için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Merkez Bankası verilerine göre Türkiye'de 40 tane kripto para platformu var ve bunların 28 milyar TL işlem hacmi bulunmaktadır.¹⁹ Kripto para alım-satımını durdurmanın imkânsız olduğunu söylemek gerçek dışıdır. Devlet elindeki imkânları, kanun koyma yetkisini kullanarak sanal ekonomiye akan 28 milyar TL'yi reel ekonomiye kazandırabilir, kazandırmalıdır.

16 <https://www.trthaber.com/haber/gundem/cumhurbaskani-erdogan-kripto-paraya-acilma-diye-bir-derdimiz-kesinlikle-yok-609945.html>

17 <https://www.btcturk.com/bilgi-platfomu/btcturk-kadin-ve-erkek-milli-takimlarinin-sponsoru-oldu/>

18 <https://www.kokludegisim.net/makaleler/kapitalizmin-yeni-icadi-bitcoin-sanal-para.html?fbclid=IwAR0cEPYJidinkKFK6eW6mfySEeO06GZvZbIxBOVXTjxqiJlZWtm--JA24>

19 <https://www.ntv.com.tr/teknoloji/turkiyedeki-kripto-para-islem-hacmi-ne-kadar,huTLvEc7U0-qtPeZyljRmA>

4- Meşru Bir Sebep Olmaksızın Para/Altın Biriktirmenin Yasaklanması

İktisatta para, bir daire içerisinde döner. Bir şahsın ya da kuruluşun gelir kaynağı başka bir şahıs ya da kuruluştur. Devletten başlayacak olursak, devletin gelir kaynağı halktan topladığı vergilerdir. Devletin ihale, mal alım, maaş şeklinde yaptığı harcamalar başka kişi ve kuruluşların gelir kaynağını oluşturmaktadır. Bu kişi ve kuruluşların yaptığı harcamalar ise başkalarının gelir kaynağıdır. Bu şekilde dairesel bir döngü içerisinde iktisat dönüp durmaktadır. Bu dairesel döngüde bir kişi ya da kuruluş harcamaya yapmayı kesip parayı biriktirirse piyasadan o kadar para çekilmiş olur. Bu da doğal olarak işleyen çarkta aksamalara, para giridilerinin azalmasına sebebiyet verir. Talep azaldığı için üretim düşer, üretimin düşmesi ise işsizliğe kapı aralar. En nihayetinde ekonomide daralma kaçınılmaz olur.

İnsanlar, kendini güvende hissetmediği, gelecek kaygısı yaşadığı sistemlerde kötü günler için birikim yapmak zorunda olduğunu hisseder. “Yastık altı” olarak tabir edilen bu birikimlerde altın ön plana çıkmaktadır. Nitekim 2016-2018 yılları arasında Merkez Bankası Başkan Yardımcılığı görevini yürüten Erkan Kilimci, Şubat 2017’de Dünya Altın Konseyi için kaleme aldığı makalede Türkiye’nin yastık altı altın rezervinin 5 ila 6 bin ton civarında olduğunu söylemiştir. Merkez Bankası altın rezervinin 671 ton olduğunu göz önünde bulundurursak 5-6 bin ton altının ciddi bir miktar olduğu kolayca anlaşılacaktır. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın belirttiği üzere yastık altında bulunan 5 bin ton altının piyasa fiyatı 280 milyar dolar yani güncel kur ile 3 trilyon 360 milyar TL’dir.

Halkın yastık altında kötü günler için biriktirdiği masumane kabul edilebilecek bu birikimlerin yanında; bir de halktan kazandığını bu ülke halkına yatırım, üretim ve istihdam olarak geri vermekten imtina eden, birikimlerini yurtdışına kaçırarak bir kesimin gizli birikimleri vardır. Bu kesimler birikimlerinden önemli bir kısmını kontrol edilmesi zor off-shore hesaplarda tutar ve yatırımlarını başka ülkelere yaparlar. Net bir rakam olmamakla birlikte yurtdışında off-shore hesaplarda 500 milyar doların olduğu söylenmektedir.²⁰ Nitekim “Pandora Belgeleri” adıyla sızdırılan belgelerde Türkiye’den yüzlerce tanınmış iş adamı, siyasetçi, sanatçı ve sporcunun off-shore hesapları olduğu belgelenmiştir.

Bu ülke halkının sırtına basarak büyüyen, servetine servet katan off-shore sahipleri bilinmesine rağmen haklarında hiçbir yasal işlem yapılmamıştır. Türkiye, 21 Nisan 2017 tarihinde Paris’te, Finansal Hesap Bilgilerinin Otomatik Değişimine İlişkin Çok Taraflı Yetkili Makam Anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşma 1 Haziran 2021 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Türkiye, anlaşma çerçevesinde gurbetçilerin Türkiye’deki hesaplarını ilgili makamlara vermeye başlarken, off-shore yoluyla birikimlerini yurtdışına kaçırarak kişiler hakkında herhangi bir gelişmenin olmaması da dikkat çekicidir.

İslâm iktisat nizamında planlanmış bir iş, bir amaç haricinde altın ve gümüş biriktirmek haramdır. Allah *Subhanehu ve Teâlâ* şöyle buyurmuştur:

[وَالَّذِينَ يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبِئْسَ لَهُم بَعْدَآبِ أَلِيمٌ] “Altın ve gümüşü biriktirip onu Allah yolunda infak etmeyenleri elem verici bir azapla müjdele.”²¹

20 <https://www.sozcu.com.tr/2020/ekonomi/turk-zenginlerin-yurt-disindaki-500-milyar-dolari-icin-ankara-harekete-gecti-6032806/>

21 Tevbe Suresi 34. ayet

Altın ve gümüş biriktirenler için acıklı azap tehdidi, Allah *Subhanehu ve Teâlâ'*nın altın ve gümüş biriktirmenin terk edilmesini talep ettiğine dair açık bir delildir. İslâm'ın haram kıldığı altın ve gümüş biriktirme, altın ve gümüşün işlevini gören para için de geçerlidir.

Şu anda bankalarda **vadeli mevduat** olarak yabancı paralar da dâhil olmak üzere **3 trilyon 284 milyar 66 milyon TL** birikim şeklinde durmaktadır.²² Yastık altı altınların piyasa değeri **3 trilyon 360 milyar TL**'dir. Off-shore hesaplarda yaklaşık **500 milyar dolar** bulunmaktadır.

İslâm'ın emirleri uygulanıp altın, gümüş, para biriktirmek yasaklanmış olsaydı; bu tutarlar reel ekonomiye kazandırılmış olacak, Türkiye'nin nakit sorunu ve kaynak sorunu diye bir şey kalmayacaktı.

Ticaretin canlanması noktasında çözüm önerilerimizin özeti şöyledir:

1- Reel sektörde faaliyet gösteren 2 milyon 65 bin 47 şirket bir yıl boyunca 5 trilyon 47 milyar 909 milyon TL'lik mal ve hizmet üretirken ayrıcalıklı 538 şirketin borsadaki işlem hacmi 20 trilyon TL'dir. Borsada işlem gören hisse senetlerinin %86,3'ü 27 bin 610 kişinin elindedir. Bu, yatırımcı sayısının %1,2'sini oluşturmaktadır. Reel ekonomiye gerçek manada katkısı olmayan, bir avuç mutlu azınlığın elinde olan borsa kapatılmalı, mutlu azınlığa tanınan ayrıcalıklar iptal edilmelidir.

2- Yetimin hakkından, işçinin alın terinden, esnafın helal rızkından kazandığı paralar "faiz" adı altında servet sahiplerine aktarılmaktadır. Türkiye saniyede **9 bin 566 TL** iç ve dış borç faizi ödemektedir. Bugüne kadar faize ödenen miktar 510 milyar dolar gibi korkunç bir boyuta ulaşmıştır. Bankalarda faize yatırılan para miktarı **3 trilyon 284 milyar 66 milyon TL**'dir. Faiz, borç köleliğini canlandırmıştır. Borçların anaparaları ödenip faiz ödemeleri durdurulmalı ve tamamen faizsiz sisteme geçilmelidir.

3- Kripto para işlemleri derhal durdurulmalı, Türkiye'den bu tür yatırımlara ulaşmak engellenmelidir.

4- Meşru bir amaç haricinde; altın, gümüş, para biriktirme yasaklanmalıdır. Yabancı ülkelerde off-shore hesaplarda tutulan paralar Türkiye'ye getirilmelidir. Bunu yapmayanlar hakkında en ağır cezai tedbirler uygulanmalıdır.

²² <https://www.bddk.org.tr/BultenGunluk> (17 Aralık 2021 verilerine göre)

KAMU MALININ KORUNMASI VE TASARRUF TEDBİRLERİ

Kamu malları, vakıası itibarıyla menfaatinden halkın tamamının istifade etmesi gereken mallardır. Dolayısıyla kamunun malını kamunun menfaatine kullanmak esas olmalıdır. Lakin ülkemizde ve hemen hemen tüm dünyada en çok istismar ve vurgun bu alanda gerçekleşmektedir. İktidarlar kamu malında istedikleri gibi tasarrufta bulunurlarken, esas sahipleri olan halklar ise bu mallardan en az istifade edenler konumundadır.

1- Gereksiz Harcamaların Yasaklanması

Gelişmiş ülkelere nazaran üretimi oldukça düşük seviyede olan Türkiye gibi ülkelerin ithalat-ihracat dengesini korumak için bütçesini doğru planlaması, harcama yaparken tasarruflu davranması iktisadi bir zorunluluktur. Bu tasarrufların başında ise kamu malını korumak adına gereksiz harcamaların yasaklanması gelmektedir. Ancak Türkiye kapitalist iktisat sistemini benimseyen bir ülke olması nedeniyle borçlanmayı teşvik eden küresel sömürgeci güçlerin kısılcısından kendisini kurtaramamaktadır. Buna bir de yandaş şirketlere verilen hazine garantili proje ihaleleri eklenince kamu servetleri çarçur edilmekte, ortaya çıkan zararın faturası ise halkın sırtına yüklenmektedir.

Gereksiz harcama kategorisinde yapılan tüm bu işlerin bilançosuna baktığımızda Türkiye'nin, gelecek nesilleri dahi tehdit eden çok ciddi bir borç sarmalına girdiği, kamunun trilyonlarca TL'ye varan bir zarara uğratıldığı fark edilecektir. Söz konusu zararda en büyük payı, "Kamu-Özel İşbirliği (KÖİ)" projeleri adı altında yapılan harcamalar oluşturmaktadır. Türkiye'nin kendi öz kaynaklarının boyunu aştığı hâlde sırf siyasi çıkar amaçlı gerçekleştirilen bu projelerin maliyetleri finansal göstergelere yansıtılmamakta, muhtemel ticari risklerin tamamı ise devlet tarafından üstlenilerek halktan toplanılan vergiler, projeleri üstelenen şirketlere aktarılmaktadır.

Türkiye'de ilk defa 1990'lı yılların ortasında İngiliz Thames Water şirketi ile İzmit Belediyesi arasında Yuvacık Barajı'nın yapımı anlaşmasıyla başlayan KÖİ projesi bugün AK Parti iktidarında neredeyse tüm yatırımlarda model olarak benimseniyor. Yuvacık Barajı o tarihlerde 250 milyon dolara yapılabilecekken KÖİ yöntemiyle yaklaşık 4,5 milyar dolara mal edilerek kamu büyük bir zarara uğratıldı. Yaşanan fiyaskoya rağmen bugün aynı modelin sürdürülmesi ticari akla ters düştüğü gibi iyi niyet ile de bağdaşmamaktadır. Günümüzde Kamu-Özel İşbirliği ve "Yap-İşlet-Devret" modeliyle gerçekleştirilen projelerin kamuya maliyeti özetle şu şekildedir:

A- Köprü ve Otoyollar

AK Parti iktidarı döneminde döviz ödemeli geçiş garantisi verilerek yapılan köprü ve otoyollar için 2014-2019 yılları arasında hazinenin yüklenici şirketlere ödediği kur farkı 2020 verilerine göre toplam **61 milyar 719 milyon 332 bin TL** oldu.

Sayıştay Başkanlığının yayınladığı Genel Uygunluk Bildirimi Raporu'na göre; hazinenin garantili geçişler için yandaş şirketlere ödediği kur farkı toplam tutarı; 2019'da 10 milyar 117 milyon 321 bin TL, 2018'de 25 milyar 117 milyon 477 bin TL, 2017'de 8 milyar 798 milyon 220 bin TL, 2016'da 3 milyar 748 milyon 570 bin TL, 2015'te 9 milyar 284 milyon 858 bin TL, 2014'te 4 milyar 652 milyon 884 bin TL oldu.

2014-2019 yılları arasında toplamda ödenen kur farkı olan **61 milyar 7 milyon TL'nin** dolar üzerinden değerini hesaplamak için 2020 ortalama kur değeri dikkate alındığında 1915 Çanakkale Köprüsü'nden yaklaşık 6, aynı miktarla Avrasya Tüneli'nden yaklaşık 7, Osmangazi Köprüsü'nden 7, Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nden ise 2 tane inşa edilebiliyor.¹

Sayıştay raporundan da anlaşılacağı üzere zaruri ihtiyaç olmadığı hâlde hayata geçirilen bu projelerde korkunç bir zarar söz konusu. Bu rakama 2021 yılının garanti ödemeleri de eklendiğinde sadece 6 yıllık bir dönemde yaklaşık 100 milyar TL'lik kamu serveti şirketlere peşkeş çekilmiş durumdadır. Projelerin kamuya devir sürelerinin ortalama 15 ila 25 yıl olduğu göz önüne alındığında ortalama **400-450 milyar TL** tasarruf edilebilecek bir rakam ortaya çıkıyor.

B- Şehir Hastaneleri

Tıpkı köprü ve otoyollar gibi "Kamu Özel İşbirliği" modeli ile yapılan şehir hastanelerinde de Türkiye ekonomisi ciddi bir gelir kaybına uğratılmış görünüyor. Ekonomi ve maliye uzmanlarının yaptığı hesaplamalara göre; Türkiye'de 30 şehir hastanesinin toplam hizmet ve kira bedeliyle 25 yılda kamuya getirdiği yük 142 milyar 4 milyon dolar. Bugünkü kur ile yaklaşık **2 trilyon TL**. Bu hesaba göre bir şehir hastanesinin 25 yıllık maliyetiyle 1200 yatak kapasiteli yaklaşık 29 hastane yapılabilir.

Yani kaba bir hesaplama yapıldığında sadece bir şehir hastanesinin maliyeti ile zaten 30 adet hastane yapılabilir. Bu durumda en az 120 milyar dolarlık bir tasarruf elde ediliyor. Bugünkü kur ile bu tasarruf **1 trilyon 440 milyar TL**. Ayrıca şehir hastanelerinin yapıldığı yerlerde devletin verdiği hasta garanti sayısının tutması için var olan diğer hastaneler kapatılarak hizmet akışı yönünden ekstra bir mağduriyet de yaşanıyor.²

C- Nükleer Santraller ve Havalimanları

Türkiye ekonomisine pahalıya patlayan projelerden biri de Mersin'de yapımı devam eden Akkuyu Nükleer Santrali'dir. Rusya Federasyonu'na ait NGS şirketinin üstlendiği projenin maliyeti 20 milyar dolar. Diğer yöntemlerden farklı olarak "Yap-İşlet-Sahip Ol" modeliyle inşa edilen projenin sahibi Rusya Federasyonu olacak ve ömür boyu işletecek. Tamamlanması

1 <https://www.dogrulukpayi.com/dogrulama/sayistay-raporuna-gore-hazine-garantili-projelere-62-milyar-kur-farki-odendigi-iddiasi>

2 <https://www.diken.com.tr/hesap-31-sehir-hastanesinin-kamuya-maliyeti-142-milyar-dolar/>

planlanan 2026 yılında Türkiye'nin elektrik ihtiyacının sadece %7,7'sini karşılayacak olan santral için Türkiye döviz üzerinden alım garantisi verdiği için hem kur farkından oluşacak zararı hem de iç piyasa fiyatının 3 katı olan elektrik alım maliyetinden doğacak zararı göğüslemek zorunda kalacak. Şöyle ki Türkiye, 2010 yılında Rusya ile yaptığı anlaşma gereği Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nde üretilecek elektriğin %50'sini, kilovat saatini 12 cent'ten (160 kuruş) alma garantisi verdi. Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin garanti verilen yarısına karşılık gelen üretim 15 yılda 285 milyar kilovat saati bulacak. Bu elektrik karşılığında Rusya'ya 35 milyar dolar, güncel dolar kuruyla **420 milyar TL** ödenecek.

Oysa Türkiye, bugün itibarıyla elektriği nükleer dışı tüm kaynaklardan üçte bir fiyatına elde edebiliyor. Enerji Bakanlığının yayınladığı güncel fiyatlarla 2021 yılı ağustos ayı için ortalama piyasa takas fiyatı 35 kuruş/kWh'tır.

Bugünkü piyasa koşullarına göre Akkuyu Nükleer Santrali'nde üretilecek elektriğe yılda 1 milyar 64 milyon dolar (12 milyar 768 milyon TL) fazladan ödeme yapılmış olacak. 15 yılda fazladan ödenecek rakam yaklaşık 25 milyar doları yani 300 milyar TL'yi bulacak. Bu faturayı ise zaten ekonomik darboğaz içindeki Türkiye halkı ve 46 milyon abone ödeyecek.

Kamu servetinin nasıl saçılıp savrulduğuna son bir örnek olarak Kütahya'da yapılan Zafer Havalimanı'na değinmek gerekiyor. "Hazinenin katili" olarak anılan söz konusu proje, yine "Kamu-Özel İşbirliği" bünyesinde Yap-İşlet Devret modeliyle inşa edildi. 2012 yılında açılan havalimanına bugüne kadar verilen yolcu garantisi sayısı toplam 9 milyon 903 bin 710 kişi oldu. Ancak gelen yolcu toplamı 326 bin 332'de kaldı. Gelmeyen yolcular için 51 milyon 93 bin 308 avro ödendi. Şirket havalimanını 50 milyon avroya yaptı. Böylelikle maliyeti 9 yılda çıkardı, 1 milyon avro da kâra geçti.

Kütahya-Afyon-Uşak'ın toplam nüfusunun 1 milyon 600 bin civarında olmasına rağmen garanti edilen yıllık yolcu sayısı ortalama 1 milyon 250 bin civarında. Ancak bugüne kadar en fazla yılda 39 bin yolcu sayısına ulaşılabilmiş. 2012'den 2020'ye hata payı ortalaması ise %97. Eğer bu şekilde 2044'e kadar hata payı %97'yle devam ederse garanti edilen yolcu sayıları tutturulamazsa -ki tutturulması pek mümkün gözüküyor- milletin cebinden çıkacak olan para, 208 milyon avro (yaklaşık 3 milyar 2 milyon TL). Verilen sayının tutturulabilmesi için bölgedeki nüfusun 10 katına çıkması gerekiyor ki böyle bir şeyin olabilmesi imkânsızdır.

Dolayısıyla diyebiliriz ki, büyük bir projenin sadece yapılıyor olması başlı başına değerli bir şey değildir. Projenin maliyet boyutu, kamusal refahı, uzun dönem etkinliği dikkate alınmak zorundadır. Fakat çoğu kamu-özel ortaklı projede bunlar çok dikkate alınmadığından

hem devlet hem de tüketici refahının aleyhine bir durum ortaya çıkmaktadır. Netice itibarıyla kazananlar sadece kapitalist yandaş şirketler oluyor ve kamu malı heder ediliyor. Bu tür projeler iptal edilip gereksiz harcamalara engel olduğunda Türkiye ekonomisine can verecek büyük bir tasarruf elde edilecektir. Bu tasarruf rakamı söz konusu projelerin maliyet ve zararları dikkate alındığında 20 yıllık bir zaman dilimi içinde en iyimser yaklaşımla **2 trilyon 5 milyar TL** tutarındadır.

2- Kurumlara Tahsis Edilen Ödenekler

Kamu malının korunması adına uygulanacak tasarruf tedbirlerinde kurumlara tahsis edilen ödenekleri asgari düzeye indirmek önemlidir. Zira söz konusu ödenekler bütçede önemli bir yer teşkil etmektedir. Başta Cumhurbaşkanlığı olmak üzere birçok bakanlık ve kurum harcama yaparken “*devletin malı deniz*” misali har vurup harman savuruyor. Bu da verilen ödeneklerin her yıl çoğalarak kamu yükünün artmasını sağlıyor. Hatta bir sonraki yılın ödeneklerinin eksilmemesi için miyarlarca TL gereksiz harcama yapıldığı da bilinen bir gerçektir.

2022 MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNDEN BAKANLIKLARA AYRILAN ÖDENEK	
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	2.532.721.000 TL
CUMHURBAŞKANLIĞI	4.965.480.000 TL
ADALET BAKANLIĞI	42.510.807.000 TL
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	101.333.754.000 TL
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	18.191.532.000 TL
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	9.055.538.000 TL
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	978.204.919.000 TL
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	251.593.259.000 TL
SAĞLIK BAKANLIĞI	134.186.293.000 TL
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	77.986.246.000 TL
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	80.946.290.000 TL
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	6.567.684.000 TL
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	8.654.469.000 TL
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	17.386.160.000 TL
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	5.846.870.000 TL
TİCARET BAKANLIĞI	10.212.079.000 TL
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	33.631.091.000 TL
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	74.556.337.000 TL
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	20.729.373.000 TL

2022 yılında merkezî yönetim bütçesinde 40 kuruma **1 trilyon 728 milyar TL**'lik bütçe ayrıldı. Kurumlara ayrılan bütçeler 9 farklı gider kalemiyle beraber açıklanıyor. Bunlar; personel giderleri, sosyal güvenlik ve devlet primi giderleri, mal ve hizmet alım giderleri, faiz giderleri, cari transferler, sermaye giderleri, sermaye transferleri, borç verme ve yedek ödenek kalemleri. Bu zor günlerde, her kurum %5 oranında bir tasarrufa gitmiş olsa **86 milyar 400 milyon TL** hazinede kalacaktır.

3- Savurganlık ile Mücadele

Savurganlık meselesi Türkiye ekonomisinin önemli sorunlarından biri olarak üzerinde ciddiyetle durulması gereken bir meseledir. Özellikle iktidarların lüks hayat düşkünlüğü, “*itibardan tasarruf olmaz!*” anlayışı, kamu servetlerinin fütursuzca tüketilmesine sebep oluyor. Sırf gösteriş ve kibir için yapılan binlerce odalı yazlık ve kışlık saraylar, yurtdışı gezileri, kiralanmış lüks uçaklar, her biri milyonlarca TL değerinde olan makam araçları kurumların temsil ve ağırlama giderleri gibi masrafları milyarlarca TL’lik kamu servetini yok ediyor. Oysa İslâm, bir şahsın varlık içinde sorumsuzca, şaşalı ve şımarıkça yaşamasını günah sayarak yasaklamış ve bu tür kimselerin azaba uğrayacağını vadedmiştir. Allahu Teâlâ ayet-i kerimesinde şöyle buyurmaktadır:

[فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ وَظِلٍّ مَنْ يَحْمُومُهُ لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ] “**Onlar, iliklere işleyen bir ateş ve bir kaynar su içindedirler. Ne serin ve ne de yararlı olan zifiri bir gölge içinde! Çünkü bunlar, daha önce nimetler içinde, refahtan gözleri dönmüş kibirli kimselerdi.**”³

Yani onlar istedikleri gibi yaşayan kibirli ve şımarık kimselerdi.⁴

Dolayısıyla kapitalist ideolojiden kaynaklanan savurganlık kültürü İslâm nizamı uygulanarak yok edildiğinde çok önemli bir tasarruf elde edilecektir.

4- Yolsuzluk ve Rüşvet ile Mücadele

Allah korkusunun unutturulduğu günümüz dünyasında yolsuzluk neredeyse “uyanıklık” olarak görülüyor. Öyle ki dönemin Başbakanı Turgut Özal, “*Memurlar bu maaşla nasıl geçecek?*” diye sorulduğunda “*Benim memurum işini bilir!*” diyerek tarihî bir cevap vermişti. Yolsuzluk ve rüşvet, tepeden aşağıya doğru küçülen bir piramit gibidir. Her yolsuzluk vakasında kazanan, yetki ve güç sahipleri olurken kaybeden, kaçınılmaz olarak “kamu” yani o yolsuzluğu yapmayan tüm toplumsal kesimler olmaktadır. Genellikle belgesi olmadığı için yolsuzluk ve rüşvetin kamuyu ne kadar zarara uğrattığı tam olarak bilinmese de maddi yansımalarına bakarak bir fikir edinmek mümkün olabilir.

Eğer Türkiye’nin yolsuzluk karnesine dair bir rakam vermek gerekirse **290 milyarlık** bir zarara mal olan 28 Şubat sürecinden başlamak doğru bir yöntem olabilir. Zira o gün içi boşaltılan 22 banka yoluyla yapılan yolsuzlukların faturası halka ödettiler. 28 Şubat sürecinin sadece milli gelirden oluşturduğu maliyet, 93 milyar 3 milyon dolar olarak hesaplanıyor. Zamanın TMSF Başkanı Ahmet Ertürk, o dönemki tabloyu “*Politikacı-bankacı, politikacı-iş adamı gibi kurulan karanlık ilişkiler, sistemin çökmesine ve arkasında milyarlarca dolarlık enkaz bırakmasına neden oldu.*” sözleriyle özetliyor.

2004 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı Cumhur Ersümer ve bazı kamu görevlileri hakkında açılan meclis soruşturması için hazırlanan bir rapor, doğalgaz alımındaki yolsuzluğu gözler önüne sermektedir. Raporla şöyle geçmektedir:

3 Vakıa Suresi 42-45

4 Takiyyuddîn En-Nebhânî, *İslâm’da İktisat Nizamı*, syf. 262

“Dönemin DPT Müsteşarı Orhan Güvenen’in 30 Haziran 1999’da Enerji Bakanlığı’na gönderdiği yazıda özetle; Müsteşarlığımızca yapılan çalışmada, 2005 yılı itibarıyla elektrik enerjisi sektöründe yaklaşık 15 milyar metreküp doğalgaz ihtiyacı gözükmesine karşılık BOTAŞ Genel Müdürlüğü tarafından 2005 yılı için aynı amaçla 30 milyar metreküp gazın tüketilmesinin planlandığı ve buna göre gaz alım bağlantılarına gidildiği görülmektedir. Bu durumda, 2005 yılında yine yaklaşık 15 milyar metreküp gazın ihtiyaç olmaması nedeniyle tüketilemeyeceği ve bedelinin ‘take or pay (al veya öde)’ şeklindeki anlaşmalar gereğince ödenmek durumunda kalınacağı, gazın tüketilmek istenmesi hâlinde de gereksiz santral yatırımlarına girileceği anlaşılmaktadır.”

Fazlasıyla birlikte 15 milyar metreküp doğalgaz ihtiyacı varken 30 milyar metreküp üzerinden niçin anlaşma yapılır? Bu anlaşma, yolsuzluğun belgesi değil de nedir?

Uluslararası Şeffaflık Örgütü’nün Yolsuzluk Algı Endeksi’ne göre Türkiye, 180 ülke arasında 86’ncı sırada yer alıyor. Türkiye tarihinde siyasal istikrarsızlık dönemi olarak değerlendirilen 1990’lı yıllar, yolsuzluğun ciddi anlamda arttığı bir dönem olarak kabul görür. Ancak meselenin siyasal istikrar ile değil fikir ve nizam ile ölçülmesi gerektiği gerçeğine bugün, 19 yıllık AK Parti iktidarı örneğinde şahit oluyoruz. Avrupa’da en çok kamu kaynağı kullanan ilk beş şirketin Türkiye’den olması, yolsuzluğun nasıl kurumsallaştığını anlamak için yeterli değil midir?

Yolsuzluk ve rüşvet öylesine yaygınlaşmıştır ki Türkiye’de kamunun ve belediyelerin açmış olduğu en şeffaf ihalelerde dahi adam kayırmaca, yolsuzluk, rüşvet çarkı işlemektedir. Türkiye’deki iktidar ya da belediye değişimleri bu çarkın suyunun hangi tarafa doğru akacağını belirlemekten başka bir şey değildir.

Zira adam kayırmacılık, komisyon alınarak yandaşlara verilen ihaleler, -sözde- bağış karşılığında halledilen işler, yolsuzluk ve rüşvetin Türkiye’de iktidarların birbirine devrettiği ahlaki bir sorun olduğunu ve mevcut laik sistem değişmeden çözülemeyeceğini ortaya koymaktadır.

Türkiye’de yolsuzlukları rakama dökmek elbette imkânsızdır. Zira herkesin kabul ettiği üzere yolsuzluk ve rüşvet yaygınlaşmış, önüne geçilemez bir hâl almıştır. Yolsuzluk ve rüşvet o kadar normalleşmiştir ki tarafların üzerinde anlaştığı bir oran (%20) dahi belirlenmiştir.

2015-2020 yılları arasındaki kamu alımları toplamı 1 trilyon 56 milyar 976 milyon 719 bin TL’dir. Bu alımların doğrudan temin yoluyla yani ihaleye çıkılmaksızın alım yapılan mik-

tarı, 36 milyar 277 milyon 671 bin TL'dir. Bu rakamlar belgelenmemiş yolsuzluğun son 6 yılda minimum 200 milyar TL olduğunu göstermektedir. Bunun yanında fahiş fiyatta mal alımı yapılarak devletin ciddi oranda zarara uğratıldığı da başka bir gerçektir. Yine aynı dönemde 2005-2020 döneminde başka bir yolsuzluk kalemi olan özelleştirmeden devletin geliri 6 milyar 30 milyon dolardır. Kamu malını şirketlere değerinin çok altında vermenin adı olan özelleştirmeden ortaya çıkan yolsuzluk minimum 1 milyar dolardır.

Devasa boyutta zenginleşen siyasetçi, bürokrat ve iş adamları, yurtdışındaki “vergi cennetlerine” aktarılan milyarlarca dolar para, Türkiye’deki yolsuzlukların resmi olmayan belgeleri niteliğindedir. Eğer bu yolsuzluk ve rüşvet kirliliği olmasaydı trilyonlarca lira Türkiye’nin hazinesinde kalabilirdi. Türkiye’nin dış borç batağına saplanmasının önüne geçilebilir, dış borçları kapatılabilirdi.

Yolsuzluk, rüşvet, savurganlık ve israf, devlet malına ihanet, devlet görevini kötüye kullanma İslâm’ın haram kıldığı çirkinliklerdir. Nitekim Allah *Subhanehu ve Teâlâ* şöyle buyurmuştur:

“Kim emanete (kamu malına) hıyanet ederse kıyamet günü hıyanet ettiği şeyle birlikte gelir. Sonra da hiçbir haksızlığa uğratılmaksızın herkese kazandığının karşılığı tastamam ödenir ve onlara haksızlık edilmez.”⁵

Allah’ın Rasulü *Sallallahu Aleyhi ve Sellem* ise devlette küçük-büyük görev alan herkes için şu uyarıda bulunmuştur:

“Sizden kimi bir iş için görevlendirdiğimizde, o bizden bir iğneyi veya iğneden daha değersiz bir şeyi gizlerse bu bir hıyanettir ve kıyamet günü onunla gelecektir.”⁶

Ömer bin Hattab’ın hayatından birkaç kesit kamu malının nasıl korunması gerektiğini bizlere göstermektedir: Gece yarısı çalışırken Ömer *Radiyallahu Anh*’in yanına bazı sahabiler gelmiş. Ömer *Radiyallahu Anh* onlarla ilgilenmeden önce yanan mumu söndürerek başka bir mumu yakmış. Neden böyle yaptığını merak ederek soran sahabilere de şu ibret verici açıklamayı yapmıştır:

5 Âli İmran Suresi 161

6 Müslim, İmaret, 1833

“Siz gelmeden önce yanan mumla, halkın ve kamunun işlerini yapmaktaydım. Ama siz gelince, kamu hizmetine ara verdiğimden kendime ait olan mumu yaktım. Kamuya ait olan mum ile şahsi işlerimizi konuşmanın vebalini ödeyemem...”

Ömer bin Hattab kamu malının korunmasında sadece kendisi hassasiyet göstermemiş, atadığı valilerin de hassasiyet göstermesini istemiştir. Bir yere vali atarken mal varlığını yazmış, görev süresi bitince valinin o anki mal varlığıyla atanmadan önceki mal varlığını karşılaştırmıştır. Şayet bu mal varlığında normal olmayan bir fazlalık mevcut ise o fazlalığı ondan almış ve devlet hazinesine koymuştur.

Savurganlık, rüşvet, yolsuzluk, israf, yanlış ve gereksiz yatırımlar devlet bütçesinde açıklar oluşturmuş, bu açıkları kapatmak için de faizle borçlanmaya gidilmiş; faiz ise bu borçları ödenemez bir hâle getirmiştir. İslâm'ın devlet malına verdiği önem ortadadır. “Ömer” arayanlar, “Ömer'in yolunda olduğunu” söyleyenler, Ömer *RadiyAllahu Anh'in* kamu malına gösterdiği hassasiyeti göstermekten acizdirler. Ömer bin Hattab'ı kamu haklarını korumada bu kadar hassas kılan şüphesiz İslâm ideolojisinin onun şahsında cisimleşmesidir. Devlet malının, kamu malının korunması için gerekli olan tek şey de işte bu İslâmi şahsiyettir!

ULUSLARARASI KURUMLAR VE ANLAŞMALARIN İPTALİ

“Oltaya yakalanmış balığın yeme ihtiyacı yoktur. Geliştirilmiş ekonomik yardım, Türkiye gibi ülkelerde bazı durumlarda düşünülmenin tam tersi sonuç verebilir, yani bağımsızlık eğilimlerini arttırıp mevcut askerî planlarımızı zayıflatabiliriz. Bu tür ülkelere yapılacak yardım, bize bağlı hükümetleri iktidarda tutacak ve ABD’ye düşman unsurları zararsız hâle getirecek biçim ve miktarda olmak zorundadır.”¹

Yaklaşık bir asır önce dizayn edilen devletlerarası sistemin ekonomi ve finans ayakları, özellikle II. Dünya Savaşı’nın sona ermesinden SSCB’nin yıkılıp Soğuk Savaş’ın bitmesine kadarki süreçte önemli ölçüde sistematik ve kapsamlı bir gelişim geçirmiş, 80’li yıllardan itibaren küreselleşme eğiliminin artması ve yeni teknolojilerin ortaya çıkmasıyla birlikte ABD liderliğindeki kapitalist Batı, dünyayı adeta bir ahtapot gibi sarmıştır. Para sisteminde yatırımlara, üretim, ticaret, sanayiden eğitim, sağlık ve hizmet sektörlerine kadar her alanda korkunç bir ilişkiler ağı ve düzenleyici anlaşmalar, sözleşmeler, standartlar ve dayatmalar hayata geçirilmiştir.

Bugün geldiğimiz noktada, onların tanımıyla “az gelişmiş” ve “gelişmekte olan” ülke halkları gayri insani, gayri ahlaki, gayri vicdani bir trajediyle karşı karşıyadır. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü’nün (FAO) 2018 verilerine göre dünyada açlık çeken insanların sayısı 821 milyondur. 7 milyar 600 milyonluk nüfusa sahip olan dünyada, her 9 kişiden biri kronik açlıkla boğuşuyor. Açlık çeken insanların 515 milyonu Asya kıtasında, 257 milyonu Afrika kıtasında, 39 milyonu ise Latin Amerika ve Karayipler’de yaşıyor.

Kapitalist sistemi uygulayan ülkelerde, ekonomi, finans, ticaret, yatırım, üretim, bütçe ve hizmet gibi alanlarda küresel sömürgeciliğin etkin olarak faaliyet göstermesinin hukuki ve bağlayıcı altyapısını, esasen küresel kapitalist kurumlar ve buralarda tasarlanan mevzuat hükümleri teşkil eder. Bu çerçevede ortaya konan ve dünya ülkelerini yükümlü hâle getiren uluslararası, bölgesel ve ikili anlaşma ve sözleşmeler aktif rol oynar. Bu mevzuatın etkilerini ve sonuçlarını öngörebilmek için, kapitalist ekonomi ve finans sisteminin zeminini oluşturan kurumları ve gelişmeleri iyi okuyabilmek gerekir.

Bretton Woods Sistemi

Bilindiği gibi küresel ölçekte ekonomi-finans piyasalarındaki en önemli kırılma noktalarından biri II. Dünya Savaşı sonrasında meydana gelen yenilikler olmuştur. Fakat öncesinde

1 1956, Nelson Rockefeller’ın ABD Başkanı Eisenhower’a gönderdiği mektuptan.

yaşanan 1929 Buhranı özellikle kapitalist teorisyenleri yeni arayışlara yöneltmiş, bu bağlamda geliştirilen teoriler 1940'lı yıllarda uygulamaya konulmuştur.

Bunların başında 1944 tarihli "Bretton Woods" anlaşması gelir. Bretton Woods sistemi üzerinden ABD tarafından, dünya ekonomi ve finans piyasalarına tahakkümün önünü açan üç önemli alan belirlenmiş ve sonraki yıllarda bu bağlamda uluslararası, bölgesel ve ikili çerçevede yüzlerce hatta binlerce anlaşma imzalanarak etkileri günümüzde de etkin bir şekilde süren modern küresel sömürgecilğin temeli oluşturulmuştur. Bu başlıca üç alan; finans, yatırım ve ticarettir. Finans alanı; Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) kurulması, yatırım alanı Dünya Bankası'nın (WB) kurulmasıyla kurumsallaştırılmışken, ticaret alanı uzun süre GATT (Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşmaları) çerçevesinde yürütülmüş, kurumsallaşması 1995 yılında Dünya Ticaret Örgütü'nün (WTO) kurulmasıyla tamamlanmıştır.

Uluslararası Para Fonu (IMF)

IMF, üçüncü dünya halklarının en yakından tanıdığı uluslararası tahakküm araçlarından biridir. Zor durumda kalan ülkelere "istikrar programları" adı altında müdahale ederek "krizlere çözüm" iddiasıyla acı reçeteler hazırlar. Bu ülkelerden biri olan Türkiye, 1946'da IMF'ye üye olarak alındığı tarihten 2006 yılına kadarki 60 yıllık dönemde 20 "Stand-By" antlaşması imzalamış ve bu 60 yılın 26 yılı, IMF gözetiminde geçmiştir.

Yıllardan beri imzalanan bölgesel serbest ticaret, yatırım ve gümrük düzenlemeleri ve anlaşmaları sayesinde ülkelerin ihracat ve ithalatları kendi inisiyatifleri dışında, egemen dünya devletleri tarafından belirlenmekte, böylece Türkiye'nin içinde bulunduğu devletler ve özel sektör, borç sarmalından kurtulamamaktadır. Örneğin; borç yönetiminin temel işlevi, tek tek borçlu ülkelerin mali yükümlülüklerine şekli olarak katlanmaya devam etmelerini güvence altına almaktır. Bu amaçla uygulanan yöntem; faizlerin ödenmesini zorlarken anaparanın ödenmesini ertelemektir. Gerek IMF gerekse Dünya Bankası'nın istikrar programları doğrudan ülke bütçelerini ve ödemeler dengesini hedef alır. Döviz kuru ise makroekonomik reformun en önemli aracıdır. Paranın devalüe edilmesi ulusal ekonomi içerisinde köklü arz-talep değişikliklerine yol açar. 2021 yılında Türk Lirası'nın önceki yıla göre neredeyse iki kat değer kaybetmesi devalüasyondan başkası değildir.

Dünya Bankası

1944 yılında yine Bretton Woods esasları çerçevesinde kurulan Dünya Bankası ise güya dünya üzerinde açlık ve yoksulluğu ortadan kaldırmayı amaçlar ve bankanın alt kurumları üzerinden proje bazında krediler verilir. Fakat asıl hedef özel sektörü geliştirmek olduğu için, devletin üretim sektörüne yönelik yatırımları ilke olarak desteklenmez. Meselenin en can alıcı noktası budur ve aynı mantıkla özelleştirme politikaları üzerinden devletin kritik yatırımlar ve sektörlerden çekilmesinin önü açılmıştır.

- **Kamu Harcamaları:** Dünya Bankası, 1980'lerin sonundan beri kamu harcamalarının yapısını "Kamu Harcamaları Değerlendirmesi" adlı bir programla yakından izlemektedir. Böylece ülkelerin her bir bakanlığının harcamaları bu kuruluşların denetimi altına girmiş, buna göre "kreditörler" hangi kamu yatırımlarının finanse edilip edilmeyeceğine karar vermeye başlamıştır. Burası, Türkiye'nin de dâhil olduğu "gelişmekte olan ülkelerin", uluslararası

çevrelerden sürekli borçlandıkları hâlde neden bu borçları geri ödeyebilecekleri üretim sektörlerine yönelemediklerini açıklayan önemli bir noktadır.

- **Vergi Reformları:** Türkiye’de zaman zaman gündeme gelen “vergi reformu” aslında bir Dünya Bankası politikasıdır. Buna göre hedef; gelir dağılımındaki uçurumu görmezden gelerek KDV benzeri ve toplumun tüm kesimlerini aynı oranda etkileyen diğer dolaylı vergileri yaygınlaştırıp arttırarak servet üzerinden alınan vergileri azaltmak, -halk arasındaki söylemle- “zengini daha zengin, fakiri daha fakir” hâle getirmektir. Bilhassa tarım sektöründe, üretici üzerindeki vergi yükü ve üretim maliyetlerini arttırarak güya sanayileşmenin önünü açmak üzere tarımın üretimdeki payını azaltmak, kamunun elindeki tarım arazilerini satıp dış borç faiz ödemeleri yaptırmak ve tarımsal faaliyeti yalnızca “mevsimlik tarım” kavramıyla sınırlandırıp endüstriyel tarımın önünü açmak da amaçlar arasındadır.

- **Kirli Para ve Kara Para:** Öte yandan makroekonomik reformların ağırlığı altındaki ekonomik kriz yasadışı ticaretin hızlı büyümesiyle doğrudan ilişkilidir. Yasadışı ticaret ve suç teşkil eden faaliyetlerden oluşan “kirli para” ile vergiden kaçırılan “kara para” aklama işlemleri, sistem içerisinde kullanılan araçlar sayesinde kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilir. Sistemdeki bu tür sızıntılar, mali dengelere ve reel ekonomiye ciddi bir darbe vurmakla birlikte sistemin vazgeçilmez unsurlarıdır. Zira kapitalist ekonomik bakış açısına göre; insanların yararlandığı ve satın aldığı her şey “metadır” ve ekonomik değere sahiptir.

Güya yasalarda suç olarak görülen; uyuşturucu, fuhuş, insan kaçakçılığı, silah kaçakçılığı gibi fon kaynakları ve uluslararası hukukta yasadışı kabul edilebilecek sömürgeci/yağmacı uygulamalar, off-shore hesaplarında tutulan kaynaklar ve şimdilerde popüler olan kripto para piyasası, kapitalist ekonomilerin ayakta kalmasını sağlayan en önemli araçlar arasındadır.

Birleşmiş Milletler tarafından yayınlanan 2021 Dünya Uyuşturucu Raporu’na göre dünya genelinde 275 milyon kişi uyuşturucu kullanıyor, 2010 yılından itibaren uyuşturucu kullanımının %22 oranında artmış durumda olduğu ve 2030 yılında %11 artacağı öngörülüyor. Sadece bu veri bile dünya uyuşturucu pazarının trilyonlarca dolarlık bir payı olduğunu gösterir. Kapitalist bakış açısıyla -sözde- demokratik hukuk devletlerinin hiçbirinin bu pastadaki paya bigâne kalması düşünülemez.

- **Üretim Ekonomisi ve Ucuz İşgücü:** Bir diğer konu, Dünya Bankası politikalarının üretim sektörü üzerindeki etkilerine ilişkindir. Gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere yaptığı ithalat genelde daha düşüktür. Bunun nedeni gelişmekte olan ülkelerdeki ucuz üretim maliyetleri ve ucuz işgücüdür. Türkiye ve halkı Müslüman olan pek çok ülkenin de dâhil ol-

duğu yoksul ÷lkelerde yaratılan ekonomik krizler, ÷lke paralarının devalüe edilmesi ve arz fazlalığı karşısında talebin düşmesi sonucu Batılı ÷lkeler, -dövizin gücünden dolayı- bu ÷lkelere cüzi bedellerle ithalat yapılabilmekte ancak gelişmiş ÷lkelere girdiği anda bu mal ve hizmetlerin değeri ciddi manada artmaktadır. Örneğin; Türkiye’de bir mobilya takımını bin dolara alan bir Amerikan şirketi bunu ABD’de 10 bin dolara satmakta, dolayısıyla herhangi bir üretim yapmadan bu farka karşılık gelen bir katma değer meydana getirmektedir. Bu yüzden gelişmekte olan ÷lkelerde son dönemde en hızlı ilerleyen ve ekonomik faaliyetler içindeki payı giderek artan sektör, hizmet sektörü hâline gelmiştir.

Dünya Ticaret Örgütü

Bretton Woods sisteminde öngör÷len üçlü sacayağının finans ve yatırım bölümü IMF ve Dünya Bankası’nın kurulmasıyla tamamlanırken son parçası olarak uluslararası ticarete yön verecek bir kurum inşa edilememiştir. Bunun yerine Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) ve bağılı düzenlemeler yürürlüğe girmiştir. O dönemde yaygın olan korumacılık en genel tanımıyla, devletlerin ithalatta yüksek gümrük vergisi uygulamalarına başvurması, ithalata kota uygulaması, yerli işletmeleri geliştirmeye yönelik devlet teşvikleri sağlanması ve belli ürünlere veya ÷lkelere yönelik ithalat yasakları şeklinde özetlenebilir. İşte anlaşmanın temel amacı, korumacılığın azaltılması ve uluslararası ticaretin genişleyerek artmasıydı. Uzun yıllar GATT üzerinden yürüt÷len bu sistem, ancak 1995 yılında Dünya Ticaret Örgütü’nün kurulmasıyla örgütsel bir yapıya kavuştu. Sadece belirli mal ve hizmet kategorilerinde vergilerin azaltılması yönündeki taahhütlerin yer aldığı listeler 22 bin sayfadan fazlaydı. DTÖ’nün kurulmasıyla birlikte son derece tehlikeli bir yaklaşım olan fikrî mülkiyet hakları da ilk kez örgütün kapsamına alınıyordu.

- **DTÖ Anlaşmaları:** DTÖ, ÷lkeler arasındaki serbest mal ve hizmet ticaretini teşvik eden ve denetleyen uluslararası bir örgüttür. Türkiye’nin de dâhil olduğu tüm üyeler, kendi iç piyasalarını diğere ÷lkelerden yapılacak mal ve hizmet dolaşımına açmak ve serbest ticaret önündeki gümrük vergileri benzeri korumacı engelleri kaldırmak ya da azaltmak için bir dizi anlaşma imzalayarak taahhütte bulunmuşlardır. Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT), Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS), Ticaretle Bağlantılı Fikrî Mülkiyet Anlaşması (TRIPS) (TRIPS) ve Ticaretle Bağlantılı Yatırım Tedbirleri Anlaşması (TRIMS) bu anlaşmalar arasındadır. Ayrıca sömürgecilik terminolojisinde sıklıkla tekrarlanan “küreselleşme”, “serbest piyasa ekonomisi”, “karşılıklı bağımlılık”, “entegrasyon”, “yönetişim” gibi kavramlar doğrudan bunlarla bağlantılıdır.

- **En Çok Kayırılan Ülke ve Ulusal Muamele:** Bu çerçevede doğrudan ve dolaylı yabancı yatırımlar, ÷lkelerin kalkınmışlık göstergesi gibi yansıtılır. Yabancı yatırım, dünya çapında sıcak parayı elinde tutan ve dolaşıma sokan sermayedarların cazip ve kârlı gördüğü ÷lkelere yönelmesinden ibarettir. Bu yatırımlar sanıldığı gibi ÷lkelerin kalkınmasına destek olmak bir yana ucuz hammadde, işgücü ve hükümetler tarafından sunulan avantajlardan yararlanmayı amaçlar. Çünkü GATT anlaşması ve benzeri anlaşmalarda sürekli vurgulanan iki önemli kavram vardır: “en çok kayırılan ÷lke” (MFN) ve “ulusal muamele”. Buna göre hükümetler yerli ve yabancı mallar, ürünler ve şirketler ayrımı yapamazlar, korumacılık, yerel sektörleri teşvik, ithalatta kota uygulamaları yürütemezler. Bir ÷lke başka bir ÷lkeye herhangi

ayrıcılık tanırorsa bunu tüm DTÖ üyelerine de tanımak zorundadır. Bir üye, diğer bir üyenin kendi yerel ekonomisini desteklemesi nedeniyle zarar gördüğünü kanıtlaması hâlinde yaptırım uygulanabilmektedir. Böylelikle ithalat kapıları sonuna kadar açılarak dışa bağımlılık giderek artırılmaktadır. Örneğin; Türkiye’de pek çok tarımsal ürüne (fındık, pamuk, tütün, şeker pancarı vs.) yönelik akıl almaz kota uygulamalarının nedenlerinden biri işte budur. Yine DTÖ’nün 2004 yılında aldığı bir kararla, tarımda ihracata verilen teşviklerin kaldırılması ve üretime yönelik sübvansiyonların önemli ölçüde azaltılması istenmiş, 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren de tekstil ve hazır giyim sektöründeki kotalar kaldırılmıştır. Bu kararlar, o dönemde Türkiye’nin toplam istihdamındaki payı %55, GSMH içindeki payı %23 olan bu iki sektöre ağır bir darbe vurmuştur. Öyle ki aradan geçen 15 yıldan sonra 2020 rakamlarıyla tarımın istihdamdaki payı yaklaşık %13, GSMH içindeki payı yaklaşık %6 olmuştur.

- Tarımı Aşama Aşama Bitiren Uygulamalar: Tarıma yönelik desteklerin kesilmesi, tarımsal ürünlere kota uygulanması, ithalat vergilerinin düşürülmesi, iflas ettirmek üzere çiftçilere verilen faizli krediler gibi uygulamalar, bir yandan dışa bağımlı hâle gelecek ülkelerin kendi kendine yeterliliğini ortadan kaldırırken, öte yandan “sanayileşme” adı altında tarımsal üretimden vazgeçirilen halk kesimlerinin köyden kente göç etmelerine, kentlerde işgücü ücretlerinin ucuzlamasına, çarpık kentleşmenin yayılmasına, temel ihtiyaç maddelerinde fiyat yükselişlerine ve şu anda Türkiye’de tanık olduğumuz kaotik durumun ortaya çıkmasına da neden olmuştur.

Tarım örneğinden devam edersek; yine bu uluslararası anlaşmalar üzerinden dünya tarım, hayvancılık ve gıda sektörlerine yönelik birtakım kriterler ve standartlar getirilerek uluslararası ticarete bunlara uyulması istenmiştir. Örneğin; gıda güvenliği, üretim, sağlık, lojistik vs. standartları adı altında belirli koşullar ve düzenlemeler getirilerek bunlara uymayan ürünlerin ticaretini engelleyebilmektedirler. GDO’lu ürünler, tohum, gübre, yem ve tahıl ticaretine ilişkin hükümler güya bilimsel gerekçelere dayandırılarak standart hâline getirilmektedir. Bu amaçla “risk değerlendirmesi” sistemiyle, -örneğin; herhangi bir ilacın insan sağlığına zararlı olduğu kanıtlanmadıkça- üreticinin beyanı esas kabul edilmektedir. Günümüzde Covid-19 salgını karşısında tüm dünyada dayatılan güvenilirliği kanıtlanmamış aşılarda tam da bu yaklaşım işletilmiş, üretici firmaların tıbben yetersiz testleri yeterli görülmüştür.

- Ticaretle Bağlantılı Yatırım Tedbirleri Anlaşması (TRIMS): DTÖ kapsamındaki TRIMS anlaşmasına göre, yabancı firmaların istedikleri ülkeye rahatça girip işletme veya fabrika kurmasına, şube ve temsilcilikler açmasına ve kendisi için ulusal muamele talebinde bulunabilmesine izin verilecek ortamı hazırlamak amaçlanmıştır. Böylece yerli ürün ve işletmecilere yönelik koruma ve destekleme uygulamalarına son verilerek, yabancı ürün ve firmalar karşısında rekabet edemez hâle getirilmiştir. Son dönemde Türkiye’de mantar gibi yayılan organize sanayi bölgeleri ve serbest ticaret bölgelerinin açılmasındaki dürtü, TRIMS anlaşmasıdır. Bunlar -sanıldığıının aksine, yerel üretimi teşvik etmekten ziyade yabancı yatırımların önünü açmak üzere tasarlanmıştır.

- Ticaretle Bağlantılı Fikrî Mülkiyet Anlaşması (TRIPS): Buna göre telif hakları, ticari markalar ve patent uygulamaları teşvik edilmekte, ortak koruma şemsiyesi altına alınmakta, sahte kabul edilen markasız ve patentsiz ürünlerin dünya ticaretinden pay al-

ması engellemeye çalışılmaktadır. Telif hakları kapsamında kitap, resim, video, film, ses kayıtları, yazılım, program vb. edebi, sanatsal ve kişisel materyaller güya korsana karşı korunurken, ticari markalar, ayırt edici ürün nitelikleri, endüstriyel tasarımlar gibi pek çok alanda patent hakları koruma altına alınmaktadır. Oysa bu tür düzenlemeler son derece etkili bir sömürgecilik aracıdır.

Birkaç hayata dokunan örnek, tehlikesini anlamak için yeterlidir. Örneğin; ilaç, aşı, tıbbi malzeme vb. sağlıkla alakalı ürün ve cihazlar bu sayede “kopyalanamaz” ve “üretilemez” hâle getirilmekte, dünya ülkeleri bu ürün ve cihazları üreten kapitalist şirketlere mahkûm edilmektedir. Bir başka örnek, savunma sanayisinden verilebilir. Buna göre; ülkeler, bu şekilde korunan hiçbir silah, mühimmat, füze, uçak, tank vb. askerî gereksinimi kendisi karşılayamamakta, kapitalist üreticilerin ağır şartları ve pahalı bedelleriyle ithal etmek zorunda bırakılmaktadır. Dolayısıyla ülkelerin son derece kritik sektörleri adeta ipotek altına alınmaktadır.

Gümrük Birliği

Sistemde, DTÖ dışında da belli ülkeler arasında serbest ticaret anlaşmaları yapılmasına izin verilmiştir. Avrupa Birliği içerisindeki Gümrük Birliği uygulaması bu tip anlaşmalara örnek olarak gösterilebilir. Gümrük Birliği Anlaşması'na dayalı olarak tüm AB ülkeleri, birlik dışı ülkelere ithal edilen ürünlere aynı gümrüğü uygulamak zorundadırlar. Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Gümrük Birliği, sanayi malları ve işlenmiş tarım ürünlerinin serbest dolaşımına ilişkin bir entegrasyon modeli olarak sunulmuş, ancak Türkiye'de sıklıkla eleştirilmiş, “yürürlüğe girdiği 1 Ocak 1996 tarihinden bu yana Türkiye'nin milyarlarca dolarlık kayba uğradığı” ifade edilmiştir. Türkiye, AB'ye üye olmadan Gümrük Birliği'ne üye olan tek devlettir. AB üyesi olmadığı için karar alma mekanizmasına dâhil olmadığı hâlde alınacak kararları uygulamak zorundadır. Dolayısıyla tam üyelik hayaliyle, kendi ulusal dış ticaret politikasını belirleme yetkisini tek taraflı olarak AB'ye devretmiş, ağır bir taviz vermiş durumdadır.

Gümrük Birliği sanayi sektörünü kapsarken Türkiye'nin görece avantajlı olduğu tarım ve hizmet sektörünü dışlamıştır. Gümrük Birliği sayesinde AB ülkelerinden yapılan ithalat, ihracatın %30-40'ı civarında daha yüksek seyretmiştir. 1996-2016 yılını kapsayan 20 yıllık dönemde AB lehine verilen dış ticaret açığı 200 milyar dolardır. Bu tutar her yıl ortalama 10 milyar dolar dış ticaret açığı anlamına gelmektedir. Daha kötüsü Avrupa Birliği'nin üçüncü ülkelerle yaptığı serbest ticaret anlaşmalarının yükümlülüklerine de uyulmak zorundadır. Örneğin; AB ile Kanada arasında gümrük vergisini kaldıran böyle bir anlaşma yapılırsa Kanada Türkiye'den vergisiz ithalat yapabilirken Türkiye vergi ödemek zorunda kalmaktadır.

Paris İklim Anlaşması

Paris İklim Anlaşması, küresel iklim değişikliğine, küresel ısınmaya yaptığı vurguyla, “daha sağlıklı bir gezegen, daha temiz toplumlar” sloganlarıyla çok farklı kesimlerin desteğini kazanmış olsa da bu anlaşma, küresel kapitalist sistemin korunması için yapılmış anlaşmalardan biridir. Kapitalizm, bu tarz iklim ve çevre odaklı anlaşmalarla, sorunların çözümünü değil “sürdürülebilirlik” adı altında kendisi için bir istikrar alanı oluşturmak peşindedir. Sera gazları emisyonunun sorumluları olan yağmacı ve tahribatçılardan iklim ve çevre için çözüm beklemek beyhude bir çabadır. Zira kapitalizm, yapıcı değil yıkıcı bir sistemdir ve yıkarak büyür.

İşte Paris İklim Anlaşması da böyledir. Sera gazı emisyon kullanımını azaltmayı, bunun yerine yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını zorlaması, yeni teknolojilerin pazarlama yöntemidir. Paris İklim Anlaşması'nın çevreyle alakalı olmadığı en büyük delili, Avrupa Ekonomik Konseyi'nin (UNECE) nükleer enerji olmadan küresel iklim hedeflerine ulaşılmamasının mümkün olmadığını açıklamasıdır.

Uzun yıllardır nükleer santrallerin çevreye ve insana verdiği zararlar tartışılırken Paris Anlaşması'nın hedeflerini yerine getirmesinde nükleer enerji yardımcı olacaksa bu anlaşmanın çevrenin değil kapitalistlerin dostu olduğu açıktır.

Bu anlaşma ile birlikte yeni teknoloji ve ürünlerin dayatılacağı diğer bir alan da tarım ve hayvancılık alanıdır. Zira BM Gıda ve Tarım Örgütü tarafından paylaşılan bilgiye göre; sera gazı emisyonlarının %14,5'i hayvancılık faaliyetlerinden kaynaklanıyor. İnekler %65'lik oranla en fazla sera gazı emisyonuna neden olan tür olarak belirtilirken, yem üretimi ve işlenmesi ile geniş getiren türlerin bağırsak fermantasyonu sera gazı emisyonunu artıran temel faaliyetler olarak sayılıyor. Bu durumda Paris İklim Anlaşması gereği olarak önümüzdeki süreçte tarım ve hayvancılık alanında, gıda ürünlerinden yapay ete kadar bir dizi yeni teknoloji ürünlerinin pazarlanacağı görülmektedir.

Tahkim Belası

Uluslararası ticarete tahkim, yatırımcıdan devlete tek taraflı işleyen bir mekanizmadır. Buna göre yatırımcılar devletlere dava açarken, aksi mümkün değildir. Bu sayede çok uluslu şirketler muazzam avantajlar elde etmektedir. Örneğin; "hormonlu sığır eti davası" olarak bilinen olayda, Avrupa Birliği hormonlu etlerin kanserojen madde içerdiği gerekçesiyle it-halatını yasaklama kararı alınca, ABD ve Kanada hükümeti, Avrupa Birliği'ni DTÖ tahkim kuruluna şikâyet etmiş, nihayetinde DTÖ, AB ilgili yasayı kaldırmak zorunda kalmış yani Avrupa'ya kanserojen hormonlu et satışı serbest bırakılmıştır. Türkiye'den güncel bir örnek olarak Sayıştay raporlarında açıkça belirtildiği üzere şehir hastanelerini finanse eden Londra bankerlerin talebi üzerine hukuki denetim ve yargılama yetkisi İngiliz mahkemelerine devredilmiştir.

Ayrıca Kanal İstanbul konusunda bizatihi Cumhurbaşkanı Erdoğan tahkim belasına şu sözlerle işaret etmişti: "Yatırımcıları tehdit ediyorlar. 'Geldiğimizde bilesiniz ki ödeme yapmayacağız, elinizden alacağız!' diyorlar. Bankaları, projeye ilgi duyan ülkeleri tehdit ediyorlar. Söke söke sizden bu paraları uluslararası tahkim yoluyla alırlar."

Uluslararası anlaşmaların iptali için çözüm önerimiz şöyledir:

Birleşmiş Milletler, uluslararası sistemin belkemiğini oluşturmaktadır. Örgüt çatısı altında onlarca kurum teşkil edilmiştir ve bu kurumlara bağlı binlerce mevzuat ortaya konulmuştur. Dikkat edilmelidir ki bu kurumlar, tüm dünya ülkelerini hedeflemekte, tüm dünyaya

nizam vermeyi, koydukları uluslararası norm, mevzuat ve standartlara boyun büktürmeyi ve küresel sömürgecilik sistemine işlerlik kazandırmayı amaçlamaktadır. Sadece isimlerine bakıldığında, bunların hangi alanları kapsadıkları, ülkeleri hangi konularda şekillendirdiklerini anlamak zor olmayacaktır. Ekonomi ve finans piyasalarının her alanını ilgilendiren uzmanlık örgütlerinden oluşan binlerce uluslararası ve bölgesel kurum ve kuruluş, küresel kapitalist örümcek ağının yapı taşları ve uzantıları mesabesindedir.

Türkiye, Bretton Woods sistemine başından beri tam entegre olmuş, Birleşmiş Milletler'in kuruluşundan bu yana örgüte ve bağlı kuruluşlarının neredeyse tamamına üye olmuş ve dayattığı talimat, mevzuat, standart ve yönergelere boyun bükmüş, iç mevzuatlarını bunlara uyarlamak zorunda kalmış, dolayısıyla günümüzde acı meyvelerini gördüğümüz neticelerine göz göre göre mahkûm olmuştur.

Bu çerçeveden bakıldığında, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin kendilerini bu sistemden izole etmeleri, dayatılan düzenlemelerden vazgeçmeleri ve ülkenin akıbeti ve halkın geleceği üzerindeki yıkıcı etkilerinden kurtulmaları, şu durumda asla mümkün değildir. Zira küresel sömürgecilik "yeni dünya düzeni", "küreselleşme", "serbest piyasa", "kalkınma", "yatırım" ve "eşitlik" sloganları adı altında ülkeleri kendi başlarına bağımsız bir şekilde hareket edemez hâle getirmiştir. Sağlanan küresel entegrasyon sayesinde tüm dünya ülkeleri başka ülkelerin krizlerine ortak edilmekte, bir ülkede başlayan yangın saman alevi gibi dünya ekonomisine yayılmaktadır.

Uygulanan tahkim sistemi, caydırıcı önlemler, yaptırımlar, ambargo ve boykotların yanı sıra artık sömürgeciliğin en etkili silahlarından biri hâline gelen "terörizm" yaftası ile sistemin karşısında durabilecek hiçbir ulus, devlet kalmamıştır. Dolayısıyla bir bütün olarak laik, demokratik, kapitalist sistem, özel olarak küresel ekonomi ve finans sistemi içinde hareket eden hükümetlerin hiçbir reform veya değişim çabası yeterli olmayacak, düzenin sistematik olarak ürettiği ve halkları silindir gibi ezen krizlerinden kurtulmanın da mümkünatı bulunmayacaktır.

Buraya kadar anlattıklarımızın hepsi bir hakikattir ama ne iktidardaki ne de muhalefetteki siyasi partiler, bu hakikatleri yakinen bilmelerine rağmen bu kuşatılmışlıktan kurtulmak için tek bir adım dahi atmamaktadırlar. Muhalefetteyken büyük vaatler sunanların, bağımsızlıktan dem vuranların iktidara geldiğinde nasıl bir değişime uğradıkları sorusunun cevabı, işte bu küresel kuşatmada yatmaktadır.

Türkiye, "modern dünyaya entegre olma" adı altında köleleştirilmiştir. İktidar partisi bu gerçeği öncelikle halka izah etmeli; nasıl bir çaresizlik içinde olduğunu açıklamalı ve tek çözümlerin tüm bu uluslararası anlaşmalardan çekilmekte olduğunu söylemelidir. Halkın desteği kazanıldıktan sonra Türkiye'nin aleyhine olan tüm anlaşmalar iptal edilmelidir.

Peki, bu yapılabilir mi? İktidar ve muhalefetin düşünce dünyasını, bugüne kadar ki uygulamalarını dikkate aldığımızda; böyle bir girişimin imkânsız olduğunu söyleyebiliriz. İşte bunun için Allah'ın izniyle yakında kurulmasını akidevi ve stratejik olarak öngördüğümüz Hilâfet Devleti gibi devletlerarası sistem ve yeni dünya düzenine meydan okuyacak, uluslararası normlar, standartlar ve düzenlemelere radikal bir şekilde karşı koyarak tüm kurumlarından ve dayatmalarından çekilecek bir güç ortaya çıkmadıkça, genelde dünya halkları, özelde İslâm ümmeti için maalesef ufukta ışıktır.

SONUÇ

Yaşanılan ve adeta ülkenin tek gündemi olan ekonomik krizin nedenlerini izah ederek çözüm önerilerimizi maddeler hâlinde sıraladık. Bu krizin esasi sebebi uygulanmakta olan kapitalist sistemin bizatihi kendisidir. Dolayısıyla bu kriz doğası gereği krizlerle beslenen bu fasit sistem için son kriz olmayacaktır. 1929'daki Büyük Buhran, II. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan 1948 krizi, ABD'nin karşılıksız dolar basmaya karar vermesi neticesinde ortaya çıkan 1974 krizi, 1994 Meksika krizi, 1997 Güneydoğu Asya krizi, 1998 Rusya krizi, 2001 Türkiye krizi, 2008'de ABD'de ortaya çıkan Mortgage krizi ve şu an Türkiye'nin içinde bulunduğu kriz, bunların sadece bazılarıdır.

Kapitalist iktisadi sistem devamlı sorun üreten bir sistem hâline gelmiştir. Bu nedenle sorunun kaynağı olan bu kapitalist sistem, çözüm üretmekten yoksundur. Unutulmamalıdır ki bir sorunun asli çözümü, o sorunu meydana getiren faktörlerin ortadan kaldırılması ile mümkündür. O hâlde hepimizin arzuladığı köklü çözüm; farklı bir düşünce, nizam ve ideolojide aranmalıdır. 10 maddeden oluşan çözüm önerilerimizden de anlaşılacağı üzere bu düşünce, nizam ve ideoloji; İslâm'dır.

İslâm, birilerinin iddia ettiğinin aksine camiye hapsedilecek bir din değildir! İslâm, sadece kişinin yaratıcı ile arasındaki manevi ilişki de değildir! Bilakis İslâm, içerisinden hayata dair nizamların çıktığı bir ideolojidir. Nasıl ki akide, ibadet, ahlak vb. konularda İslâm'ın bir hükmü var ise ekonomik, siyasi ve sosyal problemlerin çözümüne dair de çözümleri vardır. İnsana dair birçok hüküm ortaya koyan İslâm'ın iktisat gibi önemli bir alanda hükümler belirtmemiş olması düşünülemez. 14 asırlık İslâm tarihine baktığımızda bugün aranan huzur, güven, refah ve zenginlik görülecektir.

Bu kitapçıkta iktidarın hiç vakit kaybetmeden atması gereken adımları 10 maddelik çözüm önerilerimiz ile belirttik. Bu 10 madde ile ortaya koyduğumuz çözüm önerilerimiz İslâm iktisat nizamından alınarak hazırlanmıştır. Yine bu çözümlerin hepsi birer şer'î hükümdür. İslâm parçalanamaz bir bütündür, İslâm iktisadi nizamı ise bu bütünden bir parçadır. Dolayısıyla o bütün uygulanmadığı sürece tek başına ekonomik krizlere yönelik çözümlerin uygulanması kalıcı ve istikrarlı bir çözüm olmayacaktır.

Türkiye'nin içerisinde bulunduğu laik rejimin gerçekleri vardır. Hiçbir iktidar İslâmi bir çözüme yeşil ışık yakamaz. Laiklik ve İslâm düşmanlığı bazı dimağlarda o kadar yer etmiştir ki Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın geçtiğimiz günlerde söylediğinin tam aksini uygulamasına ve şer'î açıdan tutarlı hiçbir izahı olmamasına karşın faiz ile ilgili "nas ortada" söylemine, "İslâmi bir hüküm uygulamak suçtur." diye eleştiri getiren sözde aydınlar(!) bulunmaktadır. İşte hem

Türkiye'nin hem de dünyaya entegre bir sistemin bu çözümleri uygulaması mümkün değildir. Dünya ve Türkiye'de uygulanmakta olan küresel kapitalist iktisadi düzen ve laik rejimler, bu İslâmi çözümlerin uygulanmasına imkân ve fırsat sunmayacaklardır.

Bundan dolayı söz konusu çözümleri içeren şer'î hükümlerin tatbikini ancak ve ancak İslâmi esaslar üzerine kurulu bir devlet yapabilir.

İslâm'ı referans olarak uygulanan model ile Müslümanlar tarih boyunca refahın ve kalkınmışlığın öncüsü olmuştur. İşte bizler mevcut yöneticileri, krizler dünyasından çıkabilmenin yolu olarak sunduğumuz ekonomik modeli uygulamaya davet ediyoruz. Lakin İslâm iktisat nizamını sömürgeci devletlerden çekinmeksizin ve de bütün yönleriyle tatbik edecek tek devletin Râşidî Hilâfet Devleti olduğunun da bilincindeyiz.

Dolayısıyla sömürgeci kâfirlerin kapitalizm esaslı ekonomi politikaları topraklarımızdan sökülüp atılmadıkça ve bunun yerine nübüvvet metodu üzere Râşidî Hilâfet Devleti'nin uygulayacağı İslâm iktisat nizamı uygulanmadıkça arzulanan ekonomik istikrar ve müreffeh hayat standardı asla yakalanamayacaktır.

İşte İslâm iktisat nizamı... Evrenselliğiyle önümüzde ve de hâlâ capcanlı. Sadece varlık sahasına taşınmayı beklemektedir. Öyleyse yapılması gereken şey, genelde dünyayı özelde de yaşadığımız toprakları kapitalizmin pençesinden kurtarıp istikrarı, adaleti ve güveni tesis edecek olan İslâm'ın yönetim şekli olan Râşidî Hilâfet Devleti'ni kurmak için hep birlikte çalışmaktır.

Asla akıllardan çıkarmayalım ki: şimdinin "hasta adamı" kapitalizm, adalet ve ekonomik istikrarı var etmek için yarın doğmaya hazırlanan ise İslâm'dır!

[إِمْتَلِ هَذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ] "Çalışanlar işte böylesi bir kurtuluş için çalışsınlar."¹

Ekonomik Krize 10 Maddede İslâmi Çözümler

Adeta ülkenin tek gündemi hâline gelen yaşanan ekonomik krizin sebeplerini ortaya koyarak, çözüm önerilerimizi maddeler hâlinde sıraladık. Şurası muhakkak ki bu krizin esasi sebebi, uygulanmakta olan kapitalist sistemdir. Dolayısıyla bu kriz, doğası gereği krizlerle beslenen bu fasit sistem için ilk kriz değildir, son da olmayacaktır. 1929'daki Büyük Buhran, II. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan 1948 krizi, Amerika'nın karşılıksız dolar basmaya karar vermesi neticesinde ortaya çıkan 1974 krizi, 1994 Meksika krizi, 1997 Güneydoğu Asya krizi, 1998 Rusya krizi, 2001 Türkiye krizi, 2008'de Amerika'da ortaya çıkan Mortgage krizi ve şu an Türkiye'nin içinde bulunduğu kriz bunların sadece bazılarıdır.

Kapitalist iktisadi sistem devamlı sorun üreten bir sistem hâline gelmiştir. Bu nedenle sorunun kaynağı olan bu kapitalist sistem, çözüm üretmekten yoksundur. Unutulmamalıdır ki bir sorunun asli çözümü, o sorunu meydana getiren faktörlerin ortadan kaldırılması ile mümkündür. O hâlde hepimizin arzuladığı köklü çözüm farklı bir düşünce, nizam ve ideolojide aranmalıdır. 10 maddeden oluşan çözüm önerilerimizden de anlaşılacağı üzere bu düşünce, nizam ve ideoloji İslâm'dır.

İslâm, birilerinin iddia ettiğinin aksine camiye hapsedilecek bir din değildir! İslâm, sadece kişinin yaratıcı ile arasındaki manevî ilişki de değildir! Bilakis İslâm, içerisinden hayata dair nizamların çıktığı bir ideolojidir. Nasıl ki akide, ibadet, ahlak vb. konularda İslâm'ın bir hükmü var ise ekonomik, siyasi ve sosyal problemlerin çözümüne dair de hükümleri vardır. Zira insana dair birçok hüküm ortaya koyan İslâm'ın iktisat gibi önemli bir alanda hükümler belirtmemiş olması düşünülemez. 14 asırlık İslâm tarihine baktığımızda; bugün özlemini çektiğimiz huzur, güven, refah ve zenginliğin zirvesinin yaşandığı görülecektir.

KÖKLÜ DEĞİŞİM
Suskunluğun Kırlma Noktası

Kültür Mahallesi Mithatpaşa Caddesi 47-B Çankaya - Ankara

www.kokludegisim.net • +90 [312] 229 77 91